

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Kaisa-Maria Korkeamäki

Mikä puhutti Uudenmaan liikkumisrajoituksen aikana?

Erään Facebook-ryhmän diskurssit huhtikuussa 2020

Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö
Digitaalisen median pro gradu -tutkielma
Viestinnän monialainen maisteriohjelma

Vaasa 2021

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Kaisa-Maria Korkeamäki		
Tutkielman nimi:	Mikä puhutti Uudenmaan liikkumisrajoituksen aikana? Erään Facebook-ryhmän diskurssit huhtikuussa 2020		
Tutkinto:	Filosofian maisteri		
Oppiaine:	Digitaalinen media		
Työn ohjaaja:	Heidi Hirsto		
Valmistumisvuosi:	2021	Sivumäärä:	96

TIIVISTELMÄ:

Koronavirus alkoi levitä maapallolla joulukuussa 2019, ja ensimmäinen koronatartunta Suomessa vahvistettiin tammikuussa 2020. Herkästi tarttuvan viruksen leviämisen estämiseksi Suomessa asetettiin voimaan liikkumisrajoitus Uudenmaan maakuntaan ja sieltä pois matkustaville maaliskuussa 2020. Hallitus ja viranomaiset kehottivat erityisesti välttämään mökkeilyä. Tämän pro gradu -tutkimuksen tavoitteena on selvittää keskeiset diskurssit suosituksen mökkipaikkakunnan Facebookin paikallisryhmässä liikkumisrajoituksen aikana. Ryhmässä on jäsenenä niin vakituisesti paikkakunnalla asuvia kuin vapaa-ajan asukkaita.

Tutkimusaineistoksi valitsin neljä keskusteluketjua paikallisryhmästä huhtikuulta 2020. Aineisto koostuu 342 yksittäisestä kommentista. Tutkimukseni on laadullista ja se pureutuu aiheeseen sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta, jossa kiinnostus on siinä, miten kielen käytöllä rakennetaan maailmaa ja yhteistä todellisuutta. Tutkimusmenetelmänä käytin diskurssianalyysia, jonka avulla tutkin juuri sitä, millaista todellisuutta keskustelijat kommentoillaan rakensivat ja millaisena keskustelu näyttäytyi ryhmässä. Diskurssianalyysin tueksi paikansin keskusteluista retorisia keinoja, joilla keskustelijat pyrkivät vaikuttamaan ryhmän toisiin jäseniin.

Aineiston analyysin tuloksena tunnistin keskusteluista viisi hallitsevaa diskurssia: paikallisuus ja mökkiläisyys, maksaminen, ohjeiden noudattaminen, keskustelun normit ja pelko. Keskusteluissa ilmeni selvästi jakautuminen paikallisten ja vapaa-ajan asukkaiden kesken. Mökkiläisten toivottiin pysyvän pois mökkipaikkakunnalta, ja mökkiläiset vetosivat kunnalle maksamiinsa veroihin ja paikkakunnalle tuomaansa taloudelliseen hyvinvointiin. Puolin ja toisin vakuuteltiin omia suojautumiskeinoja virukselta, ja muistuteltiin toisia hygienian ja suojautumisen tärkeydestä ohjelmaisin neuvoin. Keskustelu äityi välillä myös kriittiseksi ja provokatiiviseksi, mikä sai aikaan keskustelun keskustelun tavoista. Vapaa-ajan asukkaiden pelättiin tuovan viruksen mukanaan ja levittävän sitä itsekkäällä käytöksellään. Retorisista keinoista keskustelijat käyttivät eniten kategorisaatiota, ironiaa, ääri-ilmaisuja, listaamista ja yksityiskohdilla vakuuttamista. Huomattavaa on, että diskurssit eivät ole tarkkarajaisia, päinvastoin, usein ne esiintyvät päällekkäisinä.

Sosiaalisessa mediassa käyty keskustelu toi esiin paikallisten ja vapaa-ajan asukkaiden kiistelystä sallitusta toiminnasta. Ilman paikallisryhmän keskusteluja olisivat nämä tuntemukset ja ehkä piilevätkin ajatukset ja mielipiteet jääneet piiloon.

AVAINSANAT: diskurssianalyysi, retoriikka, sosiaalinen media, Facebook, paikallisuus

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Tavoite	7
1.2	Aineisto	9
1.3	Menetelmä	10
1.4	Uudenmaan liikkumisrajoitus	13
1.5	Tutkimuksen eettiset näkökulmat	14
2	Paikasta	17
2.1	Paikka ja paikan rajaus	17
2.1.1	Paikkaan sitoutuminen	19
2.1.2	Ei minun takapihalleni	22
2.2	Suomalainen mökkeilykulttuuri	24
2.3	Paikallisuus sosiaalisessa mediassa	25
3	Diskursseista ja retorisisista keinoista	29
3.1	Diskurssianalyysistä yleisesti	29
3.2	Retoriset keinot	33
3.2.1	Väitettä tukevat retoriset keinot	36
3.2.2	Kirjoittajaa tukevat retoriset keinot	39
3.2.3	Ironia	40
4	Aineiston analyysi	41
4.1	Ryhmän keskeiset diskurssit	42
4.1.1	Paikallisuus ja mökkiläisyys	43
4.1.2	Maksaminen	53
4.1.3	Ohjeiden noudattaminen	59
4.1.4	Keskustelun normit	65
4.1.5	Pelko	70
4.2	Yhteenveto	76
5	Päätäntö	80
	Lähteet	83

1 Johdanto

Millaista elämä olisi, jos Suomen maakuntarajoja ylitettäessä poliisi tarkastaisi aina matkustusoikeuden? Suomen hallitus sulki Uudenmaan maakunnan rajan 27.3.2020 koronaviruksen leviämisen estämiseksi (Valtioneuvosto, 2020b). Suomessa on noin 5,5 miljoonaa asukasta, joista noin 1,6 miljoonaa asuu Uudellamaalla (Tilastokeskus 2019). Karanteenitoimilla pyrittiin ehkäisemään koronaviruksen leviäminen ja turvaamaan sairaanhoitopiirien tehohoidon riittävyys. Maakunnan rajoille lähetettiin poliisi ja armeija valvomaan rajanylitystä. Mökkiläisiä kehoitettiin pysymään kotona. Oli pääsiäinen ja mökkikauden alku käsillä.

Milloinkaan aiemmin Suomessa ei liene tehty vastaavaa, jossa yksittäinen maakunta ja sen asukkaat eristetään muusta maasta. Tästä kehkeytyi asetelma Uudenmaan ja muun Suomen välille. Facebookin keskusteluryhmissä moitittiin uusimaalaisia mökkeilijöitä, jotka eivät välitä rajoituksista ja ohjeista, vaikka eivät mökeillään olisikaan. Osa paikallisista pelkäsi viruksen leviämistä, yrittäjät olivat peloissaan toimeentulonsa puolesta, ja mökkeilijät halusivat eristäytyä karanteeniin mökeilleen. Vapaa-ajan asuntojen ja niiden asukkaiden moninainen rooli tuli näkyväksi koronapandemian myötä (Müller, 2020, s. 1). Paitsi että ne olivat omistajiensa turvapaikkoja, niin samalla mökeille siirtyviä pidettiin uhkana maaseudun asukkaiden terveydelle ja terveydenhuollolle, ja toisaalta vapaa-ajan asukkaita pidettiin tärkeinä paikallisille kaupallisille palveluille.

Laura Kolbe (2020) otti mielipidekirjoituksessaan Helsingin Sanomissa kantaa aiheeseen ja nosti esiin seuraavaa:

raja vapautti alitajuisia, kätkeytyjä ennakkoluuloja ja vastakkainasetteluja. Tällä kertaa kaksintaistelua käytiin välillä (saastunut) Uusimaa ja (terve) muu Suomi sekä (holtiton) mökkikansa ja (vastuulliset) paikkakuntalaiset. Tilanteesta irtosi toki luovaa huumoriakin, mutta ennen kaikkea saatiin kumpujen yö, josta nousi ikäviä asenteita ja synkkää polarisaatiota. Raja-asiat ovat erityisen herkkiä Suomessa, jossa on viimeisen sadan vuoden aikana tehty lukuisia politiikan toimia, jotta kaikkinaiset "rajat" saadaan poistettua. Ne ovat olleet muun muassa historiallisia, heimoperusteisia, maantieteellisiä, luokkaan, ammattiin tai sukupuoleen liittyviä.

Tuntemattoman uhan ja liikkumisen vapauden rajoittamisen voisi ajatella yhdistävän kansalaisia. Paljon yhteisöllisyydestä ja auttamisesta, erityisesti kriisin alussa, uutisoitiinkin. Jopa niin paljon, että auttajia oli toisinaan enemmän kuin autettavia (Jäntti & Korkala, 2020). Keskusteluissa esiintyi myös kaupunki–maaseutu-vastakkainasettelu, jossa osa uskoi ihmisten muuttavan kaupungeista maaseudulle viruksen myötä. Keskusteluissa yhdistyi sekä koronaviruksen aiheuttama epävarmuus tulevasta että kasvavan kaupungistumisen ja autioituvan maaseudun tulevaisuuskeskustelu.

Facebookin paikallisryhmät ja niissä käytävät keskustelut kuuluvat monen jokapäiväiseen elämään, ja niissä käydyt keskustelut voivat vaikuttaa alueen ihmisten arkeen ja toimintaan. Ryhmissä käydyt keskustelut vastaavat muuttuneeseen yhteisöllisyyteen omalla tavallaan. Sekä vapaa-ajanasukkaille että paikallisille suunnatut verkossa toimivat foorumit lisäävät yhteistä ymmärrystä (Hyyryläinen & Rantanen, 2019, s. 18). Erilaiset Facebookin keskusteluryhmät ovat syntyneet usein tarpeelle keskustella vapaamuotoisesti yhteisestä kiinnostuksen kohteesta. Hyyryläisen ja Rantasen (2019, s. 18) mukaan tällaisissa ryhmissä mökkiläisyys näyttäytyy harrastuksena, jonka yhteydessä voidaan ylläpitää ja rakentaa tunnepohjaista suhdetta mökkipaikkakuntaan. Mukana näillä foorumeilla voi olla myös kunnan julkisia tahoja ja yritystoimijoita, jotka voivat hyödyntää sivustoja tiedotuskanavinaan.

Laaksonen ja Pöyry (2018) toteavat, että perinteisellä medially on keskeinen rooli keskustelujen synnyssä, sillä se voi usein tarjota pohjaa sosiaalisessa mediassa käytäville keskusteluille. Sosiaalinen media on osa arkielämää, eikä verkossa tapahtuva toiminta ole erillään tai vastakohta ns. offline-elämälle (Aula ja muut, 2008, s. 16–17). Facebookissa on erilaisia paikallisryhmiä runsaasti, ja ne toimivat niin sanottuina puskaradioina, nopeina tiedonvälityskanavina, paikallisina markkinapaikkoina, sekä paikkoina neuvoille ja avunpyynnöille. Perinteisillä internetin verkkokeskustelufoorumeilla kirjoitellaan useimmiten anonyymisti, kun taas Facebookissa yleensä esiinnyttään oikeilla nimillä. Pie-nehköllä paikkakunnalla asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat tuntevat tai tietävät toisensa

luultavammin paremmin kuin isoissa kaupungeissa. Kärjistettyjen kommenttien kirjoittaminen omalla nimellä paikallisryhmään tekee siksi asetelmasta mielenkiintoisen.

Verkkokeskusteluja puolustetaan sillä, että ne mahdollistavat ristiriitaisten mielipiteiden esiin tuomisen, ja muistutetaan, että tunteista johtuva epäkohteliaisuus kuuluu väitteilyyn (Papacharissi 2004, s. 281). Monissa paikallisryhmissä käydään aktiivista keskustelua. Ne ylläpitävät yhteenkuuluvuutta omaan asuinalueeseen, entiseen kotiseutuun, ja vapaa-ajan asukas saa tietoa, mitä paikkakunnalla tapahtuu. Kun ihmiset hakeutuvat kaltaistensa seuraan, kutsutaan sitä homofiliaksi (Vihma ja muut, 2018, s. 64).

1.1 Tavoite

Uudenmaan maakuntaan ja maakunnasta pois tehtävää liikkumista rajoitettiin koronaviruksen leviämisen estämiseksi reilun kahden viikon ajan, 28.3.–15.4.2020. Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, miten Uudenmaan liikkumisrajoituksista ja niiden vaikutuksista keskusteltiin yhdessä sosiaalisen median paikallisryhmässä tuona aikana. Tutkimus kohdistuu Facebookin julkisessa ryhmässä käytyyn keskusteluun, johon osallistui sekä paikallisia että alueen vapaa-ajan asukkaita. Paikkakunta on suosittu mökkipaikkakunta Uudenmaan ulkopuolella.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millaiset diskurssit hallitsivat ryhmässä Uudenmaan liikkumisrajoituksen aikana?
2. Millaisin retorisin keinoin toisiin keskustelijoihin pyrittiin vaikuttamaan omilla kommentteilla?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen avulla pyrin selvittämään yleiskuvan, millaiset teemat ja näkökulmat liikkumisrajoitusten myötä nostetaan esiin keskusteluryhmässä, jossa osallistujat ovat sekä vakituksia asukkaita että vapaa-ajan asukkaita. Millaista jokapäiväistä arkea näillä keskusteluilla luodaan? Toisen kysymyksen tavoitteena on saada selville, miten keskustelijat yrittävät vakuuttaa toisiaan liikkumisrajoituksen puolesta tai

vastaan. Vapaa-ajan matkustamista ei pidetty painavana henkilökohtaisena syynä ylittää Uudenmaan maakuntaraja (Valtioneuvosto, 2020a).

Kysymyksiin vastaamalla pyrin selvittämään, millaisena paikallinen tilanne voi näyttäytyä ryhmän jäsenille. Aineisto on harkinnanvarainen näyte, joten sillä ei voida yleistää tutkimuksena olevaa ilmiötä (Pälli, 2003, s. 33). En siis väitä, että vastaamalla kysymyksiin, saisi ehdottoman kokonaiskuvan tilanteesta. Myöskään aineistosta ei voi tehdä yleistyksiä koko Suomea koskevaksi tai edes paikkakuntaa koskevaksi, koska se koostuu yhden Facebook-ryhmän keskusteluista. Laadullisella tutkimuksella pyritään kuvaamaan jotakin tapahtumaa tai toimintaa, tai tulkitsemaan ilmiötä (Suoranta & Eskola, 1998, s. 15, 18).

Kieli on ihmisyhteisön tärkein merkkijärjestelmä (Berger & Luckmann, 2003, s. 47). Se saa alkunsa jokapäiväisessä elämässä, ja siihen kielellä myös pääasiassa viitataan. (Berger & Luckmann, 2003, s. 49) Tutkimukseni teoreettinen viitekehys on konstruktionistinen, jonka mukaan sosiaalista todellisuutta, elämää, jota elämme, järjestetään, tuotetaan ja uusinnetaan kielen avulla. Kieli ei siis vain heijasta todellisuutta, vaan sen avulla konstruoidaan jokapäiväistä elämää. Konstruktionismi itsessään on väljä teoreettinen viitekehys, joka sisältää erilaisia metodeja ja teoreettisia painotuksia. Tutkijan tekemät valinnat aineistosta, menetelmistä ja teorit ja käsitteiden merkityksistä ohjaavat tutkimuksen tuloksia. (Pälli, 2003, s. 25; Jokinen ja muut, 2016, s. 21; Kekäle & Puusa, 2020, s. 43–45) Olen kiinnostunut, miten sosiaalista todellisuutta puolustellaan ja perustellaan keskusteluryhmässä aineistossani (Jokinen, 2016a, s. 209).

Facebook-ryhmissä käydyistä keskusteluista on tehty opinnäytetöitä, muun muassa naapurustojen ja kaupunginosien yhteisöllisyydestä (Lipasti, 2018; Autio, 2017) ja maahanmuuttovastaisuuteen liittyvistä diskursseista ja kielenkäytöstä (Vakkilainen, 2020; Pajukallio, 2021). Sosiaalisessa mediassa käydyt keskustelut ovat ajankohtaisia, sillä siitä on tullut luonteva paikka keskustella arjesta, ilmiöistä ja tapahtumista. Tutkimukseni on ajankohtainen, sillä paneudun siinä ajankohtaisen tapahtuman aiheuttamaan

keskusteluun. Lisäksi juuri sosiaalisen median keskustelukulttuuri on ajankohtainen siellä lisääntyvän vihapuheen vuoksi (Ikäheimo & Seuri, 2020; Oikeusministeriö, 2021a, b)

Tässä työssä on yhteensä viisi lukua johdannon lisäksi. Seuraavaksi avaamini valintojani aineiston ja menetelmän osalta. Tämän jälkeen kuvaan Uudenmaan liikkumisrajoituksen pääpiirteet ja perustelen tutkimukseni tutkimuseettiseltä kannalta. Toisessa luvussa käsittelem paikan ja rajan merkitystä. Lisäksi avaamini verkkokeskustelun tyypillisiä piirteitä. Kolmannessa luvussa taustoitan diskurssianalyysin teoreettista taustaa ja vakuuttamisen retorisia keinoja. Neljäs luku on analyysi aineistostani, jota perkaan edellä käytyjä työkaluja apuna käyttäen. Lopuksi päätän työn tulosten pohdintaan.

1.2 Aineisto

Facebookissa yhdessä paikkakuntaryhmässä käytiin keskustelua Uudenmaan liikkumisrajoituksista 27.3.–15.4.2020. Olen kerännyt tutkimuksen aineiston tässä julkisessa paikallisryhmässä julkaistuista keskusteluista. Kyseisessä Facebook-ryhmässä oli 4 882 jäsentä 4.12.2020. Ryhmän kuvaus kuuluu näin:

Ryhmän tarkoitus avoin keskustelu, kaikilta elämän alueilta, lain ja hyvien käytöstapojen mukaisesti. Jokaisella on yhtäläinen oikeus mielipiteeseensä, poliittisesta, uskonnollisesta tai muusta katsantokannasta riippumatta. Jokainen vastaa nimellään ja naamallaan omista kirjoituksistaan.

Aineiston valintaa ohjasi se, että paikkakunta oli esillä mediassa (esim. Loula & Pölkki, 2020; Koski 2020; Lehto, 2020) useamman kerran Uudenmaan liikkumisrajoituksiin ja mökkeilyyn liittyen, paikkakunta on suosittu mökkeilypaikkakunta ja paikallisryhmän keskustelutekstit olivat vapaasti saatavilla. Paikkakunnalla on 12:nneksi eniten mökkejä Suomen kunnista, vuonna 2019 niitä oli 4 913 (Suomen virallinen tilasto, 2020). Paikkakunnalla on myös enemmän mökkejä kuin vakinaisesti asuttuja asuntoja.

Tutkimuksen aineisto on luonnollinen aineisto, toisin sanoen se on syntynyt ilman tutkijan vaikutusta (Potter, 2004, s. 612). Tällaisen aineiston etuja ovat muun muassa siinä

säilynyt vuorovaikutuksen toimintakeskeisyys ja tilanteisuus, siitä puuttuva tutkijan vaikutus aineiston syntyyn, sekä siinä vältetty keskittyminen henkilöihin.

Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan laadullisessa tutkimuksessa ei voi määrittää aineiston koolle sääntöjä, vaan se on tapauskohtaista. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston laatu on määrää olennaisempi. Aineistoa on mahdoton käsitellä juurta jaksain, joten raja-
saus on järkevää resurssien käytön kannalta, mutta tiukempi raja-
saus mahdollistaa myös aineiston yksityiskohtaisemman analysoinnin (Juhila & Suoninen, 2016, s. 366–368). Lopullisen rajauksen tein niin, että valitsin aikajanan alusta, keskeltä ja lopusta kokonaiset keskustelut, joissa on runsaasti kommentteja. Tutkimusaineisto koostuu neljästä keskusteluketjusta. Näin pyrin keräämään aineiston, jossa esiintyisi selkeästi vuorovaikutuskokonaisuuksia, vaikka analyysi ei kohdistukaan varsinaisesti vuorovaikutuksen tutkimiseen. Yhteensä kommentteja on 342 kappaletta.

Laadullinen aineisto voi olla kerrostunutta ja kompleksista, ja siihen tarttumisen haasteena on tarjolla olevien näkökulmien runsaus (Alasuutari, 2011, s. 64–68). Tutkimus on usein vain pieni otos kokonaisuudesta, ja aineiston tehtävä on olla tukena ilmiöstä kertomisessa. Aineiston kylläntymisen voidaan katsoa kertovan aineiston määrän riittäväydestä, kun uudet tapaukset eivät tuo enää uutta tutkimusongelman kannalta ja ne alkavat toistua aineistossa (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 138). Kylläntymistä ei voi kuitenkaan tapahtua, jos ei tiedä mitä etsii (Suoranta & Eskola, 1998). Omassa alkuperäis-
aineistossani kylläntyminen oli selkeää, ja se helpotti rajausta.

1.3 Menetelmä

Aineisto on kerätty 12.–13.9.2020 ja se kattaa keskustelut ajalta 28.3.–15.4.2020. Keskustelut on koottu Facebook-ryhmästä käyttämällä hakusanoja *"mökkiläinen"*, *"korona"*, *"uusimaa"*, *"mökkil*"*. Yksittäisen keskustelusivun url on viety Export Commentsiin, jonka avulla koko keskusteluketju on tuotu Exceliin. Export Comments on verkossa toimiva työkalu, jolla voi tuoda sosiaalisen median kommentteja esimerkiksi Microsoftin Excel-taulukko-ohjelmaan. Ensimmäisessä aineistossa yksittäisiä

kommentteja oli yli 900. Anonymisoin keskustelijat käyttämällä juoksevaa numerointia ja numeron edessä kirjainta H.

Aluksi luin kaikki keräämäni keskustelut läpi useampaan kertaan, jotta saisin tuntuman, millaista keskustelua ryhmässä käytiin, ja esiintyykö siellä jotkut teemat enemmän kuin toiset. Eskola ja Suoranta (1998) kommentoivat, ettei aineistosta ”nouse mitään esiin”, vaan kyseessä on aina tutkijan oma konstruktio. Aineiston suuren määrän vuoksi jätin tutkimusaineistosta pois kuvat, merkit, kuvakkeet, videot, linkit, ja kommentit, joissa oli vastauksena vain linkki, pois lukien aineistona olevan yhden keskusteluketjun aloittajan linkkijako. Edellä mainittujen elementtien mukaanotto tutkimukseeni olisi vaatinut mm. kuva-analyysin ja etnometodologisten menetelmien käyttöä, ja aihe olisi kohdentunut digitaalisen diskurssin tutkimukseksi (Helasvuo ja muut, 2015, s. 9–11). Edelleen rajasin aineistosta pois dialogipartikkelit (VISK 2008a) kuten *joo, mmm, aivan, tuskin*, jotka esiintyivät yksinään vastauksina. Vaikka dialogipartikkelit ovat vuorovaikutuksellisia välineitä, niiden rooli tässä tapauksessa ei ole oleellinen, sen sijaan niillä on roolinsa vuorovaikutuksen tutkimisessa ja keskustelunanalyysissa. Aineiston rajaus edelleen tutkimuksen aikana on laadulliselle tutkimukselle tyypillistä (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 137). Tämän jälkeen yksittäisiä kommentteja oli vielä yli 700. Koko aineiston käsitteleminen ei ollut mahdollista, joten valitsin neljä yksittäistä keskusteluketjua. Lopullisen aineiston yksittäisiä kommentteja on 342 kappaletta. Teemoittelin keskustelut taulukoihin, jotta pääsisin tunnistamaan aineistossa esiintyviä diskursseja. Kun olin tunnistanut yleisimmät diskurssit, jatkoin aineiston parissa etsimällä diskursseissa esiintyviä retorisia keinoja.

Tutkimukseni on luonteeltaan laadullista ja induktiivista, jolloin johtopäätökset tehdään aineistosta käsin (Juuti & Puusa, 2020, s. 10). Yhdistän tutkimuksessani diskurssianalyysia sekä retoristen keinojen tarjoamia mahdollisuuksia. Diskurssianalyysia käyttämällä tutkitaan sitä, miten kieltä käyttävät henkilöt rakentavat käsillä olevaa asiaa (Suoninen, 2016c, s. 186). Diskurssianalyysi ei ole tiukka ja selkeärajainen metodi, vaan väljä teoreettinen ja metodologinen kehys kielenkäytön tutkimukselle todellisissa tilanteissa

(Pälli, 2003, s. 27; Pietikäinen & Mäntynen, 2019; Siltaoja & Sorsa, 2020, s. 220). Diskurssianalyysi vaatii tuekseen muuta metodologiaa, sillä yksinään se ei riitä metodiksi.

Aineiston analyysissa sovellan Pällin (2003) tutkimusta ryhmäilmiöstä ja ryhmän rakentumisesta sekä Potterin (1996) ja Jokisen (2016) esittelemiä retorisia keinoja, joilla on diskurssin tutkimuksessa olennainen osa maailman uudelleen kuvantamisessa ja vuorovaikutuksellisessa vakuuttamisessa. Olen kiinnostunut siitä, millaisia retorisia keinoja keskustelijat käyttävät omien kantojensa vakuuttamiseen, sekä millaisia diskursseja ryhmässä rakennetaan. Retorisilla keinoilla voidaan pyrkiä vahvistamaan väitteen esittäjän vakuuttavuutta, tai ne voidaan kohdistaa esitettyyn väitteeseen (Jokinen, 2016b, s. 278). Potter (1996, s. 107) jakaa vakuuttamiseen tähtäävän retoriikan puolustuvaan ja hyökkävään retoriikkaan. Puolustavassa retoriikassa pyritään estämään väitteeseen kohdistuvia ja sitä heikentäviä tekijöitä, ja hyökkävässä retoriikassa pyritään muokkaamaan, vähätteleämään ja vahingoittamaan vaihtoehtoisia väitteitä. Retorisia keinoja ovat esimerkiksi puhujakategoriolla oikeuttaminen, kategorisointi ja mahdolliselta vasta-argumentilta suojautuminen (Potter, 1996; Jokinen, 2016b, s. 278-295). Retoristen keinojen avulla etsin näkökulmia kommenttien vaikuttavuuteen.

Kielen avulla representoidaan maailmaa. Representaatio on diskursiivisen toiminnan tulos, johon liittyy olennaisesti konteksti, jossa representaatio eli "uudelleen esittäminen" tehdään (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 45-46). Jokainen representaatio on aina uusi, ja sitä pitää tutkia suhteessa aikaan, jolloin se esiintyy. Merkityssysteemit rakentuvat joustavasti erilaisissa sosiaalisissa käytänteissä, eivätkä ne ole pelkästään rakenteita, sanoja ja lauseita (Jokinen ja muut, 2016, s. 23, 40). Merkityssysteemejä kutsutaan myös diskursseiksi eli "verrattain eheiksi säännönmukaisten merkityssuhteiden systeemeiksi, jotka rakentuvat sosiaalisissa käytännöissä ja samalla rakentavat sosiaalista todellisuutta", ja ne ovat aina tutkijan tulkintoja (Jokinen ja muut, 2016, s. 27-28).

Diskurssintutkimuksessa tulee ottaa huomioon konteksti eli se tilanne, jossa kieltä käytetään, ja se, miten diskurssit toteutuvat sosiaalisissa käytännöissä (Jokinen ja muut,

2016, s. 28). Kieli ja sen käyttö on aina sidoksissa sosiaalisiin tilanteisiin, aikaan, käytänteisiin ja rakenteisiin (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 55). Kielen ja kontekstin suhde on kaksisuuntainen, sillä molemmilla on vaikutus toisiinsa (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 69). Sosiaalisen median konteksti tuo keskusteluun reunaehdoja. Facebookissa kirjoittajat ovat yleensä tunnistettavissa ja sinne voi tuottaa sisältöä koska tahansa. Käyttämäni aineisto esiintyy sosiaalisessa mediassa, ja kommentteja luetaan ja kirjoitetaan sosiaalisen median kontekstissa, tässä tapauksessa Facebookissa, jossa viestintä on vuorovaikutteista. Jokapäiväinen elämä näyttäytyy intersubjektiivisena maailmana, joka jaetaan muiden henkilöiden kanssa, ja joka edellyttää jatkuvaa vuorovaikutusta ja ajatustenvaihtoa toisten kanssa (Berger & Luckmann, 2003, s. 33).

Tutkijan tekemät valinnat aineistosta, menetelmistä, teorioista ja käsitteiden merkityksistä ohjaavat tutkimuksen tuloksia, samoin kuin myös tutkijan omat kokemukset. Juhila (2016, s. 342) käyttää tutkimuksellisista resursseista ja arkikokemuksista nimitystä tulkintaresurssi. Juhilan (2016, s. 332–359) mukaan diskurssin tutkijan positio vaikuttaa tutkijan työhön. Positiot on nimetty analyttikoksi, asiantuntijaksi, tulkitsijaksi ja keskustelijaksi. Tutkija liikkuu tutkimuksen aikana eri positioiden välillä. Positioin itseni pääasiassa tulkitsijan rooliin tutkimusta tehdessäni. Koen aineiston monipuolisena tutkimusaiheiden ja analyysien lähteenä, jota voi tutkia erilaisin diskurssianalyttisin keinoin, ja myös aineiston kerääminen jo itsessään on subjektiivinen valinta (Pälli, 2003, s. 32; Puusa & Juuti, 2020, s. 73-74). Toisenlaisilla tutkimuskysymyksillä, teorioilla ja aineiston käsittelyllä, tulokset ovat toiset.

1.4 Uudenmaan liikkumisrajoitus

Kiinassa alkoi levitä uusi koronavirus joulukuussa 2019. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL vahvisti Suomen ensimmäisen koronavirusstartunnan 29.1.2020. Viruksen aiheuttama tauti on viralliselta nimeltään COVID-19, ja Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian maailmanlaajuiseksi pandemiaksi 11.3.2020. Uusi koronavirus tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö yskii tai aivastaa (Terveyskirjasto, 2021; THL, 2021b). Virus aiheuttaa hengitystieinfektioita. Pienellä osalla

tartunnan saaneista on vakava infektio, ja heidän tilansa voi heiketä nopeasti. Vakavassa covid-19-taudissa potilas voi saada keuhkokuumeen, akuutin hengitysvaikeusoireyhtymän tai muita komplikaatioita, jotka voivat johtaa kuolemaan. Tilan heikkeneminen tapahtuu tavallisimmin sairauden toisella viikolla, mutta oireet voivat myös vaihdella taudin edetessä. Monella vakavampia oireita saaneella on lisäksi ollut jokin perussairaus, kuten vaikea-asteinen sydänsairaus. Oireiden perusteella ei voi päätellä, onko hengitystietulehduksen aiheuttaja koronavirus vai joku muu virus tai bakteeri.

Koronaviruksen leviämisen estämiseksi ja tehohoitoaikojen turvaamiseksi perusteltiin liikkumisen rajoituksia Uudenmaan maakuntaan ja sieltä pois 28.3.2020 alkaen. Uudenmaan asukkaiden tuli pysyä maakunnan alueella eikä muiden maakuntien asukkaat voineet käydä Uudellamaalla. Vapaa-ajan matkustus kiellettiin kokonaan. Maakunnan rajoille asetettiin tiesulkuja, joilla poliisit valvoivat liikkumisrajoitusten noudattamista, ja tarvittaessa liikkumisen syystä tuli voida antaa selvitys. Liikkumisen rajan yli mahdollisti esim. työ, opiskelu tai lähiomaisen hoivan tarve. Rajoitusten piti kestää 19.4.2020 saakka. Juridiikan asiantuntijat kommentoivat, ettei hallituksen määräämä liikkumisrajoitus ole ongelmaton, ja erityisesti perustuslaissa turvattu liikkumisenvapaus vaarantuu. (Kerkelä, 2020; Myllykoski, 2020; Pilke, 2020) 14. huhtikuuta 2020 hallitus päätti lopettaa rajoitukset 15.4.2020 (Valtioneuvosto, 2020c). Myös tämä sai oikeusoppineet kommentoimaan, tällä kertaa rajoitusten jatkamisen puolesta (Mölsä, 2020).

1.5 Tutkimuksen eettiset näkökulmat

Suomessa ihmistieteissä ja ihmistieteiden menetelmiä käyttävässä tutkimuksessa eettinen ennakoarviointi perustuu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) antamaan ohjeeseen. Se ohjeistaa ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen periaatteiksi ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittamisen, ja ettei tutkimuksen kohteille saa aiheutua tutkimuksesta haittaa (TENK, 2019).

Sosiaalisen median tutkimiseen ei ole tarkkoja ohjeita, vaan pikemminkin suuntaviivoja ja kysymyksiä, joita on tutkimusta tehdessä syytä pohtia ja ottaa huomioon (AOIR 2019;

Kosonen ja muut, 2018, s. 117) Sosiaalinen media ja siihen liittyvä teknologia muuttuu koko ajan, ja juridiikka ei pysy muutoksessa mukana. Tällä on vaikutuksia myös internet-tutkimuksen eettisiin näkökulmiin, jolloin myös tutkimuksen eettisten ohjeiden antamiseen tulee haasteita (Terkamo-Moisio ja muut, 2016, s. 141; AOIR 2019, s. 3)

Usein ajatellaan sosiaalisen median aineistojen olevan julkisia ja avoimia. Eri sosiaalisen median palveluiden käyttäjät ovat heterogeeninen ryhmä, ja käsitys itse tuotettujen sisältöjen näkyvyydestä ja julkisuudesta voi vaihdella. Kaikki eivät ymmärrä, kuinka laajalti heidän tuottamansa sisältö voi näkyä eri yleisöille, ja monet sisällöt löytyvät esimerkiksi hakukoneiden avulla. (Valli & Perkkilä, 2018, s. 106–107) Sosiaalisen median osalta yksityisen ja julkisen välinen raja on usein häilyvä (Terkamo-Moisio ja muut, 2016, s. 142; Kosonen ja muut, 2018, s. 120.) Facebookissa on mahdollisuus valita eri julkisuustasoja omille päivityksilleen, ja myös ryhmiä on sekä julkisia että suljettuja. Suljettujen ryhmien julkaisuja ei voi nähdä, ellei ole ryhmän jäsen. Julkisten ryhmien julkaisut sen sijaan ovat kaikille alustan käyttäjille julkisia, ja monet julkaisut löytyvät myös hakukoneilla. Julkaisut ovat ns. puolijulkista dataa, jolloin julkaisuiden löytyminen ja näkyminen vaatii kirjautumisen alustalle. Kaikki kirjoittajat eivät välttämättä ymmärrä tätä, ja ajattelevat julkaisujensa näkyvän vain ryhmän muille jäsenille. Juuri julkisuuden ja yksityisyyden välinen raja, aiheuttaa sosiaalisen median tutkijalle eettistä pohdintaa. (Terkamo-Moisio, ja muut, 2016, s. 142; Lauk ja muut, 2019, s. 15.)

Tutkimukseni vaatii esimerkkejä aineistosta, jotta aihe avautuu lukijalle. Kuten Lauk ja muut (2019, s. 16) kirjoittavat tutkimusprosessistaan, kerääntyi tämänkin tutkimuksen alkuvaiheessa henkilödataa eli henkilöiden nimiä, jotka anonymisoin. Henkilöt koodattiin kirjaimella H ja juoksevalla numeroinnilla H1, H2, H3, ja niin edelleen. Näin ollen henkilöiden nimiä ei ole aineistossa näkyvissä, eikä niitä ole tallennettu. Hakukoneet voivat mahdollisesti löytää analyysissä käytetyt esimerkit, jolloin myös kirjoittaja selviää. Katson kuitenkin esimerkkien käytön olevan sallittua, sillä kyseessä on julkinen ryhmä, jonka kuka tahansa voi löytää ja lukea ryhmän keskusteluja.

Facebook (2021) kertoo julkisten tietojen olevan kaikkien nähtävissä myös ilman käyttäjätiliä. Samoin se kertoo, että ”julkiset tiedot voivat esiintyä hakutuloksissa, kun joku tekee haun Facebookissa tai jollakin muulla hakukoneella”. Facebook (2021) linjaa sivustollaan julkisista ryhmistä:

Kuka tahansa, joka voi nähdä sivun tai ryhmän, voi nähdä julkaisusi tai kommenttisi. Kun siis julkaiset tai kommentoit jotakin sivulla tai julkisessa ryhmässä, siitä syntyvä tarina voidaan julkaista uutisissa, muualla Facebookissa tai Facebookin ulkopuolella.

Facebook mahdollistaa tietojen tutkimuskäytön. Se ohjeistaa miten sisältöjen jakamista voi hallita, ja miten julkisia tietoja voidaan jakaa ja keiden kanssa. Facebookin ohjeet eivät kuitenkaan poista tutkijan eettisen pohdinnan tarvetta.

Julkaisujen tuottajilta ei välttämättä tarvitse pyytää suostumusta aineiston tutkimuskäyttöön. Mahdollinen tutkimuksesta aiheutuva haitta voidaan minimoida rajoittamalla tutkimuksen saatavuus (Kosonen ja muut, 2018, s. 119.)

Tutkimuseettinen neuvottelukunta linjaa, että kun tutkimuksen kohteena on julkinen tieto, ei eettisen toimikunnan arviointia edellytetä (TENK, 2019). Erillistä lupaa aineiston käyttöön ei tutkimuksen kohteilta silloin tarvita. En ilmoittanut aineiston keruusta ryhmässä, sillä halusin aineiston olevan aitoa, ja ettei keskusteluja poisteta jälkikäteen. Tutkimuksen kohteena ei ole haavoittuva ryhmä, aihe ei ole sensitiivinen eikä siinä käsitellä arkaluontoisia asioita. Joka tapauksessa sosiaalisen median tutkimuksessa pitää tehdä eettistä arviointia aineiston käytöstä.

2 Paikasta

Tässä luvussa tarkastelen aluksi paikkaa ja siihen liittyviä merkityksiä. Rajan, kotiseudun ja nimby-ilmiön pohdinta ovat olennaisia tutkimusaineistoni analyysin pohjustamiseksi ja tutkimusaineistoni keskustelun osapuolten kommenttien analysoinnin vuoksi. Kuvaan myös lyhyesti suomalaista mökkeilykulttuuria. Lopuksi esittelen verkkokeskustelulle tyyppillisiä piirteitä.

2.1 Paikka ja paikan rajaus

Paikan määritelmä ei ole yksiselitteinen, vaan se vaihtelee mistä näkökulmasta sitä tarkastellaan. Humanistisen maantieteen mukaan paikka ei ole vain jokin tila yleensä, vaan paikkaan liittyy erityisiä tunteita: siinä on tapahtunut jotakin merkityksellistä, siihen liittyy muistoja ja ajatuksia (Riukulehto, 2020, s. 14). Juuri tunteet erottavat paikan muista paikoista ja tekevät siitä merkityksellisen. Riukulehdon (2020, s. 14) mukaan paikkaan liittyy myös ajallinen aspekti. Tapahtuma paikassa kiinnittyy tiettyyn aikaan, jolloin tapahtuu jotakin erityistä ja joka jää muistiin. Paikkaan kuuluu luonnollisesti myös nähtävissä olevia rakenteita kuten metsää, taloja, siltoja, teitä (Rinne-Koski, 2020 s. 147). Paikan merkitys on aina henkilökohtainen, mutta paikan tulkinnat ja merkitykset syntyvät ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa (Hyryläinen & Rantanen, 2019, s. 13). Paikka voi olla yhteinen, jaettu kokemus tai kollektiivinen paikkatunne. Paikan merkitys syntyy elämästä, kokemusten ja kertomusten välittämistä (Riukulehto, 2020, s. 15). Tällaista paikkaa nimitetään maisemaksi, henkiseksi ympäristöksi, jolloin maisema on tulkintaa paikasta, siitä miten paikka nähdään ja koetaan. Maisema on enemmän kuin nähtävissä oleva konkreettinen ympäristö rakennuksineen, teineen, puineen, järvineen. Maisemaan kuuluu myös aineeton ympäristö, ihmisten väliset suhteet, tunteet, muistot ja perinteet. Paikan erityispiirteet ja merkitykset muodostuvat vuorovaikutuksessa muihin paikkoihin (Kuusisto-Arponen, 2003, s. 54; Knuuttila, 2006, s. 7).

Soine-Rajanummi ja Saastamoinen (2002, s. 127) kutsuvat tällaista paikan tarkastelua arkielämän maantieteeksi. Erilaiset ja intensiteetiltään vaihtelevat paikkakokemukset ovat osa meitä sen sijaan, että me olisimme osa paikkaa (Knuuttila, 2006, s. 10).

Paikan rajaaminen joko fyysisesti tai henkisesti on tavallista. Rajoilla on useita rooleja, ja rajat rakennetaan ihmisten toimesta. Rajat ovat keino ilmaista valtasuhteita ja tehdä alueellisuus näkyväksi. Rajoilla ei pelkästään hallinnoida ja kontrolloida politiikkaa ja alueita, vaan myös konstruoidaan ja haastetaan olemassa olevia sosiaalisia identiteettejä. Rajoihin liittyy ideologioita, mutta myös materiaalisia käytäntöjä ja seuraamuksia. Rajat ovat osa niitä tapoja, joilla ihmiset yrittävät tehdä maailman mielekkääksi eri aluetasoilla. Rajat merkitsevät valtaa, politiikkaa ja kulttuuria, ja siksi ne ovat usein kiistojen kohteina. (Paasi, 2002, s. 156–157, 159)

Rajat eivät sijaitse pelkästään maantieteellisillä raja-alueilla, eivätkä ne ole vain viivoja kartoilla (Paasi, 2000, s. 6). Rajoja esiintyy kaikkialla yhteiskunnassa, myös paikallisesti, mutta myös erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä ja keskusteluissa. Ne sijaitsevat sellaisissa käytännöissä ja diskursseissa, joissa rajataan jotkut kuulumaan rajojen sisäpuolelle ja toiset ulkopuolelle (Paasi, 2000, s. 7). Rajoilla on näin ollen kaksoisrooli. Tällainen jakautuminen sisä- ja ulkopuolisten välillä on yleismaailmallinen ilmiö, sillä ryhmien jäsenet ajattelevat usein olevansa parempia kuin toiset, ja asettavan näin rajat ryhmien välille. Nämä käytännöt ovat perusta, jossa tietoisuus ”meistä” abstraktina, kuviteltuna yhteisönä sekä ajatukset ”meidän” ja ”toisten” suhteista luodaan ja ylläpidetään (Paasi, 2000, s. 6). Yhteisölliset identiteetit rakentuvat aina suhteessa rajoihin ja liittyvät pois-sulkemisen tapoihin (Paasi, 2002, s. 158–160). Anderson (2020, s. 39) nimittää tällaisia ryhmiä, joiden olemassaolosta on jokin yhteinen ajatus, kuvitelluiksi yhteisöiksi. Tällaisen yhteisön jäsenet eivät koskaan voi käytännössä tavata kaikkia yhteisön jäseniä, mutta heillä on ajatus yhteisön toisista jäsenistä, jotka ovat osa samaa kuviteltua yhteisöä. Myös tietoisuus asioiden ja tapahtumien samanaikaisuudesta luo yhteisöä. Andersonin (2020, s. 61–75) mukaan kirjapainolla ja joukkoviestinnällä on ollut erityinen rooli alustantarjoajana kuvitelluille yhteisöille ja niiden synnylle, ja tapana esittää kulloinenkin

kuviteltu yhteisö. Tällaista ajatusta kuvitellusta yhteisöstä jatkaa sosiaalisen median alustat ja verkkokeskustelupalstat, joihin ihmiset kerääntyvät yhteisen aiheen saattelemina.

Territoriaalisuus on monimutkainen alueeseen liittyvä prosessi ja kokemus, joka koostuu alueen, hallinnan ja samaistumisen osa-alueista, ja se perustuu ihmisten ja paikkojen välisiin suhteisiin (Kuusisto-Arponen, 2003, s. 32). Paasi (2000, s. 3) kutsuu tätä prosessia alueen institutionalisoitumiseksi. Siinä alueellisesta yksiköstä tulee vakiintunut kokonaisuus ja se identifioidaan esimerkiksi taloudellisissa ja hallinnollisissa mekanismeissa ja sosiaalisessa tietoisuudessa. Kuusisto-Arponen (2003) puhuu paikallisesta territoriaalisuudesta eli tilan hallinnan politiikasta, joka luo paikallisyhteisölle turvallisuutta. Paikallinen territoriaalisuus ja politiikka on konkreettisempaa kuin kansallisen tason toiminta (Kuusisto-Arponen, 2003, s. 50). Territoriaalisuuteen liittyy kokemus kuulumisesta, sosiaalisista käytännöistä, mukaan ottamisesta ja poissulkemisesta (Kuusisto-Arponen, 2003, s. 32–33). Territoriaalisuus koetaan usein intensiivisesti, vaikka sitä ei tunnustettaisi. Alueet syntyvät ja konstruoituvat sosiaalisissa käytänteissä ja diskursseissa (Paasi, 2000, s. 5).

Paikkojen merkityksen on pelätty katoavan yhteiskunnan kehittyessä ja ihmisten liikkuvuuden lisääntyessä (Rinne-Koski, 2020 s. 147). Globaali maailma ja sen ilmiöt voivat olla abstrakteja ja vaikeasti hahmotettavia, kun taas paikallinen tuttua ja ymmärrettävää. Paikallisuuden retoriikka kytkeytyy myös pyrkimyksiin hallita sosiaalisia riskejä lähiympäristössä uudella tavalla (Soine-Rajanummi & Saastamoinen, 2002, s. 124).

2.1.1 Paikkaan sitoutuminen

Asuminen on paikkaperusteista, mutta vasta paikan subjektiiviset ja emotionaaliset merkitykset kiinnittävät ihmisen paikkaan (Rinne-Koski, 2020, s. 147). Asuminen voi olla myös monipaikkaista. Monipaikkainen asukas voi olla kunnan virallinen asukas tai kunnan muu asukas, jos hän esimerkiksi omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnan alueella (Rinne-Koski, 2020, s. 143). Paikkakokemukset muuttuvat muun muassa etätyöskentelyn myötä, jolloin voidaan viettää pitkiäkin aikoja niin sanotulla kakkos- tai vapaa-

ajan asunnolla. Tällainen asuminen luo uudenlaista monipaikkaisuutta ja yhteisöllisyyttä. Monipaikkainen asukas voi olla kiinnostunut kotiseutujensa vaikutusmahdollisuuksista, ja voi olla halukas ylläpitämään vuorovaikutusta paikkoihin myös silloin kun ei ole fyysisesti paikalla. Internet ja sosiaalinen media on tuonut mahdollisuuden seurata ja osallistua vakinaisen asuinpaikan lisäksi myös vapaa-ajan asunnon paikkakunnan tapahtumiin.

Riukulehto (2020, s. 17) puhuu kotiseudun kokemuksesta, joka liittyy maisemaan eli tiilallisiin tulkintoihin, ja muistoihin eli ajallisiin tulkintoihin. Kotiseututunteessa taas voi olla kiintymystä alueeseen, joka viittaa paikallisuuteen tai täkäläisyyteen. Jokainen kokee nämä henkilökohtaisesti, jolloin kahta samanlaista tulkintaa ei ole. Kotoisuus ja yhteisöllisyys ovat olennaisia osia kotiseutukokemuksessa, ja usein se syntyy toistosta (Riukulehto 2020, s. 17–22). Käydään tietyissä paikoissa ja kuullaan tuttuja puhetapoja. Kotoisuus ei ole näin ollen vain paikallisten tai vapaa-ajan asukkaiden omaisuutta, vaan kuka tahansa voi tuntea kotoisuutta paikkaan.

Käsitys kotiseudusta ei ole yhtenäinen, ja kuten edellä kuvasin, se voidaan jakaa yksipaikkaiseen tai monipaikkaiseen (Riukulehto, 2020, s. 21). Yksipaikkainen kotiseutukäsitys on usein ikänsä samalla paikalla asuneella. Sosiaaliset suhteet ovat paikallisuuden ydintä, ja paikkakunnalle muuttavia, kuin myös vapaa-ajan asukkaita auttaa, jos tunnistaa yhteisön sosiaaliset rakenteet ja paikalliset kulttuuriset normit ja vaikuttamismahdollisuudet (Salmi, 2012, s. 39–40). Vapaa-ajan asukkailla suhde naapurimökkeilijöihin voi muodostua vähitellen läheisemmäksi, kun taas paikalliset jäävät helposti kaukaiseksi (Hyyryläinen & Rantanen, 2019, s. 17). Monipaikkaisessa asumisessa sosiaalisten suhteiden ymmärtäminen ja havaitseminen voi olla tärkeää, jos haluaa kiinnittyä alueeseen. Esimerkiksi muuttajat kokevat usein, että heillä on kaksinaisidentiteetti eli kahteen ryhmään samastuminen (Nuolijärvi, 1986, s. 65–67). He identifioivat itsensä esimerkiksi sekä helsinkiläisiksi että pohjalaisiksi. Yhteys kumpaankin ryhmään voi kuitenkin jäädä löyhäksi ja syntyä epävarmuutta siitä, mihin ryhmään kuuluu vai kuuluuko mihinkään. Toisaalta kaksinaisidentiteetistä voi tulla myös itsetuntoa vahvistava asia: muuttaja tietää hallitsevansa kaksi maailmaa ja vaikkapa myös kaksi kielimuotoa.

Paikkakunnalta poismuuttajille tärkeintä on luonto, joka on pysyvää, ei kotipaikkakunnan tapahtumat tai siellä asuvien ihmisten tekemiset (Nuolijärvi, 1986, s. 61). Ajan mittaan kaipausta tuttuun luontoon vain vahvistuu, sitä mukaa kun entisen kotiseudun ihmiset käyvät vieraisiksi. Poismuuttajalle voi olla entisellä kotipaikkakunnalla pian vierasta kaikki paitsi maisema. Emotionaalisesti tärkeiden, konkreettisten paikkojen ei toivota muuttuvan lainkaan tai muuttuvan korkeintaan vähän (Tuan, 2006, s. 16).

Sekä paikalliset että vapaa-ajanasukkaat voivat olla monin eri tavoin paikallisesti kiinnittyneitä, eikä voida sanoa, kumman kiinnittymisen aste on korkeampi (Salminen, 2012, s. 40). Paikallisilla se liittyy usein syntyperään ja sukusiteisiin, vapaa-ajan asukkailla valintaan ja kenties toiminnalliseen osallistumiseen. Vapaa-ajan asukkaillakin voi olla aiempia tai edelleen jatkuvia perhesiteitä alueelle (Hyyryläinen & Rantanen, 2019, s. 17).

Vapaa-ajan asukkaat symbolisoivat kaupunkilaisuutta, tilapäisyyttä ja kuluttajuutta, eikä heidän koeta olevan siksi erityisen kiinnostuneita vapaa-ajan asuntonsa alueen kehittämisestä tai sen yhteisöstä (Farstad & Rye, 2013, s. 42). Vapaa-ajan asukkaat ovat usein sitoutuneita erityisesti luonnonympäristön ja maaseudun idyllin säilyttämiseen (Hyyryläinen & Rantanen, 2019, s. 17). He eivät ole sinänsä kiinnostuneita osallistumaan paikallisten elämään tai alueen kehittämiseen, kunhan saavat samaa kohtelua kuin paikallisetkin, ja alueen palvelut ovat toimivat. (Farstad & Rye, 2013, s. 47)

Liikkuvuus eri asuinpaikkojen välillä voidaan nähdä mahdollisuutena tai resurssina, jotka toteutuessaan heijastavat myös vallitsevia eriarvoisuuksia (Salminen, 2012, s. 40). Kaikilla ei ole mahdollisuutta valita asuinpaikkaansa tai monipaikkaisuuttaan välttämättä kovin vapaasti. Farstad ja Rye (2013, s. 50) pohtivat myös, että paikallisilla on oletettavasti sosiaalisesti enemmän menetettävää, kuin vapaa-ajan asukkailla, mitä tulee esim. alueen kehittämiseen tai tapahtumiin. Heidän lähipiirinsä saattaa sijaita paikkakunnalla, ja siksi paikalliset saattavat pidättäytyä kommentissaan tai toimissaan, kun taas vapaa-ajan asukkailla ei ole samanlaista riskiä maineen menetykseen.

2.1.2 Ei minun takapihalleni

Paikkaan ja siihen sitoutumiseen liittyy nimby-ilmiö ("not in my back yard") eli ei-minun-takapihalleni-ilmiö. Nimby-ilmiöksi kutsutaan tilannetta, kun ryhmä ihmisiä vastustaa asuinalueensa läheisyyteen suunniteltuja muutoksia (Dear, 1992, s. 288). Vastustuksen kohteet voivat olla monenlaisia, kuten ihmisten palvelutiloja, kaatopaikkoja, vaarallisen jätteen laitoksia, pienituloisten asuntoja, ydinlaitoksia ja lentokenttiä. Yleensä vastustajat myöntävät, että nämä tilat ovat välttämättömiä, mutta he eivät halua näitä lähelle kotiaan. Tästä johtuu ilmaisu "ei minun takapihallani" (Dear, 1992, s. 288).

Vaikka perinteisellä määrittelyllä nimby-ilmiö perustuu rakennettavan ympäristön vastustamiseen, toimii se myös tutkimukseni aineiston kontekstissa. Yhteistä on jonkin tapahtuman tai ilmiön vastustaminen omassa lähiympäristössä. Ilmiö ei ole kiinni vain ympäristöhaitoissa, vaan sillä kuvataan usein laajempia vastustamisen ilmiöitä. Ne voivat kohdistua niin rakennettavaan ympäristöön kuin sosiaalisiin tapahtumiin ja ihmisryhmiin (esim. Kuparinen, 2005; Saari, 2006; Eriksson, 2015). Yhteistä niille on paikkaan kiinnittymisen tai paikan identiteetin häiritsemisen vastustaminen (Devine-Wright, 2009, s. 432). Lähes kaikki ihmisten tekemät yhteisöllistä tilaa jakavat rajat ovat poliittisia (Paasi, 2002, s. 159). Ne ilmentävät valtasuhteita, ja ovat siitä syystä kiistanalaisia. Vaikka raja on sen eri puolilla asuville ryhmille tavallaan sama, niin sen konkreettiset ja ideologiset merkitykset saattavat vaihdella voimakkaasti rajan molemmin puolin (Paasi, 2002, s. 161–162).

Se, miten määrittämme jonkin paikan, voi olla ratkaisevaa paikan kehityksen tai suojelun kannalta sen suhteen, millä ihmisryhmällä katsotaan olevan oikeus asua missäkin (Massey, 2003, s. 51–83). Tuotamme aktiivisesti paikkoja mielikuvissa ja materiaalisissa käytännöissä esimerkiksi pitämällä loitolla ihmiset, joiden ei katsota sopivan mukaan. Kategorisoinnit jäsentävät jatkuvasti keskinäistä vuorovaikutustamme niin kauan kuin toinen ei tee niistä ongelmallisia (Berger & Luckmann, 2003, s. 40–41). Kategorisointiin liittyy

jossain määrin persoonattomuutta, kun vuorovaikutus ei tapahdu kasvotusten. Kategorisoinnista tulee näin helpompaa.

Kuuluminen on keskeinen tekijä yhteisöjen rakentumisessa ja ihmisten asemassa niissä (Lehtonen & Löytty, 2003, s. 12). Kuuluminen rakentuu diskursiivisesti eli siinä, kuinka me ja muut esitetään, ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, eli tilanteissa, joihin sisältyy toimia ja tekoja, joilla kuulumista osoitetaan. Meidän ja muiden merkitykset syntyvät yhdessä toistensa vastakkaisuuksina (Berger & Luckmann, 2003, s. 70). Me olemme "me" niin kauan kun löytyy ihmisiä, jotka eivät ole meitä - niin kauan kun löytyy "heitä". Kumpikin käsite saa merkityksensä rajasta, jaosta. Ilman tuota jakoa, ja ilman mahdollisuutta asettaa meitä vastakkain "heidän" kanssaan, meidän olisi vaikea löytää merkitystä omalle identiteetille.

Yksilö on aina osa laajempaa sosiaalista kokonaisuutta (Pälli, 2003 s. 13). Ryhmiin kuulumista määritellään itse mutta sitä tehdään myös toisten puolesta. Kieltä käytettäessä luokitellaan ympäröivää maailmaa, jolloin ryhmien kategorisointia tulee vääjäämättä. Näin myös ihmisiä järjestellään sosiaalisiin ryhmiin. Tästä käytetään nimitystä sosiaalinen kategorisaatio. Sosiaalinen kategorisaatio on myös ryhmäksi rakentamista, ja siihen juuri kieli antaa keinot.

Paasi (2002) puhuu yhteiskunnallisen vallan diskursiivisesta maisemasta. Se näkyy sosiaalisissa käytännöissä, missä rajojen avulla sosiaaliset ryhmät erottelevat ja tulevat itse tuotetuiksi erottelujen kautta. (Paasi, 2002, s. 170, 174) Ryhmän käsite ja määrittely ei ole selkeärajainen. Pällin (2003, s. 13) mukaan ryhmä on olemassa silloin kun joukko yksilöitä voidaan tuottaa kielessä ryhmänä, joko kyseessä olevaan ryhmään kuuluvien tai sen ulkopuolisten toimesta. Kielellisillä valinnoilla ihmisiä liitetään ryhmään, asetutaan osaksi ryhmää ja erottaudutaan toisista.

Bergerin ja Luckmannin (2003, s. 74–75) sisäryhmä-ulkoryhmä-ajatusta mukaillen, tässä tutkimuksessa mökkiläiset ovat ulkoryhmänä hyödyllisiä paikallisille, eli sisäryhmälle,

sillä se auttaa sisäryhmän identiteetin rakentumista, ja samalla lujittaa sen yhtenäisyyttä. Bergerin ja Luckmanin (2003, s. 74–75) mukaan näiden ryhmien väliin jää harmaa alue, joka ei jätä mahdollisuutta puolueettomuudelle tai epäröiville. Jako ”meidän” ja ”heidän” välillä, on raja, jota puolustetaan omistautuneesti, ja se saa osakseen eniten huomiota.

Vaikka Internetin on sanottu yhdistävän ihmisiä ja muuttavan ajattelutapoja, yhteisöjä tai identiteettejä, niin siitä huolimatta territoriaalisuus ja rajat ovat vahvoja (Paasi, 2002, s. 169). Uudenmaan liikkumisrajoitusten myötä ilmiö konkretisoitui myös Suomessa, niin valtamedian lööpeissä, presidentin kannanotossa, kuin tämän tutkimuksen aineistossa. Territoriaalisella ansalla tarkoitetaan sosiaalisten ja tilallisten ulottuvuuksien rajoittuneisuutta (Paasi, 2002, s. 165). Yksi keskeinen territoriaalisuuden ansan ilmentymä on ollut se, että kulttuurit on ymmärretty yhtenäisinä ilmiöinä niin, että territorio ja poissulkevuus tulevat kulttuurien määrittelyn luonnolliseksi osaksi. Ryhmien identiteetit eivät kuitenkaan ole luonnollisia, vaan niitä on aina luotu tiettyjä tarkoituksia varten.

2.2 Suomalainen mökkeilykulttuuri

Suomessa oli 511 900 kesämökkiä vuonna 2019 (Tilastokeskus, 2020). Eniten mökkejä on rakennettu 2000-luvulla Lappiin ja Etelä-Savoon. Vakinaisten asukkaiden vähentyessä kesäasukkaiden määrä korostuu yhä useammassa kunnassa. Maakunnista eniten kesäasukkaita suhteessa vakituisiin asukkaisiin oli Etelä-Savossa, jossa kesäasukkaiden osuus maakunnan asuntoväestöstä vuonna 2019 oli 42 prosenttia. Kaikkiaan 64 kunnassa oli vuonna 2019 enemmän mökkejä kuin vakinaisesti asuttuja asuntoja. Tällaisia mökkimäärältään suuria kuntia olivat mm. Parainen, Mäntyharju, Kemiönsaari ja Pälkäne. Kesämökki sijaitsee yleensä lähellä asuinpaikkaa, ja keskimääräinen matka kodin ja kesämökin välillä oli 92 kilometriä ja mediaani oli 39 kilometriä. Uusimaalaisten omistajien mökit sijaitsivat pääosin muualla kuin asuinmaakunnassa, ja Uudellamaalla asuvien mökinomistajien mökkimatkan mediaani oli 131 kilometriä ja keskiarvo 167 kilometriä.

Kaupungistuminen ja demokratisoituminen käynnistivät kahden kodin mallin Suomessa 1900-luvulla (Kolbe, 2004). Vapaa-aika nousi työn rinnalle vastapainoksi erityisesti

keskiluokan muodostumisen myötä. Arki ja kiire liitettiin kaupunkiin, ja leppoisampi aika, loma ja rentoutuminen maaseutu-asunnolle. 1950-luvulla mökkeily laajeni koko kansan vapaa-ajan viettotavaksi, ja vapaa-ajan asutuksen ja vakituisen asumisen raja on muuttunut häilyväksi. Työelämän muutokset, etätyöskentelyn mahdollisuudet, eläkeläisten lisääntyvä määrä ja vapaa-ajan asuntojen kohonnut varustetaso mahdollistavat kakkosumisen maalla. Monet paikalliset palvelut ja kaupat, samoin kuin esimerkiksi kulttuuritapahtumat ja kesäfestivaalit, hyötyvät kesäasukkaista.

Mökkikunnan valintaan vaikuttaa usein kotiseutu-uskollisuus ja kotikunnan tarjoamat sosiaaliset kontaktit, kuten sukulaiset ja ystävät (Pitkänen & Kokki, 2005, s. 141–142). Pääkaupunkiseudulta kohtalaisen matkan päässä oleviin mökkikuntiin hakeutuvat myös ne, joilla ei ole aiempia siteitä paikkakuntaan (Pitkänen & Kokki, 2005, s. 106). Näissä kunnissa pääkaupunkiseudulta kotoisin olevien mökinomistajien osuus olikin suhteessa muita merkittävämpi.

Pääkaupunkiseutulaisten vapaa-ajan asunnot ovat valtakunnallista keskiarvoa useammin ympärivuotiseen käyttöön soveltuvia ja hieman suurempia, ja niissä vietetään aikaa myös enemmän (Pitkänen & Kokki, 2005, s. 26) Talviasuttavissa vapaa-ajan asunnoissa vietettiin tyypillisimmin yli 100 päivää, ja ei-talviasuttavissa vapaa-ajan asunnoissa noin 40–69 vuorokautta vuodessa (Pitkänen & Kokki, 2005, s. 42). Mökkeily ei ole vain lepäilyä ja rentoutumista varten, vaan mökkeily koetaan tavaksi viettää mielekästä vapaa-aikaa ja arkea (Pitkänen & Kokki, 2005, s. 47). Vapaa-ajan asunnolta haettiin luonnonhelmassa rauhoittumista ja pienimuotoista puuhailua kuin esimerkiksi yhdessäoloa tai harrasteita (Pitkänen & Kokki, 2005, s. 144). Mökeille matkustetaan enimmäkseen lämpiminä ja va-loisina kevään, kesän ja alkusyksyn kuukausina (Pitkänen & Kokki, 2005, s. 64).

2.3 Paikallisuus sosiaalisessa mediassa

Sosiaalisen median keskeinen ajatus on vuorovaikutteisuus (Matikainen, 2008). Siellä tapahtuva sisällöntuotanto on hajautunutta, kaikki käyttäjät voivat tuottaa ja jakaa sisältöjä (Matikainen, 2008, s. 38). Sosiaalinen media onkin korvaamassa lehtien

yleisönosastopalstat (Valli & Perkkilä, 2018, s. 107). Tiedonjakelu on ei ole enää vain perinteisten mediayhtiöiden käsissä vaan pikemminkin sosiaalisen median alustojen käsissä. Tämän tutkimuksen aineistossa keskustelu saatettiin aloittaa vain linkittämällä ryhmään iltapäivälehdessä juttu ilman mitään saatesanoja. Perinteinen media ja sosiaalinen media ovat tavallaan toisistaan riippuvaisia uutisten ja keskustelujen synnyssä (Laaksonen & Pöyry, 2018).

Sosiaalisessa median käyttäjistä tulee aktiivisia osallistujia, kun he luovat sisältöä, tykkäävät, jakavat, kommentoivat (Quan-Haase & Young, 2014, s. 273). Facebook on käyttäjämäärillä mitattuna maailman suosituin sosiaalisen median kanava. Facebookin rekisteröityminen on ilmaista, ja sillä oli vuonna 2020 yli 2,7 biljoonaa aktiivista käyttäjää kuukausittain (Statista, 2021). Myös Suomessa Facebook on eniten käytetty yhteisöpalvelu, jota seurasi vuonna 2020 58 prosenttia 16–89-vuotiaista (Tilastokeskus, 2020). Facebook on myös liiketoimintaa, joka tarjoaa mainosalustan ja erilaista dataa käyttäjistään mainostajille.

Matikaisen (2008, s. 29) mukaan sosiaalisen median käyttämisen ja osallistumisen motiivit voidaan jakaa kahtia: yhtäältä se on alusta, jossa luoda ja muokata identiteettiä, ja toisaalta osallistumisessa on keskeisinä vetovoimatekijöinä yhteisöllisyys ja sosiaalisuus. Juuri samanmielisyys on useille verkko- ja sosiaalisen median ryhmille yhteinen nimittäjä (Vainikka & Harju, 2019, s. 107–108). Tutkimusaineistoni voi katsoa kuuluvan pääasiassa jälkimmäiseen. Täysin ei voi kuitenkaan poissulkea ryhmän paikkaa identiteetin muokausalustana, sen sijaan samanmielisyys ei ole välttämättä ole yhdistävä tekijä, vaan yhdistävä tekijä on paikka. Toisaalta keskusteluihin osallistumiselle ei tarvita mitään erityistä perustelua, vaan se voi olla myös ajanvietettä (Suominen, 2019, s. 12). Facebookin avulla eri paikoissa asuvat pystyvät vuorovaikutukseen toisten samasta asiasta kiinnostuneiden kanssa, yhteisöllisyys vahvistuu ja informaation levittäminen helpottuu. Siellä rakennetaan myös yhteistä kotiseutukokemusta, vaikka kaikki eivät tunnekaan toisiaan reaali maailmassa. (Ridell, 2011, s. 70; Mäki & Ylitalo, 2020, s. 41, 56).

Kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa voi yleensä seurata toisten ilmeistä ja eleistä kunkin asennoitumista käynnissä olevaan tilanteeseen (Berger & Luckmann, 2003, s. 40–41). Vuorovaikutus on joustava, ja käsitykset toisista voivat muuttua tilanteen mukaan, esim. vihaisuutta on hankala ylläpitää, jos vastapuoli ei siihen anna syytä. Sen sijaan kasvotomassa vuorovaikutuksessa, kuten sosiaalisen median keskusteluissa, ei vuorovaikutuksen osapuolten eleitä voi nähdä. Näin kasvaa myös väärintulkinta toisista.

Saarikoski (2019, s. 21) kuvaa verkkokeskustelun jakautuvan neljään tasoon: 1) varsinaiseen verkkokeskusteluun, 2) keskusteluun keskustelusta eli metatasoon, 3) muiden medioiden, kuten joukkomedioiden, kuvailuun verkkokeskusteluista ja 4) asiantuntijapuheeseen mm. tieteellisessä tutkimuksessa. Verkkokeskusteluille on tyypillistä, että siellä on lukijoita paljon enemmän kuin keskusteluihin osallistuneita. Suuri osa keskusteluista tapahtuu pienissä ryhmissä (Saarikoski, 2019, s. 13). Keskustelut ulottuvat kuitenkin laajemmalle, kuin mitä keskusteluun osallistuneiden lukumäärien perusteella näyttää. Verkkokeskustelut arkistoituvat, ja esim. Facebookin omalla haulla voi löytää vanhoja keskusteluja haetusta aiheesta.

Verkkokeskusteluille tyypillistä on, että aiheet keskustelun sisällä voivat vaihdella voimakkaasti, keskusteluissa puhutaan toisten ohi, tai niissä haetaan tukea omille ajatuksille toisten samanmielisten seurasta (Suominen ja muut, 2019, s. 11). Pietilän (2002, s. 352) mukaan verkkokeskusteluihin osallistutaan ”hurahtamisesta”. Niissä toistetaan omaa kantaa, eikä osallistumisen motiivi ole niinkään ratkaisuhakuisuus tai julkisten ongelmien pohdinta. Sen sijaan keskusteluissa korostuu kilpailu ja voittamisen pakko. Keskustelun osallistujat pysyttelevät kannoissaan, koska myöntyminen koetaan tappioksi. Hillityt kommentit ja mielipiteet jäävät pisteliäiden kirjoitusten varjoon, ja kärkevät kommentoijat valtaavat tilaa keskusteluissa (Vihma ja muut, 2018). Ongelmaksi tämä muodostuu muun muassa siksi, että harkitsevat, pohdittuja mielipiteitä ja kommentteja tuottavat keskustelijat jättyvät sivuun. Verkkokeskustelut eivät useinkaan noudata keskustelun yleisiä normeja kuten laatua, tasa-arvoisuutta tai vastavuoroisuutta, vaan niissä esiintyy solvaamista, vihapuhetta ja ideologista informaatiovaikuttamista (Saarikoski ja muut,

2019, s. 11). Mielipiteet näyttäytyvät yksipuolisina ja samanmielisten kenttänä (Ikäheimo & Seuri, 2020, s. 12).

Kärjekästä tai alatyylistä puhetta eri julkisilla areenoilla voi tulkita myös niin sanottuna paskapuheena, joka on strateginen tapa hallita keskustelua hyökkäämällä, vilpillä ja hölynpölyllä (Vihma ja muut, 2018). Siinä missä valehtelija tieteen tahtoen esittää väärää tietoa, paskanpuhujaa ei kiinnosta, kuvaavatko hänen sanomansa seikat todellisuutta oikein tai väärin (Ikäheimo & Seuri, 2020, s. 13). Kohteliaisuutta on pidetty demokratian ja demokraattisen diskurssin kivijalkana (Papacharissi, 2004, s. 260). Papacharissin mukaan se ei ole kuitenkaan edellytys, sillä kiihkeälläkin keskustelulla on paikkansa.

Sosiaalisella medially on vaikutusta siihen, miten sosiaalinen todellisuus käsitetään. Esi-merkiksi Facebookin algoritmi tarjoilee paljon seurattujen ryhmien toimintaa käyttäjien uutisvirtaan ja näin käyttäjälle näkyvä sisältö yksipuolistuu ja kuplautuu (Vihma ja muut, 2018, s. 65). Näitä sosiaalisen median uutissyötteitä ohjataan suurelta osin algoritmisesti (Klinger & Svensson, 2018, s. 4656–4657). Sosiaalisen median alustat ovat paljolti vertaisryhmien ja samanhenkisten yhteisöjä. Uutiset ja tieto saattavat saavuttaa suuren joukon samanhenkisiä, mutta ei suurta yleisöä. Aiemman tutkimuksen mukaan, jos siellä julkaistu tieto ei ole sellaista, joka rohkaisee käyttäjiä jakamaan sitä muille, se ei ylitä hyvin rajattua piiriä.

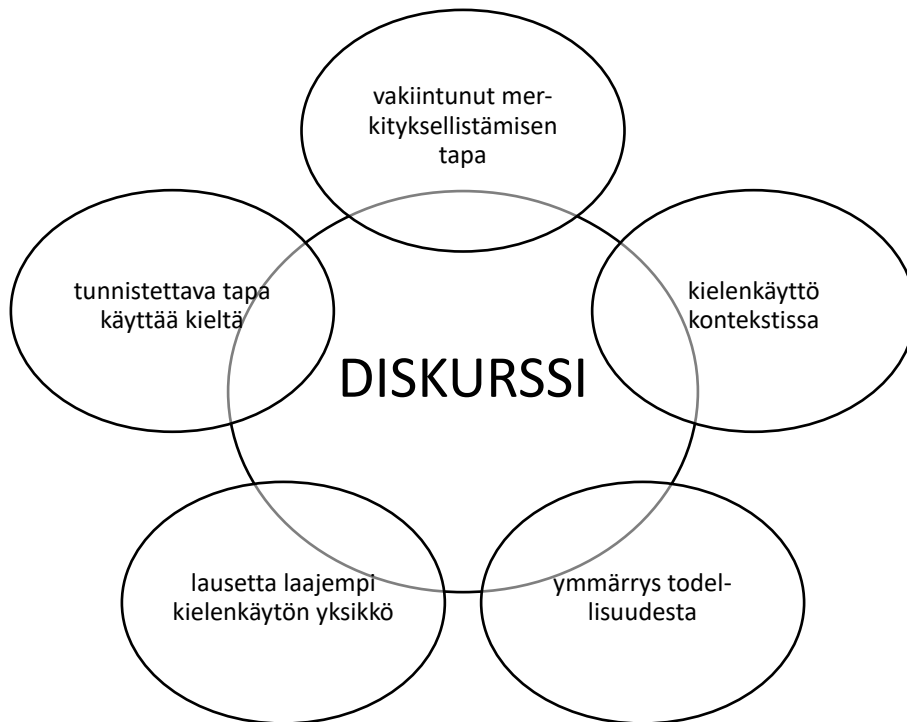
Se, miten ihminen ilmaisee identiteettiä ja ymmärtää kommunikatiiviseen kontekstiin kuulumisen tai siihen kuulumattomuuden, on yksi tärkeimmistä ajatuksista voimaantumisen ja sosiaalisten verkostojen taustalla (Hanson, 2014, s. 574). Sosiaalisessa mediassa käytävän keskustelun tutkiminen on tarpeellista, sillä sitä voidaan pitää paikkana, joka mahdollistaa kansalaisten tasaveroisen osallistumisen yhteiskunnalliseen keskusteluun (Puro, 2018, s. 126).

3 Diskursseista ja retorisista keinoista

Sosiaalisen konstruktivismin mukaan merkitykset syntyvät kielen käytön todellisissa tilanteissa ja vuorovaikutuksessa (Berger & Luckmann, 2003). Tärkein todellisuutta ylläpitävä mekanismi on keskustelu (Berger & Luckmann, 2003, s. 172). Yleensä keskustelu ylläpitää todellisuutta epäsuorasti, sillä vain harvoin keskustelua käydään juuri maailman määrittelystä, pikemminkin jo selviönä pidetyn maailman taustaa vastaan. Suurin osa jokapäiväisestä keskustelusta pitää yllä subjektiivista todellisuutta. Seuraavassa käyn läpi diskurssianalyysin perustaa sekä yleisimmät retoriset keinot, joita aineistossani on käytetty.

3.1 Diskurssianalyysistä yleisesti

Diskurssi on tulkinnallinen käsite (Pälli, 2003, s. 23). Sen katsotaan muodostuvan teksteistä ja/tai puheesta, sen tulkitaan rakentuvan sosiaalisissa käytännöissä, ja sen voidaan tulkita myös rakentavan sosiaalista todellisuutta (Potter, 1996, s. 105; Pälli, 2003, s. 23). Kielenkäyttö vaikuttaa tilanteessa niin vuorovaikutuksen osapuoliin kuin itse aiheeseen (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 7). Diskurssi onkin toimintasuuntautunutta, tilanteista ja konstruoitua (Potter, 2004, s. 609–610). Tilanteisen diskurssista tekee se, että puhe ja teksti ovat vuorovaikutteista, dialogista. Diskurssit ovat sekä konstruoituja että konstruoivia, ja kiinnostuksen kohde on ihmisen toiminta. Diskurssin yhteydessä voidaan puhua dynaamisesta prosessista, ei pelkästään merkityssuhteiden järjestelmästä (Pälli, 2003, s. 23). Diskurssin dynaaminen luonne on kuvattu Pietikäisen ja Mäntynen (2019, s. 14) kuviossa 1. Tutkija voi painottaa jotakin näistä ulottuvuuksista tai liikkua niiden välillä.

Kuvio 1. Diskurssin käsite. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 14)

Pietikäinen ja Mäntynen (2019, s. 16) tiivistävät diskurssin tarkoittavan vakiintunutta kielenkäyttöä tietyssä tilanteessa tai tietyllä alalla. Jokinen ja muut (2016, s. 27) viittaavat diskurssilla jonkin ilmiön tai merkityksen historialliseen kehitykseen ja vakiintumiseen totuudeksi. Kun taas tutkitaan arkisia kielenkäyttötilanteita ja yksittäisiä keskusteluja, he käyttävät kielenkäytön kuvaamiseen tulkintarepertuaarin tai repertuaarin käsitettä. Molemmat käsitteet ovat tutkijan itsensä tulkitsemia, ja tutkimusta tehdessä ollaankin kiinnostuneita siitä, miten ne todentuvat oikeissa kielenkäytön tilanteissa.

Diskurssianalyysissa kiinnostuksen kohteena on kielenkäytön todelliset tilanteet ja se, mitä niissä tehdään siinä kontekstissa, jossa vuorovaikutus tapahtuu. Pietikäisen ja Mäntynen (2019, s. 141) mukaan diskurssianalyysissa pyritään yhdistämään kielenkäytön ilmiöt laajempiin konteksteihin. Kielenkäytön nähdään konstruoivan eli merkityksellistävän todellisuutta ja sen ilmiöitä ja sitä, miten hahmotamme ympäröivää maailmaa (Jokinen ja muut, 2016, s. 21). Diskurssianalyysissa tutkitaan, miten sosiaalista todellisuutta tuotetaan erilaisissa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa ja millaisia seurauksia kielenkäytöllä on (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 16).

Analysoitaessa diskursseja, diskurssin tunnistamisen jälkeen selvitetään mitä kulloisellakin diskurssilla tehdään ja millaisia merkityksiä luodaan (Jokinen & Juhila, 2016, s. 224). Eräs diskurssin tutkimuksen kiinnostuksen kohde on tapa, miten aiheesta rakennetaan objektiivista tai faktuaalista, tai päinvastoin, miten aihe yritetään torpedoida ja näyttää se vääristyneenä (Potter, 2004, s. 611). Aiheen kuvaukseen valitaan tiettyjä asioita mukaan, yleensä itselle hyödyllisiä, ja toisia jätetään ulos (Potter, 1996, s. 184–186).

Diskurssin tutkimuksessa tutkimuskohteet ovat sanoja tai lauseita laajempia kokonaisuuksia. Tutkimuksessa yhdistyy kieli ja sosiaalinen toiminta, jolloin kieli ei jää pelkästään todellisuuden peiliksi, vaan sitä tutkitaan myös todellisuuden rakentajan roolissa (Potter, 1996, s. 97–100, 105). Diskurssin tutkimuksessa tutkitaan siis yhdessä sekä kieltä että toimintaa (Pälli, 2003, s. 11). Diskurssianalyysi tutkii todellista kielenkäyttöä, ja kuinka sillä rakennetaan merkityksiä ja todellisuutta (Jokinen, 2016a, s. 210; Pälli & Lillqvist, 2020, s. 375–376). Diskurssianalyysissä pyritään laajempiin tulkintoihin, kun taas esimerkiksi keskusteluanalyysissä keskitytään tiukemmin keskustelun itsensä kontekstiin (Pälli & Lillqvist, 2020, s. 401). Diskurssianalyysia käytettäessä ollaan kiinnostuneita kulttuuristen merkitysten tuottamisesta, ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta, heidän suhteistaan ja identiteeteistään (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 44). Pällin (2003, s. 23) mukaan diskurssin tutkija tehtävänä on tutkia sekä sosiaalisen kanssakäymisen lingvististä muotoa eli tekstiä tai diskurssia, diskurssina, eli yhdistää muodon analyysin tutkimuksen kohteena olevien sosiaalisen käytänteiden tarkasteluun.

Diskurssianalyysi ei muodosta yhtenäistä ja vakiintunutta teoreettista taustaa, eikä se ole yhtenäinen analyysimenetelmä (Jokinen ja muut, 2016, s. 21). Pällin (2003, s. 18) mukaansa diskurssianalyysi voi olla lausetta suuremman yksikön analyysia, joka käsittää vain kielellisen rakenteen analyysin. Sen sijaan diskursiivinen tutkimus ottaa Pällin (2003, s. 18) mukaan huomioon kielenkäytön sosiaalisen ulottuvuudenkin eikä keskity vain kielen rakenteellisiin huomioihin. Diskursiivisuuden perusajatus on, ettei kieltä voi erottaa sosiaalisesta (Pälli, 2003, s. 18–19). Diskurssianalyysin perinne on lingvistiikassa mutta

diskurssianalyysissa tutkimuksen kohteena on muut asiat kuin kielen rakenteen tutkimus, tutkimuksessa yhdistyy tekstin ja sosiaalisen kanssakäymisen tutkiminen (Pälli, 2003, s. 22–23).

Diskurssit ovat vahvasti sidoksissa kontekstiin, eli kielen ulkoiseen, siihen missä ne esiintyvät, milloin ne esiintyvät, minkä yhteydessä ne esiintyvät ja mitä sidonnaisuuksia tai mitkä asiat liittyvät diskursseihin (Jokinen ja muut, 2016, s. 22). Huomionarvoista tässä on myös tutkijan tekemät valinnat ja ymmärrys ympäristöstä, jossa ja josta analyysia tehdään (Siltaja & Sorsa 2020, s. 223). Diskurssin tutkimuksessa tulkintojen teossa sosio-kulttuurinen konteksti on tärkeässä asemassa (Pälli, 2003, s. 59). Tässä tutkimuksessa käytän termiä diskurssi Pietikäisen ja Mäntysen (2019, s. 16) kuvaamalla tavalla, jolla tarkoitetaan kielenkäyttöä osana sosiaalista toimintaa, ja jossa merkitys on diskursiivisen toiminnan tulos.

Tutkin aineistoa juuri aineistosta itsestään (Jokinen & Juhila, 2016, s. 221, 240). Tekstit eivät ole kuvauksia asioista, vaan niillä tuotetaan versioita siitä todellisuudesta, jossa eletään ja tutkimuksen lähtökohta on pikemminkin analyttinen ja sosiaalisen todellisuuden erittely kuin kriittinen poleemisuus (Jokinen & Juhila, 2016, s. 241). Diskurssianalyysilla paneudutaan yhteiseen todellisuuteen, jossa kommunikatiivisuus, merkitykset ja kulttuurisuus yhdistyvät (Jokinen ja muut, 2016, s. 21; Jokinen & Juhila, 2016, s. 216). Tässä tutkimuksessa aineisto on valittu sattumanvaraisesti ilman sisällöllistä valintaa (Pälli, 2003, s. 32), sitä ei ole luettu etukäteen voimakasta selektiivisyyttä välttääkseni. Kuitenkin aineistoksi on valittu isoimpia kommenttimääriä keränneitä keskusteluja, jonka perusteella on voinut päätellä kirjoittelun kiinnostaneen useita jäseniä.

Keskustelujen konteksti on olennainen tekijä diskurssianalyysissa. Koronapandemia ja Uudenmaan liikkumisrajoitukset voidaan katsoa olevan tutkimuksen kulttuurinen konteksti, jotka johdattivat keskusteluja. Kulttuurin voidaan sanoa kehystävän analyysia (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 219–221). Kulttuurinen konteksti ottaa huomioon varsinaisen keskustelutilanteen ulkopuolisen, ja tässä tapauksessa sekä laajemman

yhteiskunnallisen tilanteen että hieman suppeamman, paikallisen tilanteen. Sosiaalisen median alusta on *reunaehto* keskusteluille, sillä keskustelut siellä poikkeavat esimerkiksi tavanomaisesta kasvokkain käytävästä keskustelusta (Jokinen ja muut, 2016, s. 29–33). Tämän tutkimuksen aineisto ei olisi syntynyt ilman sosiaalisen median tarjoamaa alustaa, koronaa ja liikkumisrajoituksia, joten ne luovat tutkimukselle olennaisen kehyksen ja kontekstin ytimen (Jokinen & Juhila, 2016, s. 221).

Kritiikki diskurssianalyysiin kohdistuu muun muassa sen uusintavuuteen (Salonoja & Sorsa, 2020, s. 238). Toisin sanoen löydetty diskurssit tehdään näkyviksi kirjoittamalla ne tutkija toimesta uudelleen. Myös tutkijan osallistuminen tällä tavalla todellisuuden konstruointumiseen koetaan pulmallisena. Lisäksi diskurssianalyysin yleistä hyödyllisyyttä on kyseenalaistettu (Juhila & Suoninen, 2016, s. 369–370). Vaikka se ei käykään sellaiseen tutkimusvälineeseen eikä siitä ole käytännön ongelmien ratkaisijaksi, voidaan diskurssianalyysin hyötyä perustella juuri erilaisten ihmisten välisten vuorovaikutustekojen näkyväksi tekijänä.

3.2 Retoriset keinot

Retoriikan ydintä on se, miten millä tahansa puheella, tekstillä ja viestinnällä yritetään vaikuttaa yleisöön ja saada se näiden ajatusten taakse. (Jokinen & Juhila, 2016, s. 233). Uuden retoriikan perusta on kielen vaikuttamiskeinoissa, ei tyyliässä tai taidossa käyttä kieltä (Mäntynen & Säaskilahti, 2012, s. 195) Sanominen rakentaa todellisuutta ja puheena olevaa asiaa. Kielellä vaikuttamisen ja suostuttelun tavoite on sama: sanoa asiat niin, että niistä rakentuu haluttu kuva (Mäntynen & Säaskilahti, 2012, s. 199–200). Retoriikan ja diskurssin tutkimukselle molemmille on olennaista konteksti, jossa asiat esitetään. Yhteistä on myös se, että puhe ja teksti nähdään molemmissa ensisijaisesti tekoina, joilla halutaan vaikuttaa todellisuuden käsittämiseen sekä johonkin tai joihinkin. Samalla on pyrkimys muokata olemassa olevaa todellisuutta ja käsillä olevaa asiaa. Retorista ja diskursiivista tutkimusta yhdistää myös kiinnostus tekstien ja/tai puheen tutkimiseen sellaisenaan sekä tutkimuksen aineistolähtöisyys (Jokinen, 2016a, s. 201).

Retoriikan tutkimuksessa keskitytään lausumien muotoiluun ja yleisösuhteeseen, kun taas diskurssianalyyseissä kiinnitetään huomio kulttuuristen merkitysten tuottamiseen ja ihmisten keskinäiseen vuorovaikutukseen (Jokinen, 2016a, s. 210). Retoristen keinojen avulla tutkitaan, miten yleisöä vakuutetaan tai suostutellaan omien väitteiden taakse, eli kielenkäytöllä on aina kohde. Huomio on argumentaatioissa, joka nähdään sosiaalisena toimintana ja tekemisenä. Myös diskurssit voivat olla retorisia, sillä ne voivat olla hyökkäviä tai puolustavia (Potter, 1996, s. 107; Jokinen, 2016b, s. 276). Puolustavalla retorikalla haetaan vahvistusta omalle argumentille ja sitä pyritään vahvistamaan niin, ettei sitä päästä vahingoittamaan. Hyökkäävä retoriikka taas pyrkii heikentämään toiset, vaihtoehtoiset argumentit. Retorisen analyysin keskeinen tehtävä on löytää, miten jotkut versiot todellisuudesta luodaan toisia vakuuttavammaksi ja uskottavammaksi kuin muut versiot, ja miten yleisö pyritään sitouttamaan siihen (Jokinen, 2016b, s. 276; Siltaoja & Sorsa, 2020, s. 222). Tämä tarkoittaa sitä, että analyysissä kiinnitetään huomiota siihen, mitä kussakin tilanteessa kielenkäytöllä tehdään. Lisäksi huomioidaan argumentoinnin sisältö, käytetyt retoriset keinot ja rakenne (Potter, 1996, s. 102–103.) Huomio voidaan kohdistaa siihen, mitä tietyllä tavalla rakennetuilla argumenteilla tehdään, tai siihen, miten tietystä argumentista pyritään tekemään niin uskottava, että se alkaa vaikuttaa kiistämättömältä faktalta (Potter, 1996, s. 108).

Jokisen (2016, s. 276) mukaan retoristen keinojen käytössä analyysin kannalta katsotaan kolme olennaista asiaa:

- 1) Mitä keinoilla saadaan aikaan? Huomio on siis itse käytössä, ei keinossa sinänsä.
- 2) Miten toimitaan ja millaisia seurauksia toiminnalla on? Analyysin tehtävä ei ole selvittää onko käyttö tietoista vai tuleeko se luonnostaan.
- 3) Mitä retorisia keinoja keinovalikosta aineistossa esiintyy? Keinovalikko ei ole luettelo vakuuttamisen keinoista kaikkiin tilanteisiin.

Retorisia keinoja käytetään vuorovaikutuksessa, jossa on mukana yleisö ja konteksti. Retorinen keinovalikko ei ole siis selkeä työkalu, sillä keinot sekoittuvat ja esiintyvät enemmän tai vähemmän näkyvästi aineistossa (Potter, 1996, s. 119).

Jokisen (2016, s. 275) mukaan faktan konstruointi on vakuuttavuuden äärimuoto, jolla pyritään tuottamaan puhdas kuvaus ja kertomaan kuinka asiat todella ovat. Kuvaukset yritetään saada näyttämään kiistämättömiltä totuuksilta, joihin ei vaihtoehtoiset näkökannat pure. Aineiston retorisuuden tutkimuksessa kiinnostuksen kohteina ovat ne tavat, joilla todellisuutta perustellaan ja puolustellaan jollekin tietylle yleisölle (Jokinen & Juhila, 2016, s. 233). Retoriset keinot voivat liittyä joko väitteen esittäjään tai väitteeseen (Jokinen, 2016b, s. 278). Käytännössä raja ei ole kuitenkaan näin yksiviivainen, vaan keinot liittyvät usein toisiinsa. Väitteen esittäjän on helpompi saada tukea väitteelleen, jos hänen asemansa on vakaa ja häntä pidetään luotettavana argumentoijana. Itse väite taas saa taustatukea retorisilta keinoilta, joilla vahvistetaan asiaa, jonka puolesta puhutaan, ja joilla väite saadaan näyttämään todelta tai muuten kannattavalta. Olen koostanut Jokisen (2016, s. 278–295) esittämät retoriset keinot taulukkoon (1) edellä mainitun jaottelun perusteella, pyritäänkö vakuuttamaan esittäjää vai väitettä. Esittäjän sijaan käytän termiä kirjoittaja, sillä tässä tutkimuksessa huomio on kirjoitetussa kielessä.

Taulukko 1. Retoriset keinot (Jokinen, 2016b, s. 278–295)

Kirjoittajan vakuuttavuus	Väitteen vakuuttavuus
<ul style="list-style-type: none"> • Etäännyttäminen omista intresseistä • Puhujakategoriolla oikeuttaminen • Liittoutumisasteen säätely • Konsensuksella tai asiantuntijan lausunnolla vahvistaminen • Ironia 	<ul style="list-style-type: none"> • ”Tosiasiat puhuvat puolestaan” • Kategorioiden käyttö vakuuttamisen keinona • Yksityiskohdilla ja kertomuksilla vakuuttaminen • Numeerinen ja ei-numeerinen määrällistäminen • Metaforat • Ääri-ilmaisut • Kolmen lista • Kontrasti • Toisto • Mahdolliselta vasta-argumentilta suojautuminen • Ironia

Tutkimusaineistossa kirjoittajan vakuuttavuutta vahvistettiin eniten puhujakategorialla ja konsensuksella tai asiantuntijan lausunnolla vahvistamisella. Väitteiden tukena

käytettiin kategorisaatiota, metaforia ja ääri-ilmaisuja sekä listaamista ja yksityiskohdilla vakuuttamista. Ironiaa esiintyi myös tasaisesti, ja sitä voidaan käyttää sekä puhujan eli kirjoittajan että väitteen tukena. Seuraavaksi esittelen tutkimusaineistossani eniten käytetyt retoriset keinot edellä kuvatun jaottelun perusteella.

3.2.1 Väitettä tukevat retoriset keinot

Kategorisaation perusajatus on yksinkertaistaminen (Pälli, 2003, s. 42, 123). Kategorisoinnit ovat retoriikassa keskeisiä tekijöitä, ja koska ne ovat tuttuja keinoja ja tehokkaita vuorovaikutuksen välineitä (Suoninen, 2016b, s. 107). Kategorisoinnissa kohde tai toiminta muotoillaan tietynlaiseksi ja siihen liitetään piirteitä, kuten ruma-kaunis tai liberaali-konservatiivi (Potter, 1996, s. 111; Jokinen, 2016b, s. 276). Kuten diskurssit, myös kategoriat muodostetaan vuorovaikutuksessa ihmisten kesken (Jokinen, 2016b, s. 276). Näkemys ryhmästä ja sosiaalisesta kategorisaatiosta on konstruktivistinen eli ryhmät luodaan kielenkäytössä (Pälli, 2003, s. 14). Ryhmät eivät ole vakiintuneita vaan ne ovat jatkuvan neuvottelun kohteena siitä, kuka kuuluu ryhmään ja kuka ei, ja millä kriteereillä. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 52–59). Kategorisointi konstruoi myös kategorisoinnin tekijää. Voidaan kysyä, mikä on tekijän motiivi kategorisaatiolle (Potter, 1996, s. 115)? Onko tekijällä jokin intressi vähätellä tai pienentää käsillä olevaa asiaa tai onko hänelle jotakin etua asian uskottavuuden vahvistamisella? Sosiaalinen kategorisaatio käsittää keinot ja prosessit, joilla ihmisiä yhdistetään toisiinsa ja erotetaan toisistaan (Pälli, 2003, s. 39). Diskursiivisesta näkökulmasta sosiaaliset kategoriat ovat konstruointeja, ja retoriiselta kannalta ne ovat kielenkäytön keinoja eli resursseja (Pälli, 2003, s. 60). Kun ryhmiä konstruoidaan, niitä tehdään silloin näkyväksi, ryhmän representoinnissa taas ryhmä on jo vakiintunut ja olemassa, esim. suomalaiset tai tytöt (Pälli, 2003, s. 137).

Tietyt kategorisoinnit ovat myös oikeutettuja, sillä ne kertovat kohteen osaamisesta (Potter, 1996, s. 114). Kun viittaamme esim. kampaajiin, ajattelemme heitä kauneusalan ammattilaisina, jotka tietävät miten hiukset leikataan ja värjätään, millaisia aineita käytetään ja he ovat perillä viimeisimmistä hiusmuodin suuntauksista. Tällaisten kategorioiden

toimijoita pidetään asiantuntijoina, eikä heidän tietämystään kyseenalaisteta, sillä kategoria kertoo osaamisen (Potter, 1996, s. 133).

Kun kategorioita luodaan, palvelevat ne erilaisten funktioiden toteutumista, kuten oikeuttamista tai kritisointia (Jokinen, 2016b, s. 285). Vapaa-ajan asukkaat voidaan nähdä aluetta ja sen elinkeinoa vilkastuttavina kuluttajina tai itsekkäinä kaupunkilaisina, riippuen mitä näihin kategorioihin liitetään, kuka luokittelee ja mistä näkökulmasta. Kategorisaatiot toimivat luonnollisina kuvauksina ryhmistä, kuten esimerkiksi uusimaalainen, porvoalainen. Kuitenkin kun kategorioihin liitetään kliseitä ja niitä toistetaan riittävästi, voi seurauksena vähitellen olla stereotypia: hiljaiset ja jurot suomalaiset, iloiset karjalaiset, leppoiset lihavat Pälli, 2003, s. 125). Kategorisaatioon kuuluu myös nominalisaatio (Potter, 1996, s. 182). Siinä verbistä muodostetaan nomini, jonka avulla häivytetään tekijää ja kategorisoidaan tekemistä. Tutkimusaineistosta seuraavassa kaksi esimerkkiä: *”En ota riskiä tulla Mäntyharjulle.koska tiedän että siellä Suojautuminen nolla.”* tai *”Syyllistäminen on mielestäni tässä tilanteessa väärä toimintatapa.”* Molemmissa esimerkeissä tekijät jäävät epäselviksi: kuka suojautuu tai syyllistää, miltä suojaudutaan, mistä syyllistetään. Ensimmäisessä esimerkissä tekijään viitataan epäsuorasti ja kokonaisuudesta saa käsityksen, ketkä eivät kirjoittajan mielestä suojaudu. Tarkentamatta tekijöitä, yleistetään tekeminen: kukaan ei suojaudu. Sitä miltä suojaudutaan, ei kerrota, mutta kokonaiskonteksti kertoo sen. Toisessa esimerkissä syyllistäjiä voivat olla ketkä tahansa, ja syyllistämiseen viitataan hyvin yleisellä tasolla. Kirjoittajan sovitteleva sävy pyrkii puhuttelemaan kaikkia ryhmän jäseniä.

Metaforan käytöllä saadaan puheeseen sävyjä jonkin yleisesti tunnetun asian kautta, eli johonkin asiaan liitetään piirteitä jostain ennalta tunnetusta asiasta (Kakkuri-Knuuttila, 1998, s. 259–260). Metaforia käyttämällä saadaan tehokkaasti luotua miellelyhtymiä ilman pitkiä selityksiä, mutta niiden ymmärtäminen on kulttuurisidonnaista, jolloin sekä metaforan lähettäjän että vastaanottajan pitää ymmärtää se samalla tavalla. Kielessä on runsaasti niin sanottuja uinuvia metaforia, joita ei ajattele metaforiksi, kuten ajan säästö tai talous kasvaa (Jokinen, 2016b, s. 292).

Kun kategoriaan liitetään toinen retorinen keino, kuten *ääri-ilmaisu* (ei kukaan), tai *kvanttori* (harva), kertoo se, että kategorian tekijät ovat hyvin tietoisia kategorisaation yleistävistä ja stereotypisoivista ominaisuuksista (Pälli, 2003, s. 144). Ääri-ilmaisuilla, kvanttoireilla ja määrällistämällä ilmaistaan asian koostumusta ja tuodaan ajatus kohteen olevan jaettavissa. Numeroiden käyttö on tehokasta, ja niiden avulla voidaan luoda kuva ehdottomasta faktasta, vaikka luvut ovat suhteellisia (Jokinen, 2016b, s. 289). Ääri-ilmaisuja käytöllä luodaan jostakin asiasta esim. toistuvaa, totaalista, maksimaalista tai minimaalista (Potter, 1996, s. 176). Kun kerrotaan jonkin asian säännönmukaisuudesta, se on uskottavampaa kuin satunnaisuus (Jokinen, 2016b, s. 292). Epäselväksi voi jäädä mitä ilmaisu pitää sisällään ja mitä ei (Jokinen, 2016b, s. 288–290). Se mikä nostetaan esiin ja mikä ei, on valinta. Argumentoinnissa voi pieni näyttää hyvin pieneltä tai vastavasti iso isolta. Ääri-ilmaisuja käyttö voi kääntyä myös väitteen esittäjää vastaan ja ärsyttää (Jokinen, 2016b, s. 292). Puhujan väitettä voidaan pitää liioittelevana, jolloin hänen uskottavuutensa kärsii.

Määrällistämällä voidaan myös yhtenäistää, epämääräistää ja partikularisoida (Pälli, 2003, s. 144–153). Ulkoryhmään jaottelua kuvaavaa ennakkoluuloa, ”mökkiläiset tuovat koronan”, saattaa seurata suvaitsevaisuutta ilmentävä partikularisaatio, ”mutta Mäki on kivoja, he voivat tulla”. Asia toimii myös toisinpäin, kategorisaatio voi ilmentää suvaitsevaisuutta, ”olemme kaikki samassa veneessä”, kun taas partikularisaatio ilmentää ennakkoluuloa ”mutta uusimaalaiset mökkiläiset tuovat koronan”. (Pälli, 2003, s. 42)

Kolmen listalla saadaan luotua kuva säännönmukaisuudesta ja tavanomaisuudesta (Potter, 1996, s. 197). Lisäämällä listan alkuun tai loppuun esimerkiksi lyhenne jne., tehdään yleisölle selväksi, että lista voisi jatkua. (Jokinen, 2016b, s. 293) *Yksityiskohdilla* voidaan rakentaa tapahtumista totuudenmukaisia ja odotettuja. Puhuja voi yksityiskohtaisella selonteolla etäännyttää itsensä asiasta, ja kuulija tai lukija tekee silloin omat tulkintansa asiasta. Yksityiskohtaiset kuvaukset voivat myös heikentää vakuuttavuutta, kun niitä erotellaan toisistaan. Yksityiskohtaisista selonteista voidaan myös huomata

epäjohdonmukaisuuksia, jolloin puhujan ja väitteen uskottavuus heikkenevät. (Potter, 1996, s. 118; Jokinen, 2016b, s. 288).

3.2.2 Kirjoittajaa tukevat retoriset keinot

Omakohtainen kokemus tai asema ovat *puhujakategorian* resursseja (Jokinen, 2016b, s. 279). Puhujakategoriat eivät ole kiinteitä, vaan muokkautuvat tilanteisesti ja ovat usein myös päällekkäisiä. Siitä miten puhuja kategorisoi itsensä, voidaan huomata hänen suhteensa yleisöön, sekä mikä yleisö on. Puhujakategoriolla oikeuttamisesta puhutaan, kun puhujakategoriaan sijoitetaan oikeus tietynlaiseen tietoon ja tietämykseen. Arvostetusta asemasta puhujaa pidetään uskottavampana puhujana. Myös siitä kuinka hän kategorisoi itsensä suhteessa yleisöön, voidaan päätellä kohdeyleisö. Puhuja voi käyttää argumentointinsa tukena puhujakategoriaan viittaavia tarkentavia määritteitä, esimerkiksi juuri omaa kokemustaan tai rooliaan. Kokemukseen viittaamalla voidaan hakea myös muilta osallistujilta tukea tai samanmielisyyttä asiaa kohtaan. Roolia ei aina esitetä eksplisiittisesti, ja se voi vaatia tulkintaa, mutta se valitaan aina suhteessa puheena olevaan aiheeseen. Jäsenkategorian ilmaiseminen essiivimuotoisella predikatiiviadverbiaalilla on yksi keskeinen keino ilmaista rooli (Pälli, 2003, s. 81). Sen avulla kerrotaan ryhmä ja mahdollisesti sen ominaisuuksista. Predikatiiviadverbiaalilla on osin sama luonnehtiva tai luokittava tehtävä kuin predikatiivilla (Kielitoimiston ohjepankki 2021), esimerkiksi *uusi-maalaisena, mökkiläisenä*, ilmaistaan ryhmää, johon kuuluu. Puhujakategoria voi olla myös uskottavuutta heikentävä, esimerkiksi lapsen esittämälle väitteellä ei välttämättä anneta samanlaista painoarvoa kuin opettajan esittämälle (Jokinen, 2016b, s. 279). Tämän tutkimuksen aineistossa puhujakategorioihin tukeuduttiin niin paikallisina kuin vapaa-ajan asukkaina, näiden lisäksi puhujakategoriaan hyödynnettiin myös muun muassa hoitohenkilökunnan roolilla, jolla haettiin erityistä arvostusta pandemiatilanteessa.

Kun väitteessä vedotaan useiden tahojen antamiin lausuntoihin asian puolesta tai vastaan, painotetaan sitä, että väite ei ole vain esittäjän mielipide (Potter, 1996, s. 116). Tehokkuutta lisää, jos voidaan osoittaa toisistaan riippumattomien asiantuntijatahojen antaneen samat lausunnot mutta eri aikaan. Näin aiheen faktuaalisuus korostuu.

E erityisen tehokas keino *konsensuksen* tuottaminen on silloin, kun asiantuntijataho, jonka ulostuloon viitataan, on arvovaltainen tai arvotusta herättävä tahoo, kuten esimerkiksi presidentti. *Me*-pronominin käyttö kuuluu myös konsensuksella vakuuttamiseen, sillä argumentoija vetoaa, ettei ole yksin väitteensä kanssa. (Jokinen, 2016b, s. 282) Usean todistajan väitteet uskotaan helpommin, kuin yhden henkilön esittämä väite (Potter, 1996, s. 159). Vaihtoehtoiset mielipiteet voidaan pyrkiä hiljentämään myös, jos puhuja vetoaa kulttuurisiin toimintatapoihin, joiden ajatellaan olevan suurimman osan mielestä itsensä selvyyksiä, ”lapsikin tietää”. On vaikeampi vastustaa, jos jokin on kaikkien hyväksymä. (Jokinen, 2016b, s. 282–283)

3.2.3 Ironia

Ironia on yleinen retorinen keino, ja se voi kohdistua sekä väitteen esittäjään että itse väitteeseen (Jokinen, 2016b, s. 296). Ironia on ”epäsuora iva, joka rakentuu sanotun ja puhujan todellisten tarkoitusperien ristiriidalle” (Tieteen termipankki 2021). Ironialla kuvataan jokin asia kielteisenä, ja se tehdään epäsuorasti ja monimielisesti. Ironia voi näyttää kiittämiseltä tai kehumiselta, se voi olla kohteliaisuus tai nöyrä kommentti. Ironia voidaan kätkeä kysymykseksi tai viileän neutraaliksi kommentiksi. (Rahtu, 2004; Jokinen 2016b, s. 296) Ironian tunnistaminen voi olla vaikeaa, ja sen tunnistaminen voi edellyttää jopa ironisen väitteen esittäjän tuntemista. Ironian tunnistamisessa konteksti on tärkeä mutta siitäkään ei voi suoraan aina päätellä väitteen esittäjän perimmäistä tarkoitusta. Tunnistamista voidaan tutkia yleisön reaktioiden perusteella mutta aukottomasti ironiaa ei voida tulkita tilanteista, sillä neutraaleilta näyttäviin diskursseihin on voitu sisällyttää ironisia asenteita. (Leiwo & Pietikäinen, 1996, s. 101–102; Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 33) E erityisesti sosiaalisessa mediassa ironian tunnistaminen on haastavaa, sillä käyttäjien agendat vaihtelevat ja provokaatiot ovat yleisiä.

4 Aineiston analyysi

Tässä luvussa analysoin Facebookin paikallisryhmässä käytyjen keskustelujen diskursseja. Koronaviruksen aiheuttama ja Suomen hallituksen päättämä poikkeuksellinen liikkumisrajoitus sai aikaan keskustelun, jossa toivottiin uusimaalaisten pysyttelevän maakunnassaan. Analyysin kohteena olevan keskusteluryhmän jäsenten voidaan olettaa olevan paikallisia, vapaa-ajanasukkaita tai molempia. Tällä on merkitystä, sillä muuten aihetta ei olisi kiinnostavaa tutkia. Poliittisia diskursseja, merkityksiä ja tietoisuutta tuotetaan paikallisesti, ja siksi niitä tulee myös tutkia paikallisessa kontekstissa (Kuusisto-Arponen, 2003, s. 43). Vaikka näytteenä oleva keskustelu ei kohdistukaan suoraan päätöksenteon vaikuttamiseen, voi sitä silti tarkastella demokraattisena kansalaiskeskusteluna, sillä keskustelun aihe perustuu kansalaisoikeuksiin, niiden rajoittamiseen ja suosituksiin kansalaisille (Pietilä, 2002). Papacharissin (2004, s. 280) mukaan keskustelu kuitenkin harvoin muuttuu yhteiskunnalliseksi käytännöksi, jos sillä ei ole suoraa yhteyttä poliittiseen päätöksentekoon.

Tämän tutkimuksen aineistona olevat keskustelut ovat julkisia ja ryhmän jäsenenä on myös mm. kaupunginjohtaja, jolloin hänelle on mahdollisuus osallistua keskusteluun tai vähintäänkin seurata sitä. Toisinaan keskustelut käydään vain muutaman kirjoittajan välillä näiden osallistuessa keskusteluun useita kertoja. Aktiivisia osallistujia eli kirjoittajia on useimmiten vain pieni osa keskustelua seuraavista. Keskusteluketjujen sisällä syntyy myös uusia keskusteluja, ja välillä varsinaisesta aiheesta voidaan haarautua hyvinkin kauas (Raijas & Sailio, 2012, s. 327). Aineiston keskusteluketjut olivat pitkäkököjä. Voidaan olettaa, että kaikki osallistujat eivät ole lukeneet koko ketjun kommentteja, ja siksi kirjoituksissa toistuvat samantyyppiset asiat, ja aihe pysyi pinnalla, kun kirjoittajat osallistui-
vat, haastoivat ja kärjistikivät kantojaan (Paasonen, 2014, s. 28–29).

Kuvaan aluksi tekemäni analyysin vaiheita. Tämän jälkeen käsittelen yksityiskohtaisesti keskustelujen diskursseja aineistoesimerkkien avulla. Lopuksi kokoa tulokset yhteen.

4.1 Ryhmän keskeiset diskurssit

Aineiston lopullisen rajaamisen jälkeen, aloin etsiä sieltä niitä keinoja, joilla kirjoittajat pyrkivät vakuuttamaan ryhmän muita jäseniä. Siinä käytin apunani teemoittelua ja Potterin (1996) ja Jokisen (2016) esittämiä retorisia keinoja. Retorisina keinoina aineistossa käytettiin eniten: puhujakategoriaa, ironiaa, toistoa, ääri-ilmaisua, kategorisaatiota, määrällistämistä, metaforia, kolmen listaa, yksityiskohdilla vakuuttamista ja konsensusta.

Vakuuttamisen keinojen etsinnän jälkeen pureuduin diskurssien tutkimiseen eli siihen, millaisia teemoja keskusteluissa käsitellään ja millaisista näkökulmista. Diskurssit eivät ole tarkkarajaisia, ja yhdessä kommentissa saattaa esiintyä useita eri diskursseja (Suonen, 2016a, s. 43, 52). Monia kommentteja voisi tutkia eri näkökulmista, mutta olen valinnut mielestäni kommentissa vahvimmin esiintyvän diskurssin, eli analyysissäni pyrin keskittymään kommentin keskeisimpään diskurssiin. Nimesin aineiston diskurssit seuraavasti: *paikallisuus ja mökkiläisyys, ohjeiden noudattaminen, maksaminen, keskustelun normit ja pelko*.

Aineistona on neljä keskustelukokonaisuutta, joista ensimmäinen on aloitettu 2.4.2020, toinen 9.4.2020, kolmas 11.4.2020 ja neljäs 14.4.2020. Ensimmäisessä aloituksessa linkitetään Helsingin Sanomien (Loula & Pölkki, 2020) juttuun, jossa vierailtiin juuri tään tutkimuksen aineistona olevan keskusteluryhmän paikkakunnalla ennen Uudenmaan liikkumisrajoitusta. Keskustelunaloituksessa lainataan jutusta paikallisen asukkaan kommentti: ”Siellähän niiden pitää pysyä. Mitä ne tänne tulevat sitä tuomaan”, ja kirjoittaja kommentoi sitä: ”Uljaasti sanottu tämän päivän Hesarissa”. Toisessa keskustelun aloituksessa aloittaja ei ole kirjoittanut mitään, vaan ainoastaan linkittänyt Ilta-Sanomien (Turunen, 2020) juttuun, josta näkyy osittain otsikko: ”Poliisi turhautui: Mökkihimoiset uusimaalaiset livahtavat rajan yli valvomattomista kohdista – ”Kyse on vakavista asioista”. Kolmannessa aloituksessa mökkiläiseksi itsensä nimittävä henkilö listaa nimityksiä, joiksi hänen mukaansa vapaa-ajan asukkaita on kutsuttu keskusteluryhmässä, ja koska nyt ”rajat aukeaa”, hän aikoo lähteä mökille ja ilmoittaa käyttävänsä paikallisia palveluita. Neljäs

kommentti kuuluu seuraavasti: ”Uudenmaan raja aukee sunnuntaina. Suojautumiseen kauppa reissulla saa kiinnittää enemmän huomiota.”

Kaikki neljä aloituskomenttia ovat keränneet runsaasti vastauksia. Käyn seuraavaksi läpi niissä vahvimmin esiintyvät diskurssit. Aineistoesimerkit on liitetty tutkielmaan alkuperäisessä muodossaan eli sellaisenaan kuin ne on kirjoitettu ryhmään, niihin ei ole tehty muotoiluja tai korjauksia, mutta mahdolliset emojiit eli kuvakkeet ja kuvat on poistettu tekstistä.

4.1.1 Paikallisuus ja mökkiläisyys

Vallitsevin ja selkein diskursiivinen piirre keskusteluissa on kahden eri ryhmän luominen kielen käytössä. Toiseen ryhmään kuuluvat paikalliset asukkaat ja toiseen alueen vapaa-ajan asukkaat. Ihmiset kategorisoivat itseään ja toisiaan näihin niin sanottuihin sisä- ja ulkoryhmiin (Pälli, 2003, s. 41; Roberto ja muut, 2020, s. 367). Ihmisen sisäryhmä on se, mihin hän katsoo kuuluvansa, mihin samaistuu, millä on samanlaisia ominaisuuksia, kun taas ulkoryhmä on se, mihin hän ei katso kuuluvansa, ja jolla on itsestä eroavia ominaisuuksia.

Kielen avulla kategorisoidaan, nimetään ja kuvataan maailmaa, eikä se ole puhtaan viatonta, sillä luokittelu ja nimeäminen on aina valinta (Jokinen, 2016b, s. 275; Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 58). Ryhmät tehdään ja rajataan kielenkäytössä, mutta ei vain juuri käynnissä olevassa vuorovaikutuksessa vaan ne merkityksellistyvät laajemmin (Pälli, 2003, s. 167–168). Ryhmän merkityksellistäminen rakentaa sitä todellisuutta, jossa elämme. Esimerkiksi paikalliset ja vapaa-ajan asukkaat ovat ryhmänä olemassa yhteiskunnallisesti ja kulttuurisesti. Molemmat ryhmät ovat diskursiivisia ilmiöitä, kun niistä puhutaan, ja niillä voi olla erilaisia tavoitteita. Konteksti vaikuttaa aina ryhmän tulkintaan.

Voimakkaat mielipiteet näkyvät usein voimakkaina kategorisaatioina, ja se on usein myös tietoinen valinta, jolla asioita nostetaan keskusteluun (Pälli, 2003, s. 142). Voimakkaat kategorisoinnit aiheuttavat reaktioita juuri kategorisoinnin oikeellisuutta kohtaan.

Paikkakuntaan, paikan ominaisuuksiin tai alueeseen liittyvät kategorisaatiot ovat luonnollisia, sillä yleensä niissä käsitellään asioita, jotka liittyvät ihmisten arjen ympäristöihin ja ihmisiä koskettaviin aluepoliittisiin päätöksiin. Kategorioita konstruoidaan yleensä yhteiskunnassa käynnissä olevien keskusteluiden myötä (Pälli, 2003, s. 143). Tapahtumat ja teot saavat aikaan sosiaalisen kategorisaation. Diskursiivinen lähtökohta ryhmän luomiselle kielenkäytössä on konstruktivistinen, kielenkäytössä konstruoitu ryhmä yhdistetään kulttuuriin ja yhteiskuntaan, jonka osana ihmiset toimivat ja jossa ryhmiä ja kategorioita käytetään (Pälli, 2003, s. 60). Ihmiset voivat näyttäytyä toisilleen asiakkaana, naisena, huumoriveikkona ja niin edelleen.

Kommenteissa reaalistuvat eksplisiittisesti ainakin mäntyharjulaiset, paikalliset, paikkakuntalaiset, mökkiläiset, uusimaalaiset, hesalaiset ja stadilaiset, loma-asukkaat, vapaa-ajan asukkaat ja eteläsavolaiset. Kommentoinnilla tehdään usein selväksi mihin ryhmään kirjoittaja katsoo itse kuuluvansa. Pällin (2003, s. 13, 30, 95, 105) mukaan olennainen kielellinen keino asettua ryhmän jäseneksi, on käyttää *me*-pronominia. *Me*- ja *te*-pronomineilla ei määritetä merkityksiä, vaan huomio on siinä, mitä niillä konstruoidaan. *Me* ja *te* ovat suhteessa toisiinsa, toisin sanoen niillä erottaudutaan toinen toisesta, riippuen kulloisestakin kontekstista. Tässä tutkimuksessa paikallisuus on suhteessa ei-paikalliseen, usein mökkiläisiin.

- (1) En syytä mistään. En vaan ymmärrä sitä vihaa mökkiläisiä kohtaan. Toivotavasti meidän lähin paikallinen ei ajattele meistä noin niinkuin täällä kirjoitellaan mökkiläisistä. Itse ole rakastunut Mäntyharjulla olevaan rauhaan ja luontoon. Tunnen saavani voimaa siellä. Paikka on sydämessäni ja tunnen piston joka kerta kun luen tätä palstaa.
- (2) Minä myös annan kauppaostoksiin apua myös henkilöille, jotka ovat vapaa-ajan asukkaita, joten minua alkaa kyllästyttämään tämä syyttely meitä vakinaisesti täällä mäntyharjulla asuvia kohtaan.

Esimerkeistä käy ilmi, mihin ryhmään kirjoittaja katsoo kuuluvansa, toisin sanoen mikä on hänen sisäryhmänsä. Kun ryhmä merkityksellistetään sisäryhmäksi, kirjoittaja tekee selväksi kuulumisensa siihen ja näin hän katsoo olevansa oikeutettu kirjoittamaan

kannanottonsa. Sisäryhmäläisenä hänen mielipiteellään on väliä. Ulkoryhmä kuvataan homogeenisenä ja negatiivisena (Pälli, 2003, s. 124). Esimerkeissä (1) ja (2) ilmaistaan molemmat, vastakkaiset, ryhmät selvästi. Ensimmäisessä (1) esimerkissä kirjoittaja viittaa *lähimmällä paikallisella* vapaa-ajan asuntonsa lähellä asuvaan paikalliseen asukkaaseen. Kirjoituksen voi tulkita epäsuoraksi kysymykseksi paikalliselle naapurille. Ei ole selvää, ketä hän tarkoittaa meillä, mutta todennäköistä on, että sillä viitataan kirjoittajaan ja hänen lähipiiriinsä, joka viettää aikaa mökillä. Kenties perheeseen tai sukuun. Toisaalta *me*-pronomiinilla voidaan viitata kaikkiin alueen mökkiläisiin. Hän viittaa geneerisesti mökkiläisiin ja siihen, millaiseen sävyyn heistä on kirjoitettu ryhmässä. Konteksti kertoo, että kirjoittelu on ollut negatiivista. Kirjoittaja vakuuttaa kiintymystään ja sitoutumistaan paikkakuntaan ja luonnonympäristöön (kts. luku 2.2). Toisessa (2) esimerkissä kirjoittajan ryhmä on selkeä, hän viittaa kuuluvansa *vakinaisiin* asukkaisiin. Erityistä painotusta viestiin tulee pronominisillä *meitä*, jolloin ei puhuta kenestä tahansa vakinaisista asukkaista, ja samalla tehdään eroa *teihin*. Kirjoituksesta voi päätellä, että ne, jotka *syyttelevät*, ovat ulkopaikkakuntalaisia, tässä tapauksessa mökkiläisiä.

Ryhmiin luokittelun lisäksi kirjoituksissa tuotiin esiin siihen liittyviä ongelmia, ja keskusteluissa esiintyi myös sovittelevia kommentteja.

- (3) Koko ajan "sitä vihaa" jne, mutta lopetan sanoihin, minulle lähimmäinen on sekä mäntyharjulla vakinaisesti asuva kuten myös täällä lomaa viettävä. En erittele ihmisiä asuinpaikan en rodun, en uskonnon enkä muunkaan asian takia.
- (4) me ollaan Mäntyharjulaisia kaikki jos oikein silmiin katsotaan!!

Esimerkin (3) kirjoittaja on paikallinen, mikä käy ilmi viittauksestaan *täällä lomaa viettäviiin*. *Täällä*-adverbilla kirjoittaja kertoo sisäryhmänsä. Kirjoittaja käyttää sanoja *viha* ja *lähimmäinen*, joista tulee raamatullinen sävy kommenttiin, *lähimmäinen*-sana esiintyy usein hengellisissä yhteyksissä. Kirjoittaja rinnastaa paikalliset ja lomalaiset itselleen lähimmäisiksi, yhtä läheisiksi ja tasaveroisiksi. Esimerkissä (4) mukailaan J. Karjalaisen kappaletta Sankarit. Kirjoittaja haluaa osoittaa tukea vapaa-ajan asukkaille, joiden

paikkakunnalle tuloa on kritisoitu, mutta kirjoittajan sisäryhmää ei voi tästä tulkita. Hän voi kuulua kumpaan ryhmään vain. Kommentilla tavallaan huomautetaan ihmisten asenteista, ja siitä kuinka näkökulmansa voi valita.

Ulkoryhmiä osoitettiin keskusteluissa myös selvästi. Vapaa-ajan asukkaat näyttäytyivät holtittomina ja itsekkäinä, heihin liitettiin koronavirus, taudin kantaminen ja sen levittäminen. Koronavirus ikään kuin siirtyi koskemaan vain Uttamaata, ja koronavirus oli yhtä kuin Uusimaa.

- (5) Mä oon nyt aikani tätä keskustelua huvittuneena seurannut, ja nyt mun on vihdoin pakko kysyä, et MITEN ja MISTÄ työ mökkiläiset oikein ootte loukkaantuneet? Siitä, että porukka toivoo että ette tulis mökeille kun on riski koronaan? Siitä että porukka toivoo, että kun kumminkin tuutte mökeille niin pysyisitte siellä ainakin pari viikkoa? Miten siitä voi loukkaantua vaikka sen sanois kuinka kärkkäästi, kun sehän on ihan fakta että korona mökkiläisten mukana tänne tulee. Mä luulen että yhtäläillä se ottais teitä päähän jos mäntyharjussa jylläis korona, ja täältä porukka suuntaisi älytöntä vauhtia helsinkiin sitä "pakoon", ja samalla tois taudin tullessaan.
- (6) Elköhän siihen pysty myös mökkiläiset vaikuttamaan, ovatko vastuullisia vai elävätkö kuin pellossa ...
- (7) hyvä kun käytätte omia kauppojanne, ainakin näin korona aikaan.
- (8) voi luoja tätä sakkia. olkaa nyt siis iloisia jos uusmaalaisia ei tule !!??

Esimerkin (5) kirjoittajan tekstistä voi ajatella, että kysyjä esittää paikallisena vilpittömiä kysymyksiä mökkiläisille. Kirjoittaja kuitenkin ikään kuin asettuu muiden, erityisesti mökkiläisten, yläpuolelle, kun hän kertoo seuranneensa keskustelua jo pidempään *huvittuneena*. Nyt hänen on *vihdoin pakko* osallistua keskusteluun, kuin se olisi vastenmielistä mutta juuri nyt myös välttämätöntä. Käyttämällä murretta korostetaan omaa paikallisuutta. Murteen käyttäminen nähdään arvoksi ja ansioksi (Soine-Rajanummi & Saastamoinen, 2002, s. 125). Esimerkissä (5) kommentoija osoittaa *työ*-sanalla hyvin selkeästi toiseuden. *Te*-pronominilla ilmaistaan toiseus eksplisiitisti (Pälli, 2003, s. 130). Kirjoittaja listaa argumentteja miksi paikkakunnalle ei ole syytä tulla, mutta hän tekee sen

epäsuorasti esittämällä perusteet kysymysmuodossa. Tekstissä on myös ristiriitainen muoto, ”*Miten siitä voi loukkaantua vaikka sen sanois kuinka kärkeästi*”, sillä kärkevät viestit usein aiheuttanevat negatiivisia tunteita vastaanottajassa. Tätä ajatusta kirjoittaja jatkaa, että on tosiasia, että koronavirus tulee paikkakunnalle juuri vapaa-ajan asukkaiden mukana. Kirjoittaja ei perustele mihin faktana ilmoittavansa väitteen perustaa. Kommentti on samaan aikaan toisaalta provokatiivinen, toisaalta puolusteleva. Kirjoittaja haastaa vapaa-ajan asukkaiden kykyä olla loukkaantumatta, ja puolustelee heihin kohdistettuja kärkeviä kommentteja ja niiden oikeutta. Lopussa kirjoittaja paljastaa tunteensa, häntä ottaa päähän. Tässä hän myös esittää ratkaisua, miksi vapaa-ajan asukkaiden ei kannattaisi loukkaantua vaan ajatella asiaa toisesta näkökulmasta.

Esimerkin (6) kirjoittaja ilmaisee vapaa-ajan asukkaiden olevan huolettomia, itsekkäitä ja toisista piittaamattomia. Kirjoittajan mukaan vastuu terveysturvallisuudesta on vapaa-ajan asukkailla mutta myös-partikkeli tekee viestistä epäselvän. Vaikuttaako mökkiläisten vastuullisuuteen tai huolettomuuteen jokin muu? Kommentti päättyy kolmeen pisteeseen, joiden avulla viesti jätetään vihjailevaksi ja lukijoille tarjotaan tulkinnanvaraa. Esimerkin (7) kirjoittaja ilmaisee suorasukaisesti, että vapaa-ajan asukkaat eivät ole tervetulleita paikallisiin kauppoihin. Hän pehmentää ja suojautuu vasta-argumentilta viestinsä lopussa. Kyseessä on poikkeus, ja kun tilanne on ohi, voi taas palata entiseen malliin. Toisaalta tekstistä voi tunnistaa myös viestin, että vapaa-ajan asukkaiden kaupassakäyn- tejä ei kaivata lainkaan. Viesti alkaa rehvakkaasti mutta kokonaissävyssä on epävarmuutta. Esimerkin (8) huudahdusmaisella aloituksella kirjoittaja osoittaa turhautumisen *tämän sakin* eli paikallisten kirjoituksiin uusimaalaisista, ja kontekstista voidaan päätellä, että kyseessä on Uudenmaan liikkumisrajoitukseen viittaaminen. Kommentista tulee implisiittisesti ilmi kirjoittajan kuuluvan paikallisiin *tulla*-verbiä käyttämällä. Hän ilmaisee olevansa paikkakunnalla, jonne uusimaalaiset saapuvat, mutta samalla kirjoittaja tekee eroa sisäryhmäänsä, paikallisiin, jonka toimintaan hän ei sitoudu. Sisäryhmä ilmaistaan imperatiivilla *olkaa* ja sillä viitataan alueen vakinaisiin asukkaisiin, ja spesifioidummin niihin asukkaisiin, jotka kirjoittavat ryhmään.

Kun ryhmät merkityksellistetään puheenaiheeksi, kuvaa se myös yhteiskunnallisia ja kulttuurisia teemoja, kun katsotaan, keistä puhutaan ja millaisessa kontekstissa (Pälli, 2003, s. 170). Seuraavissa esimerkeissä kirjoittajat tuovat esiin monipaikkaisuutensa ja kuulumisen eri ryhmiin.

- (9) Mielenkiintoisia näkökantoja. Uudenmaan asukkina ja teidän mökkiläisenä luen juttuja kyllä kauhulla. Asun lentokentän vieressä. Teen hoitotyötä. Ja mua harmittaa tällainen suhtautuminen itseeni. Kyllä olen ottanut nokkiini. Rakennan mökkini valmiiksi kun se on mahdollista. Odotan parempia aikoja. Jonka jälkeen siirryn jonnekin muualle Suomeen mökkeilemään. Saa tapahtua aika paljon että tämän tunteen saisin pois itsestäni. En ole koskaan tuntenut olevani näin epätoivottu mihinkään. Täytyy muistaa että tauti ei ole lähtöisin meiltä täältä. Vaan se on tullut meillekin tuliaisena maailmalta. Täytyy muistaa että kaikki ketkä laskeutuvat lentokoneella pääkaupunkiseudulle ei asu täällä. Eivät ole välttämättä Uudenmaan asukkaita. Mutta jokainen joka on huonossa kunnossa pääsee täällä hoitoon. Me kaikki pelätään tota virusta. Jokainen joudutaan tekemään uhrauksia, jotta saamme pitää terveytemme. Mutta tää mökkiläisten lynkaaminen menee yli hilseen. Avatkaa paikalliset lehtenne. Ne tulee meille myös rajan toiselle puolelle. Kertoo paljon asenteestanne terveisin pieruverkkareissa kulkeva mökkiläinen. PS. Kuinka moni teistä on käynyt kurkkaamassa sen naapurin mökin, että siellä on kaikki ok. Ja ilmoittanut siitä että älä huoli sun mökillä on kaikki hyvin. Kun tiemaksu piti saada niin mun numero löytyi... Mutta nyt en tiedä, onko mun mökillä kaikki ok. Enkä välttämättä saa tietää sitä koko kesänä.
- (10) Jes! Mökkiläisenä on tässä ryhmässä minut uusimaalaisena tuomittu loiseksi, kuolemanenkeliiksi, saastuneeksi, taudin levittäjäksi, kaikin tavoin epätoivotuksi jne muutamia määreitä mainitakseni. Rajat aukeaa kuten hallitus uumoilee joten ihanaa, pääsen mökille! Koska olen aivonta roskasakkia käyn tulevalla mökkimatalla K-marketissa, hakemassa edullisempaa olutta s-marketista, Tokmannilla ja nojailemassa terkkulan ovella ennen mökille menoani. Ihan vaan siksi kun mä voin
- (11) Minua ei kyllä mökkiläisenä liikuta mihinkään suuntaan sen paremmin vakituisten kuin mökkiläistenkään asenteet tai mielensäpahoittamiset. Koen tämän jatkuvan keskustelun/kinastelun ym. lähinnä naurettavana. Olen jo monesti tässäkin ryhmässä sanonut, että korona kuumentaa tunteita puolin jos toisinkin, mutta siitä ei kannata välittää. Yritetään yhdessä selviytyä vaikeasta ajasta ja jatketaan sopuisaa yhteiseloä sittenkin kun korona on voitettu.

Predikatiiviadverbiaalin, *asukkina, mökkiläisenä, uusimaalaisena*, avulla voidaan ilmaista roolia ja jäsenyyttä ryhmässä (Pälli, 2003, s. 81–82). Puheenaihe ohjaa kulloisenkin roolin valintaa, ja roolin valinta muotoilee samalla myös vastapuolta. Esimerkissä (9) näyttäytyy aineiston kolme keskeistä diskurssia: paikallisuus ja mökkiläisyys, maksaminen ja keskustelusta. Kirjoittaja painottaa viestissään puhujakategorioitaan. *Asukki*-sanalla on affektiivinen (VISK, 2008b) kaiku, jolloin kirjoittaja osoittaa suhtautumistaan tai asennoitumistaan puheena olevaan asiaan. Haluaako kirjoittaja pienentää uusimaalaisuuttaan *asukkia* käyttämällä? Toisaalta persoonapronominin genetiivillä *teidän*, on usein jotakin painottava tehtävä (Kielitoimiston ohjepankki, 2020a). Tässä kirjoittaja haluaa tehdä selväksi ryhmän paikallisille jäsenille olevansa juuri tämän paikkakunnan ja *heidän* mökkiläisensä. Kommentin alussa tehdään selväksi myös kirjoittajan työskentelyala, joka kuormittui yllättäen keväällä 2020 koronatautilanteen myötä. Ääri-ilmaisuu tai totalitiivinen kvanttori, *kaikki*, yhtenäistää ryhmän toiminnan eli pelkäämisen (Pälli, 2003, s. 145; Jokinen, 2016b, s. 290). Pronomini on usein liitetty kvanttoriin, pelkkä *me* ei kertoisi ryhmän rajoja. Kun kvanttori esiintyy yksin, sosiaalinen kategoria jää usein piiloon, ja voi tarkoittaa ketä tahansa. (Pälli, 2003, s. 145) Konteksti kuitenkin paljastaa keneen meihin kirjoittaja viittaa. Myös maksajan rooli käy selväksi kommentista. Kirjoittaja viittaa itseensä *pieruverkkareissa kulkevana mökkiläisenä*, jolla pyritään vähättelyyn, tässä ikään kuin pyritään pienentämään uusimaalaisen mökkiläisen olemassaoloa. Hieman samaan tapaan kuin kirjoittaja puhuu itsestään asukkina. Sävy on jopa nöyristelevä paikallisten suuntaan. Puhujakategoriat ilmaisemalla on tässä myös vasta-argumenteilta suojaava luonne, kirjoittaja tietää mistä puhuu. Kirjoittaja uhkaa jättää paikkakunnan, mutta tarjoaa myös mahdollisuuden jäämiselle. Mitä olisivat ne tapahtumat, jotka saisivat kirjoittajan jäämään? Tekstissä viitataan samanlaiseen viruksen pelkoon Uudellamaalla kuin muuallakin Suomessa, ja kirjoittaja painottaa, ettei uusimaalaiset voi vaikuttaa siihen kuka maakuntaan tulee, vaan tilanne on kaikille sama. Kirjoittaja viittaa mökkiläisten ja paikallisten kärjistyneisiin keskusteluihin ryhmässä, ja se on kirjoituksen toinen keskeinen diskurssi. Kirjoitusten vuoksi kommentoija on kokenut erilaisia negatiivisia tunteita, hän on muun muassa kokenut *kauhua, ottanut nokkiinsa* ja kirjoitukset menevät *yli*

hilseen. Kirjoittaja on käyttänyt runsaasti metaforia tekstissään, tekstin sävy on tunteellinen, ja myötätuntoa hakeva.

Esimerkillä (10) kirjoittaja aloittaa kommentillaan kokonaan uuden keskusteluketjun, tämä on yksi neljästä keskustelunaloituksesta (kts. 4.1), joiden alle syntyneet keskustelut ovat tämän tutkimuksen aineisto. Kirjoittaja aloittaa kommentin teennäisen iloisesti ja ilmoittaa heti mistä puhujakategoriasta kirjoittaa. Hän listaa nimityksiä ja metaforia, joita on aiemmissa keskusteluissa käytetty vapaa-ajan asukkaista, ja samalla kirjoittaja rakentaa itsestään uhria. Listan lopuksi hän tekee selväksi, että näitä määreitä olisi enemmänkin, mutta hän esittelee tässä vain osan. Kirjoittajan kuvaus omasta käytöksestä olisi näennäisoikeutettua, sillä se on seurausta paikallisten nimittelystä vapaa-ajan asukkaita kohtaan. Kirjoituksen sävy on provokatiivinen ja ironinen, mutta sitä ei jätetä piiloon. Teksti on suunnattu paikallisille asukkaille, ja provokaationa ja ääri-ilmauksena kääntyy kirjoittajaa vastaan.

Esimerkissä (11) kirjoittaja alleviivaa omaa yksilöyttään - *minua ei kyllä* - samalla kun tuo esiin kuulumisensa ryhmään. Kirjoittaja tyyli on toteava ja ylimielinen, hän ei ole kiinnostunut toisten mielipiteistä. Kuitenkin hän paljastaa lukevansa ryhmän keskusteluita, ja kokee ne affektiivisina mutta pyrkii pysyttelemään ulkopuolella. Kun ihminen ilmaisee olevansa puheena olevan sisäryhmän ulkopuolella, hän yleensä irtisanoutuu puheena olevasta asiasta, mutta ei koko ryhmästä (Pälli, 2003, s. 126). Predikatiiviadverbiaali on retorinen keino, jolla tavoitellaan vakuuttavuutta (Pälli, 2003, s. 81–82). Mökkiläisen roolissa kirjoittaja pyrkii vahvistamaan mielipidettään ja lupaansa sanoa. Alun kärkevästä tyylistä kirjoittaja siirtyy lopussa sovitteluun ja yhteishenkeä kohottavaan pyrkimykseen, kun hän tarjoaa ratkaisua ja tukea tilanteeseen.

Kollektiivista puhuttelua esiintyi ryhmässä, joko eksplisiittisesti yleisölle suoraan, tai implisiittisesti.

- (12) Kansan syvimmat rivit eivät toivota meitä tervetuleviksi. Onkohan kauppiaitten ja torimyyjien mielipide sama?

- (13) ei todellakaan ole! Olette erittäin tervetulleita - muistetaan vaan turvavä-
lit ja muut suositukset -ihan samanlailla kun jokapuolella muuallakin.

Vuorovaikutuksellisuus on kommentteissa selvästi nähtävissä. Esimerkissä (12), kommentoija tekee kysymyksen, joka on suunnattu Facebook-ryhmässä oleville alueen vapaa-ajan asukkaille ja yrittäjille. Kysymys on myös kiertoilmaus, jolla halutaan painottaa mökkiläisten tuomia euroja paikallisille yrittäjille. Kansan syvimät rivit viittaa alueen vakinaisiin asukkaisiin, kirjoittajan luo kuvaa mökkiläisten perustavanlaatuisesti epäsuosioista. Kysyjälle vastataan esimerkissä (13) huudahduksella, ja jatketaan tervetuloivoituksella. Kommentti kuitenkin jatkuu passiivimuotoisella muistutuksella, jonka avulla kirjoittaja tuo esille liittoutumisasteensa väitteeseen, ja alun innokkuus laantuu. Samalla mökkiläisiin liitetään vastuuttomuus: ikään kuin he eivät noudattaisi ohjeita ja heitä pitää ohjeistaa.

Ryhmä ja sen rajat rakennetaan kielessä, mutta ne eivät esiinny vain kulloinkin puheena olevassa kontekstissa, vaan ne ovat osa jokapäiväistä elämää ja vuorovaikutusta (Pälli, 2003, s. 168). Pällin (2003, s. 135) mukaan ihmisiä pitää voida kategorisoida ja kategorisoidaan kielessä. Kategorisointi muuttuu negatiiviseksi siinä vaiheessa, kun ryhmästä ilmaistaan negatiivisia asioita kategorisesti. Ulkoryhmän negatiivisuus koetaan mm. asenteissa ja toiminnassa, joissa se eroaa omasta toiminnasta. Mökkiläisten tai vapaa-ajan asukkaiden ryhmän voidaan katsoa olevan ymmärrettävä ja hyväksyttävä nimitys kategorialle. Se mitä kuvauksia ryhmään liitetään, muokkaa kategoriasta tulevia mielleyhtymiä.

Kategorisaatiolla yksinkertaistetaan ja stereotypisoidaan havaintoja. Mutta myös partikularisoidaan, kun tarkennetaan kategorisaatiosta jotakin. Yksinkertaistamisella ja ainutkertaistamisella eli partikularisaatiolla konstruoidaan ennakkoluuloja (Pälli, 2003, s. 42). Partikularisaatio tuo esiin yksinkertaistamisen ongelmat, eli sen, kuinka poikkeuksia aina löytyy.

- (14) mä voin ihan hyvin vilkasta peiliin koska kyllä mun rahat on sinne kelvanneet ja asun paikkakunnalla jossa ei ole yhtään korona tartuntaa ollut mutta paikallisten asenne on vaan että kaikki mökkiläiset asuu pk seudulla ja tulevat tartuttamaan paikalliset asukkaat ja asenne on se mikä ihmetyttää
- (15) ”HS vieraili Mäntyharjulla ennen kuin hallitus päätti eristää Uudenmaan muusta Suomesta. Reportaasimatkan perusteella Uudeltamaalta tulevat mökkiläiset eivät ole juuri nyt Mäntyharjulla kovassa huudossa. ”Siellähän niiden pitää pysyä. Mitä ne tänne tulevat sitä tuomaan”, sanoi mäntyharjulainen Matias Lahtinen HS:lle Mäntyharjun terveyskeskuksen pihassa.” Uljaasti sanottu tämän päivän Hesarissa

Kirjoittaja esimerkissä (14) reaalistaa ongelman, kun kaikki alueen vapaa-ajan asukkaat kategorisoidaan uusimaalaisiksi, samalla korostuu myös uusimaalaisiin tai pääkaupunkiseudulla asuviin liitetty käytös, jossa ei huomioida muita. Kirjoittaja vastaa aiempaan kommenttiin, jossa on kehoitettu katsomaan peiliin. Hän kokee tarpeelliseksi perustella paikallisille asuinpaikkansa tautitilannetta, ilmaisee olevansa vastuullinen mutta kirjaimellisesti ihmettelee vapaa-ajan asukkaisiin kohdistettua tyyliä. Tässä tekstissä esiintyy myös selvästi kaksi muuta esittelemääni diskurssia, maksamisen ja ohjeiden noudattamisen diskurssit. Stereotyyppinen jako paikallisten ja ei-paikallisten kesken nykyaikaisissa maaseutuyhteisöissä ei ole enää yksiselitteisen selvää, vaan merkityksellisempää on paikallisten ja vapaa-ajan asukkaiden eri alaryhmien taustatekijät, suhde alueeseen sekä vapaa-ajan viettotavat (Pitkänen ja muut, 2014, s. 160). Ryhmät eivät ole selkeitä, vaan spatiaalinen ja ajallinen suhde alueeseen vaihtelee. Joillakin vapaa-ajan asukkailla voi olla pidempi suhde alueelle omistamisen ja/tai juurien kautta, kun paikallisella. Esimerkki (15) on yksi neljästä keskustelujen aloituskommenteista. Kirjoittaja lainaa uutista, jonka kanssa on samanmielinen. Uutisen *ne*-pronominilla yhtäältä kategorisoidaan ryhmä, toisaalta konstruoidaan sitä samanaikaisesti jonkin ominaisuuden perusteella (Pälli, 2003, s. 123). *Ne* eivät ole meitä. Kommentoija muodostaa ulkoryhmän, kun *niiden* tekeminen tai oleminen poikkeaa omasta tekemisestä, heidät kategorisoidaan niiksi. Kommentoija tekee monikon kolmatta persoonaa käyttämällä selväksi, että hän ei kuulu kyseiseen ryhmään. Tätä paikallisen henkilön esittämää kommenttia tukee kirjoittaja.

Paikallisuus ja mökkiläisyys -diskurssi esiintyy keskusteluissa kirjaimellisesti paikallisuutena, mökkiläisyytenä, uusimaalaisuutena. Mökkiläisillä viitattiin Uudellamaalla asuviin vapaa-ajan asukkaisiin, tyypillisesti he olivat hesalaisia ja stadilaisia, Uusimaa ja uusimaalaiset olivat yhtä kuin helsinkiläiset. Loviisalaisista tai lapinjärveläisistä ei ole mainintoja. Mökkiläisistä rakennettiin kuvaa itsekkäänä ryhmänä, joka epänormaalissa tilanteessa haluaa vain poimia rusinat pullasta. Paikalliset esitettiin uhreina, jotka pyrkivät estämään seudulle saapumisen vapaa-ajan asukkailta. Retorisina keinoina korostuvat kategorisointi, puhujakategoriat ja ääri-ilmaisut. Toiseuden konstruoiminen on hyödyllinen strategia, kun luodaan ryhmäidentiteettiä ja ryhmähenkeä (Johnson & Coleman, 2012; s. 865–866). Ryhmiin luokittelua tehdään itse mutta myös toisten puolesta (kts. luku 2.3).

4.1.2 Maksaminen

Maksaminen-diskurssilla tarkoitan talousvaikutusten esiintymistä puheissa, paikkakunnan elinvoimaisuuden ylläpitämistä paikallisia palveluja käyttämällä sekä verojen maksua. Monissa aineiston kommentteissa sekä vapaa-ajan asukkaat itse että paikalliset viittaavat mökkiläisiin vahvasti kuluttajakeskeisinä (Farstad & Rye, 2013, s. 42). Suomessa mökkeilijät käyttävät mökkikuntansa alueelta eniten ruokakauppojen palveluita, jätepalveluita ja ravintolapalveluita (Mökkibarometri, 2016, s. 38–44). Maksaminen-diskurssi näyttäytyy kahtalaisena mutta pääasiassa negatiivisena. Ensinnäkin vapaa-ajan asukkaiden roolina kuntaan verojen maksajina, ja toisaalta kulutuskeskeisenä, jolloin vapaa-ajan asukkaisiin liitettiin kuluttaminen ja paikallisten yrittäjien liiketoiminnan ja paikkakunnan elinvoiman tukeminen.

Maksaminen-diskurssi kohdentuu usein foorumin keskusteluihin tympääntyneiden mökkiläisten uhkauksiin jättää hankkimatta paikallisia palveluita ja siirtää hankintansa toisaalle. Diskurssiin sekoittuu myös keskustelun normit ja paikallisuus ja mökkiläisyys -diskurssit.

- (16) Voidaanhan me toki ajatella niinkin, että tuodaan kaikki eväät ja rakennusvermeet sekä rakennusmiehet vaikka koko loppuvuoden mukanaamme

täältä etelästä, ettei korona tartu paikallisiin. Sehän voisi olla turvallinen vaihtoehto. Täällä esille noussut ilmapiiri jopa tukee tätä vaihtoehtoa.

- (17) Summa summarium, kunvtulen mökille ajan sinne suoraan en käytä enään mitään paikkakunnan palveluja mitenkään,.tätäkö halutaan kaikilta mökkiläisiltä?
- (18) olen kirjoittanut alusta alkaen asenteesta joka huokuu kirjoituksista mökkiläisiä kohtaan jonka johdostan ole itse tehnyt johtopäätöksen miten tervetullut tai mennyt olen paikallisten asukkaiden mielestä ja olen siitä tehnyt johtopäätöksen mihin rahani vien kun palveluita tarvitsen, mökkiä on vaikea vaihtaa mutta palveluntarjoajia löytyy varmaan muualta.
- (19) Mutta en vahingossakaan käytä Mäntyharjun palveluita. Kyllä on moneen kertaan lytätty mökkiläiset.. Että taidan käydä tulevaisuudessakin muualla kaupassa.
- (20) no mä en sinne kyllä sitten mene ollenkaan kauppoihin hoidan kaikki ostokset muualla ja hankin kaikki palvelut muualta jos tällainen on vastaanotto ja asenne mökkiläisiä kohtaan, pitääkää asenteenne ja palvelunne ja mä pidän mökkiini ja pysyn siellä kun sinne menen

Esimerkissä (16) kirjoittaja käyttää kolmen listan keinoa vakuuttamisen keinona, kuten myös kvantitatiivista ääri-ilmaisua *koko loppuvuoden*. Kvanttoreiden totaalisuutta usein lievennetään adverbein, kuten esimerkissä lisäämällä *vaikka* (Pälli, 2003, s. 146). Kirjoittaja puhuu *meistä*, jolla viittaa mökkiläisiin ja heidän tuomaan taloudelliseen panokseen alueen hyvinvoinnille. Nämä retoriset keinot ovat tehokkaita ilmaisuja juuri tässä kontekstissa, kun keskustelua käytiin keväällä mökkeilykauden kynnyksellä ja kun suurin osa ja alueelle taloudellisesti merkittävä ajankohta, vuodesta oli vielä edessä. Ironia välittyi kirjoittajan viestistä, ja itseironinen kommentti koronan tarttumisesta paikallisiin, myötäilee paikallisten kommentteja, joissa on tuotu esiin, miten mökkiläiset tuovat koronan paikkakunnalle. Esimerkissä (17) kommentoija summaa aiempia paikallisten kommentteja yhteen mutta kommentti keskittyy kirjoittajan kulutuksen lopettamiseen alueella. Lopun retorisella kysymyksellä jätetään uhkaus avoimeksi. Kysymyksellä kysyjä ikään kuin haluaa estää konfliktin, mutta samalla kokonaisviesti on provokatiivinen (Tanskanen, 2015, s. 47). Tarjotaan mahdollisuutta perua uhkaus, jonka vakuuttavuutta on

tehostettu ääri-ilmaisuin *suoraan, mitään-mitenkään, kaikilta*. Myös esimerkeissä (16), (17) ja (18) kommentoijat pehmentävät sanomaansa konditionaalilla *voisi*, retorisella kysymyksellä, adverbilla *varmaan*. Esimerkin (18) lopussa tarjotaan hieman epävarmasti mahdollisuus mielipiteen kumoamiselle käyttämällä passiivirakennetta, jolloin kirjoittaja etäännyttää itsensä kontekstista. *Varmaan*-adverbia käyttämällä kirjoittaja jättää uhkauksensa epävarmaksi. Mökin vaihtaminen ja uusien palveluntarjoajien löytäminen ei välttämättä ole niin helppoa, vaikka rahaa olisi. Samoin esimerkkien (19) ja (20) kirjoittajat tarjoavat konfliktin estämistä: *jos*-konjunktio jättää varauksen muutokselle, ja *tai-dan*-verbillä tuodaan ilmi mahdollisuus, mitä kirjoittaja voi tehdä mutta mikä ei ole välttämätön. Keskustelusta-diskurssiin viittaa kommenttien suunta, joka on taaksepäin, aiemmin keskustelussa kirjoitettuihin kommentteihin (Tanskanen, 2015, s. 47). Esimerkeissä (18), (20) ja (21) kirjoittajat käyttävät metaforisia ilmauksia ryhmän aiempiin keskusteluihin viitaten. Esimerkeissä (16) ja (18) on käytetty ilmauksia, joilla kuvataan mahdollisesti piileviä asenteita: on raamatullinen ilmaus *ilmapiirin esiin nousemisesta*, ja toisaalta asenteiden *huokumisesta*. Ikään kuin keskustelun henki olisi ollut olemassa koko ajan, mutta piilossa, maan alla ja sen ilmenemistä ei voi estää, kun se tulee läpi. Esimerkissä (19) kirjoittaja kuvaa kommentoijien lyttävään, tai murskaavan muut kannat pois.

Maksamisen diskurssi esiintyy myös paikkakunnan elinkeinoelämän ylläpitäjänä.

- (21) Ei varmaan olisi koko Mäntyharju hengissä enää ilman mökkiläisiä. Voidaan sanoa, että me pidämme Mäntyharjun hengissä. Miten paikalliset eivät sitä ymmärrä.
- (22) saattaa jopa olla että paikalliset nostaa täällä tukiaan! Vaikka kun jokin kriisi päällä itse tuonut pelkkää fyrkkaa eli rahhoo kylille ihan puhtaasti! Myös tulin korona testi puhtaana omaan metsään. Oman kaivon ääreen. N. 35v vasta jaksanu maksaa!! Öhöm. Eip siin mittää...
- (23) Koko ajanhan niitä on ollut ja hyvä niin. Ilman ostavia asiakkaita kaupat menisivät konkkaan.

Esimerkissä (21) kirjoittajan toisteinen metaforan käyttö, *olla hengissä, pitää hengissä*, on alleviivaavaa. Se ei pelkästään kuvaa asiaa, vaan taustalla on kirjoittajan arvot. Suomessa maaseutu on tunnetusti kuihtuva alue, joka kärsii asukaskadosta, veronmaksajista ja sitä myöten kuluttajista. Kommentilla kuvataan paikkakunta henkitoreisena, joka vapaa-ajan asukkaiden tuoman taloudellisen lisän myötä herää henkiin. Kommentin päättävä retorinen kysymys on suunnattu eksplisiittisesti muille mökkiläisille ja siinä kerrotaan asia, jonka annetaan ymmärtää olevan mökkiläisille päivän selvä ja yleisesti tunnettu asia. Kysymys on samalla piiloväite ja epäsuorasti suunnattu paikallisille, vaikka siihen ei vastausta odotetakaan. Esimerkissä (22), kirjoittaja vastaa toiselle mökkiläiselle. Kommentilla lienee pyritty ironiaan mutta se on pikemmin ivaa, sillä heti alun teksti ei ole piiloivaa eli ironiaa, vaan vihjaillaan ja arvailaan paikallisten taloustilannetta. Kirjoittaja pehmentää alun suorasukaista kommenttiaan ja tavoittelee kevyempää otetta käyttämällä murretta *rahho, mittää* ja äännähdystä, *öhöm*. Numeraaleja käyttämällä kirjoittaja konkretisoi ja tarkentaa, tarkka luku on vakuuttavampi kuin ympäripyöreä vuosi. Kun numeraaleihin on yhdistetty *jaksaa*-verbi, luodaan kuvaa kirjoittajan sinnikkyudesta ja pitkäkestoisesta vaikutuksesta alueen taloudelle. Kommentti (23) on vastaus kommenttiin, jossa arveltiin pian ruokakaupassa olevan uusimaalaisia. *Ne*-pronomiinilla erotetaan mökkiläiset paikallisista, ja kommentti puolustaa vapaa-ajan asukkaiden tuomia euroja paikkakunnalle. Kääntäen voidaan myös katsoa kommentoijan viestivän, että pelkästään paikallisten kulutuksella eivät alueen yritykset selviä, vaan mökkiläisten kulutusvoima pitää ne pystyssä.

Veronmaksajan näkökulma kirjoitti kommentteja sekä vapaa-ajan asukkailta että paikallisilta.

(24) Ette tule ikinä toimeen ilman mökkiläisten vero euroja ja osto voimaa. Jos me ostetaan se muualta mites suu panna sitten.

(25) Tunkekaa nyt jo oikeesti ne kiinteistöverolässytykset perseeseen.

- (26) Nykyihmisen normi käytöstä. "Mulla on oikeus ja mä maksan veroja. Lisäksi mä,mä ja vielä kerran mä! Vastaus kysymykseen, mitkä on sun velvollisuutesi on "..ai mun vai? Mitä ne on?"Että sillälailailla
- (27) Niin paljon on muitakin veroja, joita maksamme saamatta niistä mitään vastinetta. Turha edes listata.

Esimerkissä (24) yhdistyy veronmaksajan ja palvelujen hankkijan rooli. Viestissä esiintyy ylemmydentunteen sävy ja uhkailu, joka päätetään idiomilla *mites suu pannaan*. Kommenttiin vastattiin, kuten tähän sanontaan yleensä on ollut tapana vastata, *säkkiä myöten*. Esimerkki (25) on metaforien värittävä ja affektiivinen. Kirjoittaja on kyllästynyt, hän käyttää imperatiivia, kiroilee ja käskee. Lause on hyvin yleisesti käytetty metafora yrityksestä hiljentää keskustelun osapuoli. Esimerkissä (26) kirjoittaja hakee painokkuutta viestilleen toistolla ja kysymyksellä. Hän ei osoita viestiään kenellekään selvästi vaan puhuu *nykyihmisistä*. Viestiketju, johon kirjoittaja osallistuu alkaa linkkijaosta Ilta-Sanomien (Turunen, 2020) juttuun, jonka otsikko kuuluu: "Poliisi turhautui: Mökkihimoiset uusimaalaiset livahtavat rajan yli valvomattomista kohdista – "Kyse on vakavista asioista". Vaikka kirjoittaja ei suoraan vastaa tähän aloittajan kommenttiketjuun vaan sitä alempaan ketjuun, voi ketjua seuraamalla päätellä hänen osoittavan vastauksensa juuri tuohon. *Mä, mä ja vielä kerran mä!* -listalla kirjoittaja viittaa itsekkäisiin mökkiläisiin, jotka eivät ajattele muita. Retoriseen kysymykseensä kirjoittaja vastaa itse. Kommentista tulee läpi turhautuminen. Esimerkin (27) kirjoittaja tuo ikään kuin järjen äänen, tosiasioille ei voi mitään, joten miksi tuoda esille sellaista.

Vapaa-ajan asukkaiden kommentteilla veronmaksusta viitataan vaihtoehtomuuteen: jos he voisivat valita, he eivät maksaisi. Veronmaksajan roolissa he katsovat olevansa oikeutettuja toimimaan haluamallaan tavalla. Mökkeilijät ilmaisevat tuovansa rutkasti taloudellista tukea alueen verokantaan ja paikallisille yrittäjille. Vapaa-ajan asukkaiden maksamat kiinteistöverot olivat 85 miljoonaa euroa vuonna 2014, ja sähkömaksuja he maksoivat samana vuonna 280 miljoonaa euroa (Mökkibarometri, 2016, s. 42). Mökkeilijät maksavat vapaa-ajan asuntonsa kuntaan vain kiinteistöveron, joka tosin on yleensä korkeampi kuin vakinaisilla asukkailla (Aho & Ilola, 2006, s. 33). Taloudellista kulutusta

alueella tapahtuu pääasiassa vain kesällä, mutta saman aikaisesti vapaa-ajan asukkaat kuluttavat kunnan palveluita ja mm. liikenneväyliä. Vapaa-ajan asukkaiden muita maksuja kiinteistöveron ja sähkönmaksujen lisäksi ovat esimerkiksi jätehuolto- ja yksityistiemaksut (Mökkibarometri, 2016, s. 42).

Puhujakategoria nousee näissä esimerkeissä, sillä joissakin on itse yrittäjä kommentoimassa, toisissa ihmetellään miksi vapaa-ajan asukkaat kohdistavat ”kaunansa” paikallisiin yrittäjiin. Toisaalta maksamisen diskurssissa ollaan huolissaan vapaa-ajan asukkaiden menettämisestä palveluiden käyttäjinä.

- (28) Mites se on kauppiaiden vika, jos muut kuntalaiset avaa patoutumiaan facebookissa? Miksi työ kauppiaita sen takia rankaisette? Miten tää vastakainasettelu myöskään auttaa ketään? Kyllä sitä ivaa näkyy näissä kommentteissa myös uusimaalaisilta mäntyharjulaisia kohtaan. Ihan vaan mieltäväksi itse kullekin.

Esimerkki (28) on moniulotteinen. Kirjoittaja toruu vapaa-ajan asukkaita esittämistään uhkauksista lopettaa alueen yrittäjien palveluiden käyttö. Toisaalta hän viittaa paikallisten tapaan kirjoitella liikkumisrajoituksista ja vapaa-ajan asukkaista. Kolmanneksi kommentoija pyrkii olemaan sovitteleva, mutta heti seuraavassa asettautuu puolustusasemiin. Lopun kommentin kohde jää epäselväksi, mutta tekstin ydin on kohdistettu vapaa-ajan asukkaille.

Uhkailu kuluttamisen vähentämisestä vaikutti yrittäjien huoleen toimeentulostaan.

- (29) Itsekin yrittäjänä tiedän ahdingon.. Jokainen asiakas on tärkeä.
- (30) Tuntuu että yhdellä tällaisellä foorumilla vedetään (tai ainakin yritetään kovasti) matto meidän yrittäjien jalkojen alta. Kyllä vetää mielen matalaksi kun muutenkin on kokolailla surkea tilanne tämän Koronan takia ja sitten vielä tämmöistä tyhjänpäiväistä ylimääräistä miettimistä

Puhujakategoria on selvä rooli, kirjoittajat (29) ja (30) ovat itse yrittäjiä, he tietävät mistä puhuvat. Kirjoittajat suuntaavat viestinsä niin paikallisille kuin mökkiläisille. Tunteen

sävyttämät sanavalinnat *jokainen asiakas on tärkeä* ja metaforat - *ahdinko, mieli matala, surkea* - luovat affektiivisen latauksen kommentteihin. Esimerkkien kirjoittajien sävy miltei vetoava.

Maksamisen diskurssissa ei esitetä numeraaleja ja summia retorisenä keinona, vaan kulutuksen diskurssi korostuu. Diskurssissa painottuu vapaa-ajan asukkaiden tuomat taloudelliset hyödyt alueelle, mitä he tuovat aktiivisesti itse esille, mutta myös paikalliset muistuttavat mökkiläisten varoista. Diskurssissa esiintyy ylimielisyyttä, turhautuneisuutta sekä muistuttavaa tyyliä. Retorisista keinoista ääri-ilmaisut, metaforat ja kategorisaatio esiintyvät eniten.

4.1.3 Ohjeiden noudattaminen

Kolmannen diskursiivisen piirteen nimesin ohjeiden noudattamiseksi. Ohjeiden noudattamisen diskurssiin liittyy suojautuminen virukselta ja viranomaisohjeet. Tyypillisiä piirteitä aineistossa on kuvailut välinpitämättömyydestä, omasta suojautumisesta, muiden suojautumattomuudesta ja ohjeet suojautua, konkreettisten tekojen teemat. Pelko viruksesta, sairastumisesta ja toisista on läsnä näissä kirjoituksissa. Tällaiset sosiaaliset pelot ovat merkittäviä piirteitä monissa sosiaalisissa tilanteissa, ja niillä on monimutkaiset seuraukset siitä, miten elämme elämäämme. Maailma näyttäytyy vaarallisena, ja toisista ihmisistä oletetaan pahinta, eikä viranomaisiin luoteta (Tudor, 2003, s. 241, 245).

Ohjeiden noudattamisen diskurssissa korostuvat käytännön teot. Neuvotaan ja luetaan mitä pitää tehdä suojautumiseksi.

- (31) ne käsineet luovat harhan suojautumisesta. Edelleen enemmän hyvä käsien pesu saippualla ja käsidesi sen jälkeen kuivalle iholle. Ja se suojaväli 2m kaveriin.
- (32) Muistakaahan Uudeltamaalta tulevat omaiset, että ikkunan taakse saatte tulla käymään ja juttelemaan omaisenne kanssa. Tervetuloa

- (33) Mäntyharjulaisilla ei tiettävästi vielä tartuntoja. Olemme nähtävästi olleet tarkkoja turvasuositusten kanssa.
- (34) samaa mieltä oon! Itsellä ei ole maskia tai hanskoja, mut kädet pesen ja desisifioin ennen ja jälkeen kaupan.

Esimerkissä (31) kirjoittaja vastaa toisen henkilön kommenttiin suojäkäsineiden käytöstä, ja antaa listamaisesti ohjeita virukselta suojautumiseen. Hän lisää myös yksityiskohtia ohjeiden noudattamiseen, ja ottaa asiantuntijan roolia kirjoituksessaan. Kommentista tulee hienoisesti koominen, kun käsidesin käyttöä ohjataan näin tarkasti. Henkilö saattaa kuitenkin haluaa painottaa omaa valveutuneisuuttaan antamalla tarkat neuvot. Seuraavasta esimerkistä (32) ei voi päätellä onko kyse ironiasta vai vilpittömästä neuvosta, mutta myös tässä kirjoittaja ottaa asiantuntijamaisen tai opettajamaisen roolin. Alussa muistutetaan, ja liitepartikkelilla *-han* pehmennetään viestiä kohteliaaksi (Kielitoimiston ohjepankki, 2020b). *Omaisiin* viittaamalla tulee miellelyhtymä kuolleisiin, tässä kuitenkin lienee haluttu viitata iäkkäiden henkilöiden kohtaamiseen. Viestistä tulee sävyltään miltei holhoava liitepartikkelia käytettäessä ja omaisista puhuttaessa. Kommentoija yksilöi tarkasti mitä uusimaalaiset saavat tulla tekemään ja minne. Lopussa oleva toivotus tekee kokonaisuuden tulkinnasta vaikeaa, sillä ryhmässä on keskusteltu negatiiviseen sävyyn uusimaalaisten liikkumisesta alueella. Esimerkin (33) kirjoituksesta tulee ilmi tyytyväisyys alueen sen hetkiseen tautitilanteeseen. Viesti voisi mennä omahyväisyyden puolella, kun alussa painotetaan, että paikkakuntalaiset eivät ole sairastuneet. Viestissä oletetaan, että hyvän tilanteen takana on kuuliaisuus ohjeiden noudattamisessa. Jotta sävy ei menisi omakehuksi, niin kirjoittaja lieventää viestinsä varmuusastetta käyttämällä adverbeja *tiettävästi* ja *nähtävästi*. Viestin voi ajatella myös olevan kannustava alueen asukkaille, ja hienovaraisesti osoitteleva muille, jotka asuvat alueilla, jossa virusta esiintyy. Tässä tapauksessa uusimaalaisille. Esimerkin (34) kirjoittaja vastaa henkilölle, kuinka hyvin paikalliset ovat suojautuneet, kun liikkuvat esimerkiksi kaupoissa. Myös tämä kirjoittaja kokee tarvetta kuvata yksityiskohtaisesti omat suojautumistoimensa.

Suojautumisesta ja ohjeiden noudattamisesta keskustellessa, vapaa-ajan asukkaat kokiivat tarpeelliseksi vakuuttaa toimintaansa, *jos* tulisivat mökeilleen.

- (35) Kun raja aukeaa, miksi pitäisi olla vielä kaksi viikkoa karanteenissa mökillä? Viimeksi olen käynyt kaupassa 17.3 ja en ole tavannut ketään, oleskellut kotona ja ulkoillut metsässä tunnin päivässä. Mielestäni se riittää. Tosin varaamme ruuat täältä, ajamme suoraan mökille pysähtymättä ja pysymme siellä nauttien kevään tulosta.
- (36) Ootteko ajatelleet, että uusmaalaiset mökkeilijät tulevat vain viettämään pääsiäistä omistamilleen mökeille, (joista maksavat kiinteistöverot kuntanne) ottavat syötävänsä mukaansa jo kotoansa, ovat kaikessa rauhassa ja nauttivat olostaan keskenään ja palaavat kotiinsa pääsiäisen jälkeen kohtaamatta ketään sen enempää sieltä kuin täältä.
- (37) Täällä Helsingissä olen nähnyt ihmisiä vain silloin tällöin lähikaupassa ja apteekissa. Lähes karanteenissa olen ollut jo kuukauden ja tulossa olen. Jatketaan kaikki käsien pesua ja pidetään turvaväliä.
- (38) Tässä voin kertoa pääkaupunki seudulla pyörinyt/asunut ihminen eli minä olen ihan kaikella maalaisjärjellä ja omalla toiminnalla välttänyt viruksen tähän asti vaikka en suoja hommia juuri käytä kuin kauppaan mennessä otan pussin käteen ja sen sitten pois kun olen pakannut ja edelleen olen terve ja virukseton. En kyllä käy kuin välttämättömät asiat pyörimässä. Toki aina on itämis aika mutta n. 4vk koronan aikana ei ole ilmennyt mitään.

Vapaa-ajan asukkaiden käynnit paikallisissa kaupoissa huolettivat keskustelijoita. Kenties osin siksi kirjoittajat (35) ja (36) ovat katsoneet tarpeelliseksi kertoa, että eivät ole tulossa asioimaan paikkakunnan kauppoihin, kun mökeilleen tulevat. Esimerkissä (35) kirjoittaja hakee tukea viestiinsä numeerisesti, määrällistämällä. Hän jopa kertoo tarkan päivämäärän, jolloin on viimeksi käynyt kaupassa. Alun hieman uhmakkaan kysymyksen pehmentämiseksi, hän päättää kommenttinsa siihen, että ei ole tulossa paikkakunnalle asioimaan vaan menee *suoraan ja pysähtymättä* mökille. Näillä ääri-ilmaisulla vakuutetaan ja haetaan paikallisilta hyväksyntä toiminnalle. Esimerkin (36) kirjoittajalla on samanhenkinen viesti, mutta siihen on sekoitettu myös maksamisen diskurssia. Kirjoittaja nimenomaan painottaa mökkien omistamista, ja täydentää sitä muistutuksella mökkiläisten roolista veronmaksajina. Myös tämä kommentoija mainitsee, että kaikki tarvittavat tuodaan kotoa mukana. Mökeille matkustavat käyttävät ostospaikkoina niin isojen teiden

varsien marketteja ja huoltoasemia, mutta myös lähellä mökkiä sijaitsevia kauppoja (Pitkänen & Kokki, 2005, s. 72–73). Osa vapaa-ajan asukkaista haluaa nimenomaan tehdä päivittäistavaraostoksensa kyläkaupassa, vaikka sinne olisi pitempi matka kuin lähimpään taajamaan. Molemmissa esimerkeissä (35) ja (36) on käytetty myös kolmen listaa ja samansisältöisenä: tuodaan ruoat ja muut tarvikkeet mukana, ei tavata ketään ja nautitaan olost. Näin kirjoittajat kuvaavat aivan yleisen tilanteen, jossa ei ole mitään ihmeellistä, päinvastoin, se on kaikille tuttu, miltei säännönmukainen ja tapa.

Myös esimerkkien (37) ja (38) kirjoittajat kokevat tarpeelliseksi kertoa tekemisistään melko yksityiskohtaisesti. Molemmat kirjoittajat pyrkivät lisäksi vakuuttamaan lukijat samalla tavalla, määrällistämällä. Esimerkissä (37) kirjoittaja päättää toisen virkkeensä liki huudahdukseen, että on tulossa mökilleen. Tämän voisi tulkita myös uhkaavaksi, mutta kommentin kokonaisuus huomioiden, tästä tuskin on kyse, voi olla kyse myös ilosta. Hän puhuttelee viestin päätteeksi kaikkia ryhmäläisiä, ja oikeastaan kehottaa ja kannustaa jatkamaan suojautumistoimia. Tämä on jälleen vakuuttava lisä omille *oikeille* toimille, joita hän on tehnyt tähänkin asti. Esimerkin (38) kirjoittaja luo heti kommenttinsa alussa kontrastin, *pääkaupunkiseutu-maalaisjärki*: Pääkaupunkiseudulla *pyörivillä* on myös maalaisjärkeä toimissaan. Kirjoittaja haluaa puhutella juuri maaseudulla asuvia ryhmän jäseniä eli paikallisia, maalaisjärki on tervettä järkeä, joka ohjaa ihmisen tekemään oikein. Verbivalinnalla *pyöriä* luodaan kahtalaista mielikuvaa, yhtäältä rentoa, jopa hieman epä-määräistä, liikkumista alueella eri paikoissa, ja toisaalta liikkumisen merkitystä on haluttu hälventää. Ottaen huomioon kontekstin, on jälkimmäinen todennäköisempi. Esimerkin (38) kirjoittaja on halunnut tarkan toimintakuvauksensa päätteeksi lisätä vakuutuksen, että ei käy kaupoissa kuin aivan välttämättömissä tilanteissa. Tässä lauseessa yhdistyy kiinnostavalla tavalla jo mainittu *pyöriä*-verbi vasta-argumentilta suojautumiseen, mikä tekee lauseesta miltei koomisen.

Yksityiskohtaisilla kuvailuilla haetaan vakuuttavuutta, kun halutaan korostaa omia tekoja, jotka kirjoittajien tilanteissa kuuluu tehdä, jotta saisi tai olisi hyväksytympää tulla paikakunnalle. Yksityiskohtien kuvauksella voidaan myös hälventää omaa vastuuta, kun

lukija asetetaan tapahtumien todistajaksi. (Potter, 1996, s. 163–164; Jokinen 2016b, s. 287–288) Tällaisilla yksityiskohtaisilla listoilla lukijoiden vakuuttaminen on helpompaa ja samalla muiden toiminta saadaan näyttämään huolimattomalta (Jokinen & Juhila, 2016, s. 234). Toisaalta yksityiskohtaiset kuvaukset voivat kääntyä kirjoittajaa vastaan, jos viestin vastaanottajat kokevat ne näpertelyksi suhteessa isoon kuvaan (Potter, 1996, s. 163).

Kritiikkiä esitetään myös paikallisille asukkaille, jotka eivät suojaudu, ja jotka toimivat vastoin ohjeita.

- (39) No kun minä viimeksi olin niin Tokmannilla että S-Marketissa niin minun lisäksi oli vain kahdella kasvosuoja ja muutamilla kertakäyttöhanskat. Monet seisoivat pienryhmissä juttelemassa ja muutama halusi välttämättä tulla iholle ihailemaan samaa tuotetta kuin minäkin.
- (40) Just näin minulla paljon kontakteja M.harju melkein päivittäin. Siellä paikalliset pärskii ja paljainkäsin käpelöivät kaupassa kaikkia juttuja hankkijahattu päässä ja kumisaappaat jalassa. Suojaimista ei tietoaakaan.

Esimerkkien (39) ja (40) kirjoittajat pyrkivät tuomaan vuorostaan esiin paikallisten asukkaiden ei niin vastuullisen toiminnan. Kuvaukset ovat kontrasteja viranomaistahojen antamille suojautumisohjeille, inhimillisille tuntemuksille ja tavoille toimia pisaratartuntoja vastaan. Esimerkissä (39) kirjoittajan yksityiskohtien kuvailu on voimakasta. Lukija voi miltei asettua kirjoittajan asemaan tilanteen tarkkailijaksi. Kirjoittaja kertoo yksityiskohtaisesti käyntikohteensa, suojautuneiden lukumääriä, tarkempia tietoja suojautumisen muodoista, ja lopuksi paheksuu kuvaillen henkilöiden toimintaa. Sanaparilla *tulla iholle* luodaan tässä voimakas tunnelataus epämiellyttäväksi koetusta tilanteesta ajassa, jolloin kaikin keinoin pyrittiin välttämään lähikontakteja. Esimerkin (40) sävy on ivallinen ja loukkaava. Kirjoittaja hyökkää epäsuorasti keskusteluketjun aloittajalla, joka kirjoitti muun muassa: *”Suojautumiseen kauppa reissulla saa kiinnittää enemmän huomiota”*. Esimerkin (40) kirjoittaja on todennäköisimmin vapaa-ajan asukas. Hän käyttää kuvailevaa kieltä, onomatopoeettisesti pärskittää ja eläimellisesti käpälöidään (Länsimäki, 2001). Molemmilla kuvauksilla konstruoidaan negatiivinen tilanne kaupassa, jossa käyminen on ollut keskeinen kiistelyn aihe ryhmässä koko liikkumisrajoituksen aikana. Esimerkin (40)

kirjoittaja ikään kuin ryhtyy puolustusasemiin esittämällä paikalliset tilanteessa välinpitämättömiksi, mutta muotoilee ryhmästä yksityiskohtilla kokonaiskuvan, mikä kääntyy kirjoittajaa vastaan. Kuvaus ei ole enää uskottava, vaan se kääntyy kirjoittaa vastaan. (Potter, 1996, s. 166)

Ne, jotka kuvasivat noudattavansa ohjeita, halusivat tehdä eroa mökkiläisiin. Ohjeiden noudattajien mukaan vapaa-ajan asukkaat eivät välittäneet ohjeista tai niiden noudattamisesta. Ohjeiden noudattajat korostivat usein toisien huomioimista ja erityisesti heikommissa asemassa olevia kuten riskiryhmäläisiä ja iäkkäitä. Ohjeita noudattavat muistuttivat suojautumisen, käsien pesun tärkeydestä, ja kuinka on syytä toimia viranomaisten antamien sääntöjen mukaan. Vapaa-ajan asukkaat todistelivat omia käytäntöjään ja toimiaan muun muassa ostoskäynneistään, ja ihmettelivät mitä harmia voi aiheutua, jos ajaa kotoaan suoraan mökilleen, pysähtymättä missään. Tässä diskurssissa oli moralistisia sävyjä. Moraalilla tarkoitetaan ”yhteisössä vallitsevia eettisiä käsityksiä, arvostuksia ja käyttäytymissääntöjä” (Kielitoimiston sanakirja, 2020). Sitä mikä on oikein ja väärin. Baumanin (2020, s. 89) mukaan ihmisten väliset suhteet ovat moraalisia, jos ne juontuvat toisesta henkilöstä ja hänen hyvinvoinnistaan kannetusta vastuusta. Moraalisen vastuun tunnistaa siitä, että se on pyyteetöntä ja sitä ei voi siirtää toiselle ihmiselle. Se ei juonnu rangaistuksen pelosta eikä henkilökohtaisen edun tavoittelemisesta.

Ohjeiden noudattamisen tärkeyttä rakennetaan voimakkaasti yksityiskohtaisilla teon kuvauksilla. Yksityiskohtainen toiminta liitettiin usein kommentoijaan itseensä, millä haettiin hyväksyntää teoille. Yksityiskohtaisista kuvauksista muodostui usein samaa toistavia listoja. Ohjeiden noudattamisen diskurssi on osin myös sävyltään normatiivista, erityisesti kun viesti kohdistui toisten tekemisiin. Diskurssin kommentoissa painottuu suojautumisen tärkeys, ohjeet ja vakuuttelu omasta suojautumistoiminnasta, sekä moralisointi muiden holtittomasta käytöksestä. Tässä diskurssissa myös kategorisaatio oli vahvaa.

4.1.4 Keskustelun normit

Neljäs diskurssi sai nimen keskustelun normit. Tässä diskurssissa kommentit ovat kommentteja keskustelusta itsestään (Suominen, 2019, s. 8, 21, 76, 88; Saarikoski, 2019, s. 40). Keskustelua keskustelusta kutsutaan muun muassa keskustelun metatasoksi tai metakommunikaatioksi. Siinä keskitytään yksittäisen viestin sisältöön tai viestin normatiivisuuteen, siihen onko viesti sopivaa vai epäsovivaa (Tanskanen, 2015, s. 42). Metakommunikaatiolla ei edistetä keskustelun aihetta, vaan huomio kohdistuu itse keskusteluun. Metakomentointi on tavallista verkossa tapahtuvalle keskustelulle.

Keskustelujen tyyli aiheutti paheksuntaa niin paikallisten kuin vapaa-ajan asukkaiden keskuudessa.

- (41) Voi teitä ja teijän kanssa
- (42) Voi hyvänen aika tämän foorumin keskustelua !Ei voi muuta kun ihmetellä että onko kyseessä oikeesti aikuisia jotka jaksavat jauhaa päivästä toiseen ja tuomita toisten valintoja.Eiköhän jokaisen kannata miettiä omaa käyttäytymistä ja puheitaan.Mäntyharjulla mökki 4 vuotta ja olen todella yllättynyt näin ahdasmielisistä kirjoittelusta.Koittakaa täyttää mielenne mukavista asioista tai muuten voi tulla vielä hankalat viikot.Näin minunkin on tehtävä toimiessani sairaanhoitajana tässä ajassa.
- (43) Tämä on näköjään aihe, josta kirjoittaminen, kirjoitat sitten miten päin vaan, saa aikaan valtavan tunnemyrskyn. Tällä aiheella on nyt aika vaikea vitsailla, mutta vinkkinä kesäteatterilaisille, tässä olisi ainesta näytelmään
- (44) tää on suurta hupia seurata tään palstan kirjoituksia. Näin pieneksi kyläksi asiantuntijoita avustajineen on enemmän kuin eduskunnassa. Ylläpitoineen, vakiasukkaineen, mökkiläisineen ja poismuutaneisineen. Ja samaa jauhetaan päivästä toiseen. Provosoidaan ja provosoidutaan. Aikuisuus saattanut hukkaa, ehkä iän mukanaan tuomaa taantumaa? I love! Vaikeaminen on kultaa.. Osoittaa viisautta, mut mähän oonkin tyhmä. Nautin tästä hölmöjen teatterista

Esimerkeissä (41) ja (42) kirjoittajat ottavat kantaa kuin ulkopuolelta, korostaen omaa järkevyyttään. Esimerkissä (42) kirjoittaja perustelee kommenttiaan

puhujakategoriastaan käsin: sairaanhoitaja, jos kuka, tietää tässä tilanteessa, miten tulee toimia ja hänellä, jos jollain, on raskasta. Kommentoijien viestit ovat päivitteleviä, ja esimerkin (43) kirjoittaja jättää osallistumisensa pelkästään siihen. Tällaisella tyyllillä yritetään luoda itsestä parempi kuin muista, ja on katsottu tarpeelliseksi tehdä tämä selväksi muille. Esimerkeissä (42) ja (44), otettiin kantaa kommentoijien kypsyyteen tai ikään: ilmaistaan epäsuorasti aikuisten osaavan keskustella järkevästi, ja ryhmässä ilmenevällä tavalla keskustelisivat vain lapset tai vanhukset, myös kirjoittaja (43) käyttämällä metaforaa, *tunnemyrsky*, viittaa epäkypsään toimintaan. Esimerkeissä (43) ja (44) ironisoidaan keskusteluja ja asettaudutaan toisten yläpuolelle. Molemmat kirjoittajat rinnastavat keskustelun olevan näytelmä, kesäteatteriin sopivaa.

Keskustelua yritettiin hillitä ja lopettaa, sekä ohjeistaa millainen keskustelu olisi sallittua.

- (45) Jospa annettaisiin viranomaisten hoitaa poliisihommat - mitä me tällä kyläfoorumilla asiaa märehditään. Tulee vain pahaa mieltä paljon.
- (46) olen samaa mieltä kanssasi. Näitä uutisiahan voi jokainen lukea lehdistä ja netistä itsekseen, kun niitä nyt sattuu olemaan sivut pullollaan. Jokainen voi sitten itsekseen kommentoida, turhaa niistä täällä on riidellä tai ylipäättänsä jakaa foorumille näitä uutisia. Negatiivisuus provosoi turhaan ja jättää jälkensä, mutta hymy ja hyvät sanat kantavat pitkälle
- (47) Tietenkin mikäli se jonkun ahdistusta helpottaa, niin sille voisi perustaa aivan oman ketjun. Siihen voisi ohjata ja ylläpidon toimesta siirtää kaikki "epäviralliset koronakriitikit" ja märehkimiset. Muu paikallinen virallinen tiedotus asian tiimoilta voisi kuitenkin toimia normaalisti.

Esimerkeissä (45), (46), ja (47) kirjoittajat esittävät kärjistyneen ja negatiivisen keskustelun lopettamista, koska tilanteelle ei keskustelijat voi mitään, ja tosiasiat on vain hyväksyttävä (Potter 1996, s. 153; Jokinen 2016b, s. 283). Metaforien käytöllä, *märehtiä, märehkiminen, pullollaan*, liitetään kommentteihin vähättelyä. Samoin niissä painotetaan, että aiheesta on niin paljon keskustelua ja tiedon määrä on niin suuri, ettei kukaan voi hallita ja käsitellä sitä loppuun. Esimerkkien (45) ja (46) kirjoittajat ilmaisevat myös keskustelujen aiheuttavan negatiivisia tunteita. Yllättävän ja tuntemattoman tilanteen

edessä olisi syytä edetä positiivisin mielin, eikä pelolle saisi antaa tilaa. Sen sijaan esimerkiksi (47) tarjotaan ymmärrystä ahdistuneille, mutta nämäkin kommentit mielellään olisi syytä siivota omaan paikkaansa. Esimerkkien kirjoittajat ovat miltei sillanrakentajien rooleissa polarisoituneessa keskustelussa. Verkossa tapahtuvan keskustelun yhtenä myönteisenä piirteenä pidetään vertaistukea (Saarikoski ja muut, 2019). Vertaistuki hajaantuu kuitenkin tällaisessa ryhmässä, jossa jäsenet eivät ole kerääntyneet yhteen jonkin yhdistävän ongelman perusteella, vaan pikemminkin ryhmän jäseniä yhdistää paikka, johon kiinnittyminen taas erottaa jäseniä (kts. luku 2.2.). Keskusteluissa käytetään aikaa enemmän ns. omia toisinajattelijoita vastaan, kuin kiistelyyn ”todellisten” vihollisten kanssa (Bauman, 2020, s. 74–75). Sovitteleva asennoituminen tuomitaan jyrkemmin kuin suoranaiset vihollisuudet.

Sosiaalisen median keskusteluista puuttuu kasvokkaisen vuorovaikutuksen tyypilliset piirteet. Vastaanottajien ilmeitä ja eleitä ei näe, jolloin keskustelu käydään pitkälti omista lähtökohdista käsin eikä kommentoija voi päätellä keskustelun jatkamisen edellytyksiä tai seuraamuksia vastapuolen reaktioista, eikä näin muokata kesken kaiken vuorovaikutustaan. Kommentoija voi kuitenkin ennustaa reaktiot omaan, vahvasti näkökulmitettuun tai provosoivaan, kommenttiin.

Poliittinen keskustelu on muuttunut hyökkäävämmäksi ja loukkaavammaksi, ja vähemmän kohteliaaksi ja vähemmän monimutkaiseksi (Nithyanand ja muut, 2017). Yhtäältä paikallisryhmän keskusteluissa toivottiin tiukempaa moderointia, ja toisaalta sen poissaoloa perusteltiin sananvapauden ja ”tuntojen purkamisen” kanavana. Keskustelun sävyyn viitattiin monessa kommentissa, joista useimmissa ilmaistiin turhautumista keskustelutyyliin. Äärimmäistä provokatiivisuutta edusti väkivaltaan vihjaavat kommentit.

- (48) kyllähä se nyt ihan huumoria oli niinku varmaa monet muittenki kirjoitukset täällä toivottavasti mut parempi jättää kirjottamatta ku ei näyttäis kaililla olevan sitä huumoria
- (49) hyvä niin, kyllä se näytti aika pahalta muun asennevammaisuuden keskellä, usein joku hymiön käyttö tai vastaava voi kuitenkin paljastaa

kirjoituksen vitsiksi, ilman vihjeitä kirjoitettu lause on vain juuri sitä mitä siinä lukee.

- (50) Valitettavasti liian moni sellainen joka on saanut oppinsa Suomi24:n palstoilla on kadottanut suhteellisuudentajun mihin asti kilpalaulanta vielä menee huumorin piikkiin myös kanssakeskustelijoilla.
- (51) En ole yleensä kovin herkkänahkainen, mutta reilut 50 v siellä pyörineenä vedin kyllä aamukahvit henkeen kun luin tätä ketjua. Ymmärrän kyllä, että pelko ja ajattelemattomuus saa laukomaan asioita joita ei ehkä normaali-osoissa sanoisi, mutta nyt kyllä on koko päivän kalvanut tämän erään herran lausunnot meistä uusmaalaisista kuoleman enkeleistä jotka pitäisi jo rajalle ampua. Julkaisepa tuon jyräjän tilalle profiilissasi ihan oma naamakuvasi, niin tiedän ketä sylkäistä ensi kesänä päin naamaa jos satutaan kohtaamaan.
- (52) Ehkä parempi että saavat täällä kukin purkaa tuntojaan, niin paikalliset kuin mökkiläiset. Niin ehkä eivät sitten lähden kylille pesäpallomailan kanssa telomaan mökkiläisten autoja ja mökkiläisiä ja mökkiläiset eivät ota paikallisia mummoja autollaan tähtäimeen
- (53) Täysin vesipäitä jotka vois rajalla ampua suoraan

Esimerkeissä (48), (49), (50) ja (52) käydään metakeskustelua, sitä miten viestien sisältöjä pitäisi ymmärtää, kuka niitä ymmärtää ja puolustellaan huumorilla. Jotkut väkivallalla uhkailevat kirjoitukset oli poistettu keskusteluista, mutta niiden olemassaolosta todistivat kommentit, joihin esimerkeissä viitataan. Tällaiset ääri-ilmaisut jäävät helposti osaksi diskurssia (Jokinen ja muut, 2016, s. 28). Esimerkin (48) kirjoittaja esittää väkivaltaisten kommenttien olleen huumoria. Hän torjuu aluksi mahdolliset vasta-argumentit, ja kertoo sitten, etteivät muut ymmärrä leikkiä. Esimerkin (49) kirjoittaja ohjeistaa itsestäänselvyyden verkkokirjoituksista, ja jatkaa yksityiskohdilla, miten verkossa olisi hyvä kirjoittaa, jotta viesti menisi oikein perille. Esimerkissä (50) kirjoittaja vaikuttaa jo luopuneensa uskosta, että keskustelu säilyisi asiallisena. Suomi24-viittauksen voi katsoa ominaiseksi huonolle käytökselle verkossa. Hän tuo ajatuksensa esiin tosiasiapuheena, jolle ei voi mitään, ja passiivilla viittaa asian yleisyyteen.

Esimerkin (51) kirjoittaja aloittaa etäännyttämällä oman intressinsä asiaan, hän kertoo sietävänsä paljon, määrällistämällä ilmoittaa viettäneensä alueella aikaa pitkän ajan, mutta tarjoaa myös ymmärrystä. Yleisö vakuutetaan monin tavoin, jolloin myös vastaargumenttien esittäminen kommenttiin tehdään vaikeammaksi. Kirjoittaja käyttää runsaasti metaforisia ilmaisuja: *vetää henkeen, laukomaan asioita, kalvanut*. Voidaan olettaa, että sanaliittoa *kuoleman enkeli* on käyttänyt ampumisella kommentoinut kirjoittaja, eli esimerkin (51) kirjoittaja toistaa aiemmin sanotun. Kirjoittajan uskottavuus kärsii lopun affektiivisesta, ääri-ilmaisuvirkkeestä ja epäkohteliaan toiminnan uhkauksesta, millä hän kumoaa osaltaan alun vakuuttavat tekijät. Kommentissa vastataan provokatiivisesti provokaatioon eli aiempaan kommenttiin, jossa toivottiin uusimaalaisten ampumista rajalle. Esimerkin (52) kirjoittaja kategorisoi ja liittää väkivaltaisen toimijuuden niin paikallisiin kuin vapaa-ajan asukkaisiin. Hän perustelee kommentillaan, miksi ryhmässä ei siivota tai moderoida kommentteja. Ryhmä liitetään kuin osaksi vihanhallintaa, millä lievennetään toisiin kohdistuvia negatiivisia tunteita. Esimerkissä (53) yhdistyy kolme retorista keinoa, ääri-ilmaisu, liittoutumisasteen säätely sekä puhujan häivyttäminen passiivisella ilmauksella, jolloin tekijää ei ilmoiteta (Potter 1996, s. 142–143, 155–157; Jokinen 2016b, s. 280–281, 283–284). Kirjoittaja kommentoi tällä keskustelunaloitukseen ”mökkihimoisista uusimaalaisista”, hän ikään kuin vain raportoi asian mutta äärimmäisellä tavalla nimittelemällä ja väkivallalla. Passiivista käyttämällä pyrkii kuitenkin piilottamaan oman toimijuutensa. *Voida*-verbillä on tässä mahdollisuutta ilmaiseva merkitys, ampuminen voisi olla jopa perusteltua. Vaikka kirjoittajan ilmaisu ei ole suora, voidaan kontekstista päätellä tämän olevan hänen kantansa. Viestin sisältöä voidaan pitää häirintänä ja vihapuheena, ja näin yrityksenä hiljentää uusimaalaisten vapaa-ajan asukkaiden osallistuminen keskusteluun (Oikeusministeriö 2021a, b). Vaikkakin väkivallalla uhkailu on äärimmäistä ja vahingollista, sen vakuuttavuutta voi kuitenkin kyseenalaistaa. Yleensä tällainen puhe kumpuaa hetken mielijohteesta ja jää vain puheen asteelle, mutta sillä voi olla vaikutusta osallistumiseen, mielikuviin, turvallisuuden tunteeseen.

Metakeskusteluilla on rooli, mistä aiheista ryhmässä saa keskustella ja mikä on hyväksyttävää (Saarikoski ja muut, 2019, s. 88). Tästä Facebook-ryhmästä, josta tutkimuksen

aineisto on kerätty, erkaantui vapaa-ajan asukkaille oma, suljettu ryhmä vastalauseena vapaa-ajan asukkaiden kokemalle negatiiviselle ilmapiirille. Keskustelusta-diskurssissa harmitusta ja paheksuntaa aiheutti keskustelujen tyyli, vastakkainasettelua korostava ja ruokkiva sävy. Keskustelusta-diskurssia kuvaa tyynttelevä, paheksuva ja ivallinenkin osallistuminen. Tyynttelevät pyrkivät rauhoittamaan kärjistynyttä keskustelua ja luomaan siltoja osapuolten välille. Paheksuvat arvostelivat keskustelun tyyliä, ja osin kommenteissa esiintyi myös moralisoinnin sävyjä. Paheksuvien tyyli oli lähellä ivallista, jolloin tämä siirtyi osin myös ivalliseksi osallistumiseksi. Näin keskusteluun osallistujat kirjoittivat kärkevästi sekä toisista keskustelijoista että keskustelutyylistä yleensä. Aineistossa retorisisista keinoista eniten käytettiin metaforia, kategorisaatiota ja ironiaa sekä konsensusta.

4.1.5 Pelko

Viidennen diskurssin nimesin peloksi. Pelko-diskurssissa korostuu erityisesti uusimaalaiset tai mökkiläiset, ja itse pandemia tai siihen sairastuminen olivat pikemminkin sivujuonne. Kriisien aikana ihmiset pelkistävät toisensa erilaisten ryhmien jäseniksi, kuten esimerkiksi uhreiksi tai syyllisiksi (Jordan, 2008, s. 242). Näin osa ryhmistä saa tukea, ja toisaalta toisten ryhmien ei katsota sopivan yleisen edun kuvaan (Roberto ja muut, 2020, s. 365). Kanssakäyminen rajoittuu ja sosiaalisia kontakteja vältetään. Toisten välttämistä pönkitetään saastumisen pelolla - joko ilmauksen varsinaisessa tai metaforisessa merkityksessä (Bauman, 2020, s. 80). Muukalaiset koetaan tautipesäkkeiksi, jotka levittävät viruksia, kuhisevat syöpäläisiä, ja tarjoavat näin terveysriskin.

- (54) Missäs ne mökkiläisten tartuttamat taudit on, kun kaikki niitä niin tuntuu pelkäävän? Jotenkin tuntuu, että tyhmyys on ainut tarttuva tauti tällä kylällä.
- (55) Niin tämä on hauskaa tämä mikä on vaarallista ja mikä ei ... Jos et ole tavarma ettei sinulla ole koronaa, niin olet vaaraksi muille, muuta sitä pidetään laillisena ja hyväksyttävänä että kierrät karanteenirajat ja lähdet mökille ... Ikäihmisten eristämistä uhataan jo vuoden loppuun, mutta uudeltamaalta olisi pitänyt päästä pääsiäisenä mökille, kun pää ei kestä ... Jotenkin suhteellisuus on kadoksissa

Esimerkin (55) kirjoittaja nostaa esiin niin sanotun yhteisen ongelman, viruksen. Kommentoija viittaa aiempiin kirjoituksiin, joissa on tuotu huoli uusimaalaisten levittävän virusta muualle Suomeen, erityisesti tässä tapauksessa juuri tälle paikkakunnalle. Kirjoittaja kyseenalaistaa nämä kommentit, ja ilmaisee, että huoli kohdistuu pikemminkin ihmisiin kuin virukseen. Kirjoituksesta ei voi päätellä, mihin ryhmään kirjoittaja kuuluu. Esimerkissä (56) kirjoittaja puhuttelee uusimaalaisia mökkiläisiä. Hän pitää uusimaalaisia itsekäinä ja vaarallisina, ja metaforalla kuvaa, että heidän mielenterveytensä horjuu, kun ei pääse mökille. Ikään kuin mökkiläiset olisivat henkisesti heikkoja, eivätkä aseta asioita tärkeysjärjestykseen.

Tudorin (2003, s. 238–239) mukaan uhat ja pelot ovat nyky-yhteiskunnassa läsnä kaikkialla, ja niitä rakennetaan ihmisten mieliin myös kaupallisesta näkökulmasta. Erilaisilla kodin turvalaitteiden tarjonnalla ja mainonnalla vahvistetaan pelkoja, kun samalla mediassa uutisoidaan näyttävästi esimerkiksi ympäristökatastrofeista ja lääketieteellisistä epäonnistumisista. Tuntemattomiin suhtaudutaan epäillen, ja heikompia vaanii kaikenlaiset uhat.

Suomessa turvallisuus ja sen kokemus on liitetty usein henkilökohtaiseen paikkakokemukseen (Koskela, 2003, s. 7). Nyt paikka alkoi näyttäytyä pelon kautta (Saastamoinen 2002, s. 112–113). Ihmiset selvittivät, missä on turvallista liikkua ja missä ei. Uhka vaikutti olevan Suomen sisällä, ja juuri mökkiläisissä. Aaltolan (2007, s. 102) mukaan erityisesti rajoja korostamalla luodaan tautien uhkaa. Tautien oletetaan pysähtyvän rajoille.

(56) Eihän poliisit edes ammu niitä jotka ajavat sulun läpi ja karkuun ... Mutta riski että on oireeton taudinkantaja on tällä hetkellä huomattavasti suurempi hesassa ja uudellamaalla kuin maalla esim. mäntyharjulla. Sitä voisi vaikka verrata siihen kun laukoo aseella summittaisesti, voi osua johonkin, joten huolehditaan myös toisten terveydestä, henkin on omaan mieliharmiin verrattuna ihan eri asia.

(57) Mutta aina täytyy muistaa se vitun järki. Tämän taudin kanssa ei kannata paljo leikkiä. Sen näkee jo täällä stadissa kun porukka alkaa tottumaan

tähän niin täällä mennään jo kun mitään ei oliskaan. Rajat kiinni vaan ja meidät viikoksi ainakin ulkona liikkumis kieltoon. KYLLÄ SINNE MÖKILLE KERETÄÄN. ps. Pitäkää mökeistä hyvä huoli siellä

Esimerkissä (57) kirjoittaja aloittaa kommenttinsa harmittelemalla, että poliisi on voimaton Uudenmaan rajoilla. Hän ilmaisee asian provokatiivisesti ja äärimmäisesti pahoittelemalla, että poliisilla ei ole *edes* lupaa ampua rajan ylittäjiä. Kirjoittajan mukaan kaikki rajan ylittäjät ovat luvatta liikkeellä, sillä he ajavat *karkuun*. Kokonaisuudessaan kommentin voi kuitenkin tulkita ironiaksi, jonka kirjoittaja kääntää aivan lopussa suojautumiseen mahdollisilta vasta-argumenteilta, sovinnollisella toisista huolehtimisviestillään. Esimerkin (57) kirjoittaja jatkaa väkivaltakuvauksella, ja vertaa oireetonta taudinkantajaa summittaiseen ampumiseen. Kommentoija tuo myös konsensuksella vakuuttamisen oireettomista taudinkantajista Uudellamaalla, sillä hän vetoaa yleisesti tiedettyyn ja hyväksyttyyn tietoon. Lopuksi hän sovittelee viestiään holhoavasti toisten huomioimisesta. Samoin päättää esimerkin (58) kirjoittaja, hän pyytää paikallisia pitämään omaisuudesta eli mökeistä hyvää huolta, vaikka on ollut hetkeä aiemmin huolissaan viruksen vaarallisuudesta. Kommentti alkaa ääri-ilmaisulla. Kirjoittaja käyttää ilmauksia, *rajat kiinni, ulkona liikkumiskielto*. Näitä käytetään myös sotaissä yhteyksissä, *taudin kanssa ei kannata paljo leikkiä* on tuttu fraasi, perinteisesti tulella ja ruoalla ei saa leikkiä. Viesti on kohdistettu niin paikallisille kuin mökkiläisille. Rajojen kaksoisrooli ilmeni selvästi juuri pelon diskurssissa, jossa rajan sisä- ja ulkopuoliset rajataan keskusteluissa (kts. luku 2.1.).

Tudor (2003, s. 246–251) kuvaa pelkoa kuuden muuttujan avulla. Makrorakenteessa vaikuttavia muuttujia ovat *ympäristöt, kulttuurit ja sosiaaliset rakenteet*. Tässä tapauksessa ympäristöstä kumpuavana pelkona voidaan pitää kyky tunnistaa virus, joka muuttui pandemiaksi, ja sitä kautta pelosta tuli moninkertainen. Kulttuurillisesti pelkoa aiheutti, kun rutiineihin tuli muutoksia: tavallisesta kaupassa käynnistä tuli suojautumisoperaatio ja liikkumista rajoitettiin. Makrotason muuttujat ovat olennaisia tekijöitä ja kollektiivisia resursseja pelon tunteen rakentumisessa. Se, miten pelko koetaan, on sidoksissa kulttuuriin (Koskela, 2003, s. 10). Ennakkoluulot jotakin rotua tai ikäryhmää kohtaan lisäävät

pelkoa: vieraiksi ja oudoiksi mielletyt ihmiset koetaan uhkaaviksi. Pelko on ”Toisen” pelkoa.

- (58) On ollut surullista seurata, miten Korona on tuonut esille ihmisten todelliset asenteet. Maaseutu-kaupunki vastakkainasettelu elää näköjään hyvin ja me-te ajattelu on ollut surullista seurattavaa. Kaikki tuijottavat vain omaa napaansa. Vähitellen alkaa myös jälkiviisastelu ja politiikan tekeminen kriisillä. Eteläsavolaisena on vain todettava, että samassa veneessä ollaan koko Suomi. Maalaisjärjellä on aina käyttöä. Viha, pelko ja ennakkoluulot eivät hevin näytä häviävän, vaikka sukupolvien oppi historiasta pitäisi vahvistaa viisautta. Vain yhdessä olemme vahvoja. Tarvitsemme kaikki toisiamme. Toki tässäkin asiassa maltilliset ja asialliset ovat olleet hiljaa. Heidän ansiostaan meillä on lopulta kansallinen yhtenäisyys, jonka liimaa tarvitaan kansakuntaa uhkaavissa kriiseissä. Onko se sitä kuuluisaa talvisodan henkeä. Kuten -- hyvin kirjoitti, muistetaan hyvä käsihygieniä ja turvavälit. Terveyttä ja positiivista mieltä kaikille.
- (59) Ihan samanlaisia ihmisiä siellä asuu. Mutta jos meitä pelkää niin kannattaa muuttaa ehdottomasti vaikka perunakellariin tai johonkin erämökkiin muutamaksi kuukaudeksi.
- (60) Täytyy olla todella minä-keskeinen persoona , että voi kääntää kansanterveyden ja vaarallisen pandemian aikana ilmenevän ihmisten huolen henkilökohtaiseksi loukkaukseksi. Toki viestiäsi lukiessani en yhtään ihmettele minkä takia Hallitus (huom. ei mäntyharjulaiset) alunperinkään rajan kiinni laittoivat.

Esimerkin (58) kirjoittaja summaa tunteellisesti, tarinallisesti ja isänmaallisesti ryhmässä käytyjen keskustelun negatiivisimpia puolia. Hänen mukaansa polarisoitunut keskustelu on viruksen paljastamaa, ja vastakkainasettelu, *viha, pelko, ennakkoluulot*, maaseudulla asuvien ja paikallisten välillä on ollut koko ajan, mutta nyt se on tullut näkyväksi. Kuvauksessa viitataan Suomen historian sotiin, joissa suomalaiset ovat jakautuneet ryhmiin ja taas yhdistyneet yhdeksi kansaksi. Kirjoituksessa on käytetty metaforisia kuvauksia, kuten *oman navan tuijottaminen*, ja *samassa veneessä oleminen*. Kommentoija hakee vakuuttavuutta puheelleen ilmaisemalla puhujakategoriansa. Samalla kuitenkin ilmaisusta tulee sovittelua hakeva ja konfliktia karttava, kun metaforisella ääri-ilmauksella tuo ilmi, että ei kukaan ole toista parempi (Tanskanen, 2015). Paatoksellinen teksti päättyy ohjeiden noudattamisen (kts. luku 4.1.3) diskursiivisiin piirteisiin. Esimerkissä (59) kirjoittaja

vastaa kommenttiin Uudenmaan liikkumisrajoituksen päättymisestä, ja mökkiläisten saapumisesta paikkakunnalle. Hän on itse mökkiläinen, mutta ei välttämättä uusimaalainen. Paikallissijalla *siellä*, hän kertoo, että ei ole itse Uudellamaalla mutta monikon partitiivilla *meitä*, kertoo kuuluvansa mökkiläisiin. Viesti on ironinen, ja sillä pyritään tekemään naurunalaiseksi se, jolle vastataan. Kirjoittaja ei ota vakavasti pelkoa, jota on aiemmassa viestissä ilmaistu, sen sijaan henkilön pitäisi mennä maan alle. Esimerkin (60) kirjoittaja tuo esiin, miten hän ja Suomen hallitus ovat ymmärtäneet, kuinka vaarallinen virus on koko kansalle, ja kuinka uusimaalaiset eivät välitä vaaroista. Sävy on ylimielinen, kommentin lopussa hän viittaa implisiittisesti henkilöön, jolle vastaa eikä pidä häntä järkevänä, toisin kuin paikallisia. Vaikka uusimaalaisia ei mainita tekstissä, voidaan se todeta kontekstista, jossa keskustelu käydään. Kirjoittajan sävy on myös moralisoiva ja paheksuva.

Ihmisten käyttämä diskurssi on keskeinen tekijä yhteisöjen muodostumisessa, ja kuulumisessa johonkin yhteisöön. Kuulumista rakennetaan juuri vuorovaikutuksessa ja diskurssiivisesti. (kts. luku 2.3) Toisten esittäminen vaarallisena voi vahingoittaa yhteisöllisyyttä, ja siihen kuuluvaa ulkoryhmää.

Pelko estää ihmisiä olemaan tekemisissä toistensa kanssa ja etsimään ratkaisuja ongelmiin yhteisestä dialogista (Saastamoinen, 2002, s. 112–113). Osittain pakon ja ohjeiden sanelemana käperrytään omaan kotiin ja omaan turvalliseen yhteisöön, jossa on vain "meitä". Yhteisö alkaakin merkitä suojapaikkaa, johon ei pääse vapaasti, ja joka on suojattu portein muukalaisilta. "Ihmiset, jotka eivät kykene henkilökohtaiseen riskienhallintaan ja vastuulliseen yhteisöllisyyteen, määritellään eettisesti epäpäteviksi" (Soine-Rajnummi & Saastamoinen, 2002, s. 158).

Tudorin (2003, s. 246–251) loput kolme muuttujaa ovat mikrotason toimijoita. Niitä ovat *kehot, persoonallisuudet ja sosiaaliset tekijät*. Nämä ovat tekijöitä, joilla saattaa olla vaikutusta pelon tunteen rakentumiseen ja kokemiseen. Ihmisellä on tietoisuus kehollisista ominaisuuksistaan - kuten iästään, sukupuolestaan, fyysisestä kunnostaan – sekä sen

puutteista ja mahdollisuuksista. Tämä voi aiheuttaa potentiaalisia pelkoja. Myös jokaisen persoonallisuuden piirteet vaikuttavat pelkotilanteessa, ja toiset ahdistuvat tilanteista herkemmin kuin toiset. Lopuksi henkilön tapa olla ja elää, ja eri elämänvaiheet vaikuttavat pelon tunteeseen.

Edellä kuvatut muuttujat eivät ole toisistaan erillisiä, vaan ne voivat kietoutua toisiinsa ja välillä joku muuttujista voi esiintyä vahvemmin kuin muut (Tudor, 2003, s. 250). Esimerkiksi kehollisten ominaisuuksien liittyminen pelon tuntemuksiin on usein yhteydessä ympäristön kanssa, muun muassa koronaviruksen on sanottu olevan erityisen vaarallinen iäkkäille henkilöille (THL 2021a).

- (61) Mikä mättää. Olen aavistuksen iäkkäänä ,ollut käymättä missään. Toki ker-
ran viikossa kaupassa. Onnekseni on abc jossa käyn yöaikaan. Kuortin ky-
seinen myymälä. Otan erittäin tosissani kyseisen tilanteen, vaikkakaan en
kuulu riskiryhmään. Pahalta tuntuu ,. Aina kun kaupassa käyn . Olen nuo-
rin.
- (62) Mäntyharjulaisethan näyttää hyvin huonosti noudattavan valtiovallan
asettamia sääntöjä, katsokaa ite miten paljon yli 70 vuotiaita on kylän kau-
poissa.
- (63) Näyttää olevan Lapissa ja Kainuussa melko vahvoja alueita. Hetkinen ...
Etelä-Savossa on liki 4 kertainen määrä Etelä-Karjalaan verrattuna. Älkää-
hän nyt Mäntyharjun pojat tulko reissulle, vaikka tässä alle 5 km päässä
rajalla ollaan. Nyt on entistä tärkeämpää noudattaa käsienpesu, turvaväli,
iäkkäiden ihmisten suojaaminen -ohjeita. Vaikka tuskin pystymme Koro-
nan leviämistä estämään, mutta yritetään pitää huolta, että ne, jotka tar-
vitsevat hoitoa, paikat riittäisi heille.

Esimerkeissä (61) ja (62) paheksutaan iäkkäiden henkilöiden kaupassa käyntiä. Esimerkin (61) kirjoittaja paljastaa olevansa *aavistuksen iäkäs*, mutta aina nuorin käydessään kau-
passa. Hän vakuuttaa yleisöä yksityiskohtaisella selostuksella, milloin ja missä käy kau-
passa, keitä muita ja minkä ikäisiä muita kaupassa käy. Mahdolliselta vasta-argumentilta
hän suojautuu kertomalla, ettei kuulu riskiryhmään ja käy kaupassa yöaikaan. *Mikä mät-
tää* -ilmaus voi viitata, konteksti huomioiden, siihen, että iäkkäät eivät noudata

suojautumisohjeita ja kirjoittaja paheksuu tätä. Samalla tavalla viitataan ikään esimerkiksi (62), mutta siinä korostetaan erikseen juuri paikkakuntalaisia iäkkäitä, ja moralisoidaan heidän toimiaan. Kirjoittaja kertoo asian kuin uutisen. Esimerkin (63) sävy on humoristinen, vaikka lopussa kannetaankin huolta juuri vanhusväestöstä. Kirjoituksesta voidaan tulkita, että kommentoija asuu lähellä Etelä-Savon rajaa mutta sen ulkopuolella, sillä hän kehottaa mäntyharjulaisia pysymään maakunnassaan. Kirjoittaja lopettaa viestin huoleensa hoitopaikkojen riittävydestä. Hoitoa tarvitsevat ilmaistaan selvästi *ne* ja *he* -pronomineilla, joilla tehdään eroa omaan sisäryhmään, tässä kirjoittajan sisäryhmänä on ihmiset, jotka eivät tarvitse hoitoa.

Aineisto on kerätty ajalta, jolloin epäselvyys, epävarmuus ja epätietoisuus oli suurta. Tilanne oli päinvastainen kuin Aaltolan (2007, s. 107) kuvaamassa tilanteessa, jonka mukaan tautien ollessa kaukaisia uhkia, ne mystifioidaan ja korostetaan tarinaa omasta tehokkuudesta ja kaukaisten maiden erilaisuudesta. Lähellä taudit arkistuvat ja muuttuvat vähemmän pelottaviksi ilmiöiksi.

Pelko-diskurssiin sekoittui paikallisuus ja mökkiläisyys- sekä ohjeiden noudattaminen -diskurssit. Pelko-diskurssi oli sävytetty suuttumuksella ja pahenuksella, niin vapaa-ajan asukkaita kuin paikallisia kohtaan. Retorisista keinoista näkyvimpiä olivat ironia ja kategorisaatio, mutta myös metaforilla ja yksityiskohdilla pyrittiin vakuuttamaan.

4.2 Yhteenveto

Tutkimukseni tuo esiin sosiaalisen median paikallisryhmän viisi keskeistä diskurssia keväältä 2020, jolloin liikkumisrajoitukset olivat voimassa Uudenmaan ja muun Suomen välillä. Nämä diskurssit ovat: paikalliset ja mökkiläiset, maksaminen, ohjeiden noudattaminen, keskustelun normit sekä pelko. Olen koonnut taulukkoon 2 aineistoni keskusteluissa esiintyneet diskurssit ja kussakin diskurssissa esiintyneet kolme yleisintä keskustelijoiden käyttämää retorista keinoa. Diskurssit ovat osin päällekkäisiä eivätkä tarkkarajaisia, joten niitä ei voi laittaa suoranaiseen järjestykseen. Paikalliset ja mökkiläiset -diskurssi esiintyy aineistossa selvimmin ja pelko-diskurssi häilyvämmän, joskin selkeästi.

Taulukko 2. Tutkimuksen diskurssit, ja niissä esiintyvät kolme yleisintä retorista keinoa

paikallisuus ja mökkiläisyys	maksaminen	ohjeiden noudattaminen	keskustelun normit	pelko
<ul style="list-style-type: none"> • kategorisaatio • puhujakategoria • ääri-ilmaisu 	<ul style="list-style-type: none"> • ääri-ilmaisu • metafora • kategorisaatio 	<ul style="list-style-type: none"> • (kolmen) lista • yksityiskohdilla vakuuttaminen • kategorisaatio 	<ul style="list-style-type: none"> • metaforat • ironia • kategorisaatio 	<ul style="list-style-type: none"> • kategorisaatio • ironia • metaforat

Paikallisuus ja mökkiläisyys -diskurssin ydin keskittyy jakoon meihin ja teihin ja siihen, kuka kuuluu ryhmään ja kuka ei kuulu. Diskurssissa rakennettiin erityisesti omia sisäryhmiä sillä perusteella, kuka asui paikkakunnalla vakituisesti ja kuka oli vapaa-ajan asukas. Diskurssissa käytettiin retorista keinoista eniten kategorisaatiota ja puhujakategoriaa, kun rakennettiin ajoittain voimakkaastikin omaa kuulumista tiettyyn ryhmään ja toisten sijoittamista ulkopuolelle tai toiseen ryhmään. Retorisista keinoista myös ääri-ilmaisut olivat yleisiä tässä diskurssissa.

Maksaminen-diskurssissa korostuu erityisesti vapaa-ajan asukkaiden painotus roolistaan maksajana. Diskurssissa esitetään taloudellinen näkökulma paikkakunnan hyvinvoinnille ja palveluiden säilymiselle. Diskurssi välittää vapaa-ajan asukkaiden paremmuutta paikallisiin nähden. Retorisista keinoista ääri-ilmaisuja ja metaforia käytettiin tässä diskurssissa eniten. Maksamisen diskurssissa vapaa-ajan asukkaat pyrkivät myös vahvistamaan omaa ryhmäänsä alleviivaamalla taloudellista vahvuuttaan ja rooliaan paikkakunnan hyvinvoinnille. Näin maksamisenkin diskurssiin sekoittuu edellä mainittu paikalliset ja mökkiläiset -diskurssi, jossa ryhmäkategorisaatio oli diskurssin ydintä.

Ohjeiden noudattaminen -diskurssissa tavoite on vaikuttaa muiden terveysturvalliseen käytökseen ja toimimiseen viranomaisohjeiden mukaisesti. Tässä diskurssissa seurattiin alueen koronatartuntojen määriä ja paikalliset ylpeilivät toiminnallaan, kun tartuntamäärät olivat matalia. Diskurssissa lueteltiin tarkasti omia tekoja virukselta suojautumiseksi. Ikään kuin alleviivattiin omaa, oikeaa ja viranomaisten suosittamaa tapaa.

Diskurssissa myös piikiteltiin uusimaalaisia ja tarkkailtiin toisia, myös paikallisia. Tarkkailu keskittyi usein siihen, kuinka vastuuttomasti ihmiset käyttäytyivät.

Keskustelun normit -diskurssissa keskeiseksi nousee keskustelijoiden mielestä oikeat tavat ja tyyli keskustella keskusteluryhmässä. Retorisesti varsinkin metaforiset keinot ja ironia olivat paljon käytettyjä. Usein kirjoittaja päivittelee muiden kirjoituksia ja pyrkii tekemään selväksi, että toisin kuin muut, hän osaa keskustella oikein. Tässä diskurssissa kategorisaatio paikallisiin ja vapaa-ajan asukkaisiin oli vähäisintä.

Viimeinen diskurssi, pelko, keskittyi erityisesti pelkoon taudista ja sairastumisesta. Diskurssissa esiintyi vahvasti kategorisaatiota, sillä paikkakuntalaiset kokivat olevansa suojassa, ellei vapaa-ajan asukkaat tuo tautia paikkakunnalle. Pelko-diskurssissa esiintyi myös klassinen maaseutu-kaupunki-jakolinja. Mökkiläisten levittämänä tauti nähtiin vääjämättömänä eikä muita tartuntamahdollisuuksia koettu mahdollisina. Pelko-diskurssissa yhdistyy myös ohjeiden noudattamisen -diskurssi.

Diskurssit esiintyivät osin päällekkäin mutta ne myös liittyivät toisiinsa. Samoin retoriset keinot esiintyivät diskursseissa päällekkäin. Taulukosta 2 havaitaan, että kaikissa diskursseissa esiintyi kategorisaatiota. Tämä tuntuu selvältä, kun ottaa huomioon keskusteluryhmän ja tutkimusaiheen: Paikallisryhmä, mökkiläiset paikkakunnalla ja liikkumisrajoitukset. Diskursseissa kirjoittaja usein positioi itsensä ja usein suhteessa toisiin. Tämä johdatti osaltaan diskurssin tunnistamista. Keskusteluissa kategorisaatiolla rakennetaan omaa kuulumista ja sisäryhmää, ja samalla tehdään ero ulkoryhmään. Kategorisaatio on mielenkiintoinen ilmiö ja kielellinen toiminto tässä keskustelussa, koska sillä tehdään eroa ryhmien väliin, joiden voidaan ajatella eläneen rauhassa tähän asti eikä eroja ole tuotu näin voimakkaasti julkisesti esiin. Tämän varmentaminen tietenkin vaatisi tutkimusta pidemmältä ajalta menneisyydestä. Paikallisuus tuottaa voimakasta oikeutusta keskusteluiden sisältöön ja oikeassa olemiseen. Vapaa-ajan asukkaita kategorisoidessa heidät esitetään sekä negatiivisesti taudin levittäjinä ja itsekkäinä egoisteina, ja toisaalta

taloudellista hyvää tuovina ja paikkakunnan elämää vilkastuttavina, riippuen siitä, missä diskurssissa he kulloinkin esiintyvät.

Sosiaalinen media kontekstina vaikutti myös sisältöihin. Kirjoittaja ei välttämättä tunne henkilöä, jolle viestinsä osoittaa mutta se ei estä kirjoittajia kohdistamasta väitteitään henkilölle tai tekemästä päätelmiä toisista näiden oletettujen positoiden perusteella. Sosiaalisen median alustoille kirjoittavilla on usein aikaa hahmotella kirjoituksiaan ja jäsenellä ajatuksia, mutta näissä keskusteluissa monet tekstit ovat varsin tunteellisia.

Tämän tutkimuksen perusteella kävi selväksi, että vapaa-ajan asukkaat yritettiin vahvasti saada pysyttelemään omilla paikkakunnillaan keväällä 2020. Todellisuus näyttäytyi moninaisena (Jokinen ja muut, 2016, s. 25). Oli vahvoja asemointeja paikkaan kiinnittymisen ja kuulumisen perusteella, oli maksajia ja oli kuuliaisista kansalaisia. Kun todellisuutta tai vaikkapa ihmisiä konstruoidaan usealla eri tavalla, poistaa se kohteelta yksiselitteisen kuvauksen (Jokinen ja muut, 2016, s. 26).

5 Päätäntö

Tutkimukseni tavoitteena oli saada selville, millaista todellisuutta keskustelijat rakensivat sosiaalisen median paikallisryhmässä Uudenmaan liikkumisrajoituksen aikana keväällä 2020. Aineistoni koostui 342 kommentista Facebookin julkisesta paikallisryhmästä huhtikuulta 2020. Tutkimus on tehty laadullisia menetelmiä käyttäen, jolloin olen poiminut aineistoon osan keskusteluista, ja jättänyt osan pois tutkimuksen tavoitteesta ja käytetyistä analyysimenetelmistä johtuen. Aineisto koostui neljästä kokonaisesta keskusteluketjusta. Vaikka sosiaalinen media on multimediallinen alusta, jätin aineistosta kuvamateriaalit pois ja keskityin ainoastaan tekstiaineistoon.

Tutkimukseni perustuu diskurssianalyttiseen tutkimusmenetelmään. Käytin tutkimuksessani apuna Potterin (1996) ja Jokisen (2016) esittelemiä retorisen diskurssin tutkimuksen keinoja sekä Pällin (2003) tutkimusta ryhmädiskursseista. Tutkimuskysymykseni olivat, millaiset diskurssit hallitsivat ryhmässä Uudenmaan liikkumisrajoituksen aikana, ja millaisin retorisin keinoin toisiin keskustelijoihin pyrittiin vaikuttamaan omilla kommentteilla? Diskurssien paikantamisella vastasin tutkimuksen ensimmäiseen kysymykseen, jolloin muodostin yleiskuvan aineistossa esiintyvistä diskursseista. Diskurssianalyysin käyttäminen metodologisena työkaluna on ollut onnistunut valinta, sillä olen halunnut paneutua tutkimuksessa tekstin ja tilannekontekstin luomaan kokonaisuuteen syvemmin eikä pelkästään tekstuaaliseen tasoon. Toiseen tutkimuskysymykseen etsin vastauksia retoriikan tutkimuksen keinoin. Retoristen keinojen paikantaminen diskursseista on näyttänyt, miten keskusteluun osallistujat yrittivät vaikuttaa toisiinsa ja vakuuttaa oman kantansa painoarvoa. Vaikka tutkin aineistoa omista lähtökohdistani, uskon, että joku toinen tutkija tunnistaisi tästä tutkimusaineistosta samantyyppiset diskurssit ja retoriset keinot.

Retoriset keinot ovat olennaisessa roolissa oman kannan puolustamisessa ja toisten kommenttien kumoamisessa tai niihin hyökkäämisessä (Potter, 1996, s. 107). Sosiaalisessa mediassa retoriset keinot ovat erityisiä muun muassa siksi, että vuorovaikutteisuus ja keskustelu eivät noudata ennalta sovittua kaavaa, eikä se yleensä tapahdu kasvokkain,

vaan kuten aiemmin on mainittu, se on tyypillisesti poukkoilevaa eikä välttämättä reaalikaista. Vastaanottajat pitää yrittää vakuuttaa kerralla.

Tutkimuksen aineistona ollutta keskustelua voidaan pitää kärjistyneenä ja polarisoituneena eri näkökulmien välillä. Keskustelu jakautui paikallisten ja vapaa-ajan asukkaiden kesken. Mielenkiintoista on se, että ryhmä on verrattain pieni, ja se, että siellä ei käydä keskustelua anonyymisti. Ei keskustelu kuitenkaan pelkkää kiistelyä ollut, ryhmässä keskustettiin jaksamaan ja toivotettiin voiteja, sekä pikaista paluuta takaisin normaaliin.

Tutkimuksen pohjalta voi tunnistaa Kolben (2020) mainitseman jakautumisen maaseudun ja kaupungin välillä. Olisi voinut ajatella tällaisen jaon olleen jo hautautunut muiden ilmiöiden alle, mutta pakkotoimet liikkumisen rajoittamiseksi toi sen näkyville. Enää se ei ollut vain piilevä ajatus vaan ilmi tuotu. Maaseudun ja kaupungin pääteemat julkisuudessa ovat keskittyneet muuttotappioihin, ikääntymiseen ja sukupuolittuneeseen asujaimistoon. Tämän tutkimuksen perusteella voi nähdä, kuinka erityisessä yhteiskunnallisessa tilanteessa äänekkäimmät diskurssit jakavat ihmiset omiin leireihin eikä niinkään yhdistä tai sovitele. Retorisilla keinoilla painotettiin uskottavuutta ja vakuuttavuutta omille näkökannoille. Keskustelujen tuoksinassa päättivät vapaa-ajan asukkaat perustaa oman, suljetun paikallisryhmän.

Haasteena tutkimukselle on ollut aineiston suuri määrä. Tutkimuksen aineisto tarjoaa mahdollisuuden monipuoliselle tutkimukselle, ja jos olisin lähestynyt tutkimusta toisenlaisen teoreettisen viitekehyksen kautta, olisin saanut aineistosta erilaisia tuloksia. Tutkimuksen keskittäminen ryhmien luomisen diskursiivisiin prosesseihin (Pälli, 2006, s. 44) mahdollistaisi pureutumisen esimerkiksi kaupunkilaiset-maalaiset-asetelmaan paljon tarkemmin. Jokaiseen tämän tutkimuksen diskurssiin voisi myös sukeltaa syvemmälle. Vertailevaa tutkimusta voisi tehdä suosittujen vapaa-ajan paikkakuntien vastaavanlaisten Facebook-ryhmien kesken, tai tutkimusta keskustelun muutoksesta keväästä 2020 kevääseen 2021. Myös yksittäisen retorisen keinon tutkiminen, käyttö ja esiintyminen olisi mielenkiintoinen kohde. Keskusteluryhmässä tehty kysely- tai haastattelututkimus

tuottaisi myös erilaiset tulokset, jolloin pääsisi tutkimaan muun muassa kirjoittajien motiiveja. Aineiston monipuolisuuden vuoksi, siitä voisi irrottaa useita tutkimuskohteita.

Tämän tutkimuksen pohjalta ei voida vetää yleisiä päätelmiä sosiaalisessa mediassa tapahtuvista keskusteluista. Tutkimusta voidaan pitää katsauksena sosiaalisessa mediassa käydyistä keskustelusta, ja toisaalta siinä on yhtymäkohtia sosiaalisen mediasta tehtyihin tutkimuksiin keskustelujen luonteesta ja tavoista. Keskusteluryhmässä esiintyvillä diskursseilla luodaan kuitenkin käsitystä ja ymmärrystä arjesta ja elämästä, ja niillä on vaikutusta ajatuksiin ja asioihin suhtautumiseen.

Vaikka sosiaalisesta mediasta on tehty tutkimusta paljon, tarjoaa se edelleen loputtomasti mahdollisuuksia uusille tutkimuksille. Sosiaalisen median alustat uusiutuvat säännöllisesti, ja uusia yhteiskunnallisia ilmiöitä ja tapahtumia syntyy jatkuvasti. Sosiaalinen media on osa monien arkea, jossa viihdytään sekä jaetaan ja etsitään tietoa. Esimerkiksi tällainen tutkimuksessani käytetty ryhmä mahdollistaa paikallisten ja vapaa-ajan asukkaiden yhteisen osallistumisen ja vaikuttamisen kunnallisiin ja paikallisiin asioihin. Paikallisryhmä on nykyaikainen tapa kerätä alueeseen eri tavoin kiinnittyneet ihmiset saman asian äärelle, sekä verkostoitumaan avoimemmin. Sosiaalinen media on osa sosiaalista toimintaympäristöä, mikä tarjoaa myös kriisitilanteessa tehokkaan ja nopean alustan vuoropuhelulle.

Lähteet

- Aaltola, M. (2007). Pahan (maa)ilman linnut. Helsingin Sanomat ja lintuinfluenssan politiikka. *Media & Viestintä*, 30(1), 102–108. Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62694>
- Aho, S. & Ilola, H. (2006). *Toinen koti maalla? Kakkosasuminen ja maaseudun elinvoimaisuus*. Lapin yliopiston kauppatieteiden ja matkailun tiedekunta. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-2011381084>
- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0*. Vastapaino.
- Anderson, B. (2020). *Kuvitellut yhteisöt. Nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelu* (3. painos). Vastapaino. https://haku.helmet.fi/iii/encore/record/C__Rb2475709
- Association of Internet Researchers (AOIR) (2019). *Internet Research: Ethical Guidelines 3.0 Association of Internet Researchers*. Association of Internet Researchers. Noudettu 2020-10-12 osoitteesta <https://aoir.org/reports/ethics3.pdf>
- Aula, P., Matikainen, J. & Villi, M. (2008). Verkko yhteiskunnallisena tilana. Teoksessa P. Aula, J. Matikainen & M. Villi (toim.) *Verkkoviestintäkirja* (s. 9–21). 2. painos. Gaudeamus Helsinki University Press / Palmenia.
- Autio, M. [2017]. *Koheesio ja kontrolli – Helsingin kaupunginosat Facebookissa*. [pro gradu, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201706194961>
- Bauman, Z. (2020): *Sosiologinen ajattelu* (7. painos). Osuuskunta Vastapaino.
- Berger, P. L. & Luckmann, T. (2003): *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Tiedonsoziologinen tutkielma* (4. painos). Gaudeamus Helsinki.
- Dear, M. (1992). Understanding and Overcoming the NIMBY Syndrome. *Journal of the American Planning Association*, 58:3, 288-300, DOI: 10.1080/01944369208975808
- Devine-Wright, P. (2009). Rethinking NIMBYism: The role of place attachment and place identity in explaining place - protective action. *Journal of Community & Applied Social Psychology* 19, 426–441. <https://doi.org/10.1002/casp.1004>

- Eriksson, L. (2015). Leipäjonot sanomalehtijulkisuuden keskusteluissa. Teoksessa J. Autto & M. Nygård (toim.) *Hyvinvointivaltion kulttuurintutkimus* (s. 246–277). Lapin yliopistokustannus. Noudettu 2021-02-12 osoitteesta https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61861/Hyvinvointivaltion_kulttuurintutkimus_pdfA.pdf?sequence=4
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Facebook (2021). Mitä ovat julkiset tiedot Facebookissa? Noudettu 2020-11-25 osoitteesta https://www.facebook.com/help/1297502253597210/jakamiesi-asioiden-n%C3%A4kyvyyden-hallinta/?helpref=hc_fnav
- Farstad, M. & Rye, J. F. (2013). Second home owners, locals and their perspectives on rural development. *Journal of rural studies*, 30, 41-51 doi: 10.1016/j.jrurstud.2012.11.007
- Hanson, J. (2014). Empowerment and Online Social Networking. Teoksessa Fortner, Robert S. & P. Mark Fackler (toim.), *The Handbook of Media and Mass Communication Theory* (s. 572-590). John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9781118591178.ch31>
- Helasvuo, M-L., Johansson, M. & Tanskanen, S-K. (2015). Johdatus digitaaliseen vuorovaikutukseen. Teoksessa M-L. Helasvuo, M. Johansson & S-K. Tanskanen (toim.), *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen* (s. 7–24). Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Hyyryläinen, T. & Rantanen, M. (2019). Mökkiläisyys sidoksena mökkikuntaan. Teoksessa M. Rantanen, T. Pihkala, T. Hyyryläinen & S. Kujala (toim.) *Kohti dialogia. vapaaajan asuminen Etelä-Savon voimavaraksi*. (s. 13–20). Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti. Noudettu 2021-02-03 osoitteesta <http://hdl.handle.net/10138/306043>
- Ikäheimo H. P. & Seuri, O. (2020). Kivulias siirtymä digitaaliseen aikaan: mihin suuntaan sosiaalinen media vie demokratiaa? *Futura* 39(1), 6–17.
- Johnson, C. & Coleman, A. (2012) The Internal Other: Exploring the Dialectical Relationship Between Regional Exclusion and the Construction of National Identity.

- Annals of the Association of American Geographers*, 102(4), 863-880.
<https://doi.org/10.1080/00045608.2011.602934>
- Jokinen, A. (2016a). Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö* (s. 201–215). Vastapaino. <https://www.ellibslibrary.com/book/9789517685276>
- Jokinen, A. (2016b). Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö* (s. 273–299). Vastapaino. <https://www.ellibslibrary.com/book/9789517685276>
- Jokinen, A. & Juhila, K. (2016). Diskurssianalyttisen tutkimuksen kartta. Teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö* (s. 216–250). Vastapaino. <https://www.ellibslibrary.com/book/9789517685276>
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). Diskursiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö* (s. 21–42). Vastapaino. <https://www.ellibslibrary.com/book/9789517685276>
- Jordan, S., R. (2008): The Faceless Other of the Public Interest: Public Administration in a Time of Crisis. *Administrative Theory & Praxis*, 30(2), 241-245, <https://doi.org/10.1080/10841806.2008.11029630>
- Juhila, K. (2016). Tutkijan positiot. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö* (s. 332–359). Vastapaino. <https://www.ellibslibrary.com/book/9789517685276>
- Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). Kymmenen kysymystä diskurssianalyysistä. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö* (s. 360–375). Vastapaino. <https://www.ellibslibrary.com/book/9789517685276>
- Juuti, P. & Puusa, A. (2020). Johdanto. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa A., Puusa & P., Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*, (s. 9–19). Gaudeamus.

- Jäntti, M. & Korkala, H. (2020, 2. huhtikuuta). *Facebookin korona-apuryhmät ongelman edessä: auttajia on, autettavia tarvitaan lisää*. Yle. Noudettu 2020-11-30 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-11281436>
- Kakkuri-Knuuttila, M. (1998). Retoriikka. Teoksessa M., Kakkuri-Knuuttila, J., Hiipakka, P., Ylikoski, I., Halonen, V., Heinonen & J., Hallamaa (toim.). *Argumentti ja kritiikki: Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot* (s. 233–272). Gaudeamus.
- Kekäle, J. & Puusa, A. (2020). Tiedesodat. Realistinen ja konstruktionistinen maailman-käsitys. Teoksessa A., Puusa & P., Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*, (s. 39–54). Gaudeamus.
- Kerkelä, L. (2020, 26. maaliskuuta). Poliisi perustaa kymmeniä valvontapisteitä Uudenmaan rajalle – ”Valvonta tulee olemaan kattavaa”. *Helsingin Sanomat*. Noudettu 2021-01-09 <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006453077.html>
- Kielitoimiston ohjepankki (2020a): *Omistusliitteet*. Kielitoimiston ohjepankki. Noudettu 2021-02-18 osoitteesta <http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/489>
- Kielitoimiston ohjepankki (2020b). *Kohtelias kehotus tai pyyntö: liitepartikkelit -han, -pa ja -s (Sammutathan valot!)*. Kielitoimiston ohjepankki. Noudettu 2021-05-09 osoitteesta <http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/722>
- Kielitoimiston ohjepankki (2021). Yksikkö vai monikko: lapset sairaana vai sairaina? Kielitoimiston ohjepankki. Noudettu 2021-07-23 osoitteesta <http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/311>
- Kielitoimiston sanakirja (2020). moraali. Kielitoimiston sanakirja. Noudettu 2021-03-16 osoitteesta <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/moraali>
- Klinger, U., & Svensson, J. (2018). The end of media logics? On algorithms and agency. *New Media & Society*, 20(12), 4653–4670. <https://doi.org/10.1177/1461444818779750>
- Knuuttila, S. (2006). Paikan moneus. Teoksessa S. Knuuttila, P. Laaksonen & U. Piela (toim.). *Kalevalaseuran vuosikirja 85. Paikka. Eletty, kuviteltu ja kerrottu*. (s. 7–11). Suomalaisen kirjallisuuden seura.

- Kolbe, L. (2004). Unelma kahdesta kodista. Teoksessa K. Saarikangas, P. Mäenpää, M. Sarantola-Weiss (toim.), *Suomen kulttuurihistoria. 4 : Koti, kylä, kaupunki* (s. 62-64). Tammi
- Kolbe, L. (2020). Uudenmaan ympärille piirretty raja toi esiin kätkeytyjä ennakkoluuloja. *Helsingin Sanomat*. Noudettu 2020-10-12 osoitteesta <https://www.hs.fi/paivanlehti/19042020/art-2000006479370.html>
- Koskela, H. (2003). Paikkamielikuvista talousmaantieteeseen. Turvallisuuskysymykset maantieteen tutkimuskohteena. Teoksessa H., Koskela (toim.), *Avoin kaupunki / suljettu kaupunki. Kirjoituksia urbaanista turvallisuuspolitiikasta*. (s. 7–17). Helsingin yliopisto, maantieteen laitos. Suunnittelumaantieteen kurssiraportteja 45. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/27987/avoinkau.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Koski, S. (2020, 17. huhtikuuta). Näistä syistä mökille ei pidä nyt lähteä. *Iltalehti*. Noudettu 2020-08-02 <https://www.iltalehti.fi/koronavirus/a/fc4ad6fe-a88b-49ff-aa6b-34e5eca06793>
- Kosonen, M., Laaksonen, S.-M., Rydenfelt, H., & Terkamo-Moisio, A. (2018). Sosiaalinen media ja tutkijan etiikka. *Media & Viestintä*, 41(1), 117–124. <https://doi.org/10.23983/mv.69924>
- Kuparinen, R. (2005). "Ei meidän naapuriin". *Tapaustutkimus asukas yhteisön suhtautumisesta kehitysvammaisten asuntolan rakentamiseen*. Kehitysvammaliiton tutkimusyksikkö Kotu. Noudettu 2021-02-26 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/23353/eimeidan.pdf?sequence=4&isAllowed=y>
- Kuusisto-Arponen, A-K. (2003). *Our places – their spaces. Urban territoriality in the Northern Irish conflict* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Acta Universitatis Tampereensis. <http://urn.fi/urn:isbn:951-44-5619-X>
- Laaksonen, S.-M. & Pöyry, E. (2018). Pahastumista vai politiikkaa: Sosiaalisen median kohut affektiivisessä keskustelukulttuurissa. *WiderScreen*, 21(3). Noudettu 2020-12-29 osoitteesta

https://www.researchgate.net/publication/331488789_Pahastumista_vai_poliittikkaa_Sosiaalisen_median_kohut_affektiivisessa_keskustelukulttuurissa/stats#fullTextFileContent

- Lehto, M. (2020, 16. huhtikuuta). Suositun mökkikunnan asukkailta tiukka viesti Uudellemaalle: ”Tervetuloa, mutta myöhemmin!”. *Ilta-Sanomat*. Noudettu 2020-08-02 osoitteesta <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006476038.html>
- Lehtonen, M. & Löytty, O. (2003). Miksi Erilaisuus? Teoksessa M. Lehtonen, O. Löytty (toim.), *Erilaisuus* (s. 7–17). Vastapaino.
- Leiwo, M. & Pietikäinen, S. (1996). Kieli vuorovaikutuksen ja vallankäytön välineenä. – Teoksessa K. Palonen & H. Summa (toim.), *Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat* (s. 85–108). Vastapaino.
- Lipasti, L. (2018). *Helsingin naapurustojen yhteisöllisyys ja alueellinen sosiaalinen media*. [pro gradu, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201804208579>
- Loula, P. & Pölkki, M. (2020, 25. maaliskuuta). ”Mitä ne tänne tulevat sitä tuomaan” – tuhannet uusmaalaiset ovat paenneet koronavirusta mökeilleen, ja nyt se uhkaa mökkikuntien terveydenhuoltoa. *Helsingin Sanomat*. Noudettu 2020-08-02 osoitteesta <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006451681.html>
- Länsimäki, M. (2001). *Käpälöintiä*. Nyt. Asiantuntijoiden kirjoituksia ajankohtaisista kielikysymyksistä. Noudettu 2021-05-11 osoitteesta https://www.kotus.fi/nyt/kolumnit_artikkelit_ja_esitelmat/kieli-ikkuna_%281996_2010%29/kapalointia
- Massey, D. (2003). Paikan käsitteellistäminen. Teoksessa M. Lehtonen & O. Löytty (toim.), *Erilaisuus* (s. 51–83). Vastapaino.
- Myllykoski, T. (2020, 28. maaliskuuta). Tässä ovat 30 Uudenmaan tarkastuspistettä – katso poliisin lista. *Ilta-Sanomat*. Noudettu 2021-01-09 <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006455810.html>
- Müller, D. K. (2020): 20 Years of Nordic second-home tourism research: a review and future research agenda, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, DOI: 10.1080/15022250.2020.1823244

- Mäki M. & Ylitalo, T. (2020). Nurmo-Seura goes Facebook. Teoksessa S., Riukulehto & A., Haasio (toim.). *Virtuaalinen kotiseutu* (s. 38–59). Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Mäntyharju (2020). *Tietoa Mäntyharjusta*. Noudettu 2020-12-19 osoitteesta <https://www.mantyyharju.fi/sivut/asuminen-ymparisto/tietoa-mantyyharjusta/>
- Mäntynen, A. & Säaskilahti, M. (2012). Uusi retoriikka genrejen tutkimuksessa. Teoksessa Heikkinen, V., Voutilainen, E., Lauerma, P., Tiililä, U., & Lounela, M. (toim.) *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja* (s. 194–207). Kotimaisten kielen keskuksen julkaisuja 169. Gaudeamus.
- Mökkibarometri (2016). Saaristoasiain neuvottelukunta. Maa- ja metsätalousministeriö. Noudettu 2021-02-04 osoitteesta <https://mmm.fi/documents/1410837/1880296/Mokkibarometri+2016/7b69ab48-5859-4b55-8dc2-5514cdfa6000>
- Mölsä, A. (2020, 16. huhtikuuta). *Oikeusoppineet Uudenmaan sulkemisen purkamisesta: Rajoitusten jatkaminenkin olisi voinut olla ihan laillista*. Yle. Noudettu 2021-09-01 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-11306078>
- Nithyanand, R., Schaffner, B.F., & Gill, P. (2017). Online Political Discourse in the Trump Era. *ArXiv* Noudettu 2021-04-25 osoitteesta <https://arxiv.org/abs/1711.05303v1>
- Nuolijärvi, P. (1986): *Kieliyhteisön vaihto ja muuttajan identiteetti*. Tietolipas 100. Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Oikeusministeriö (2021a). Viharikosten seuranta Suomessa. Noudettu 2021-05-14 osoitteesta <https://yhdenvertaisuus.fi/viharikokset-ja-vihapuhe>
- Oikeusministeriö (2021b). Mikä on rangaistavaa vihapuhetta internetissä? Noudettu 2021-05-14 osoitteesta <https://yhdenvertaisuus.fi/vihapuhe>
- Paasi, A. (2000). *Re-constructing regions and regional identity*. Nethur lecture, 7.11.2000, Nijmegen, The Netherlands. Noudettu 2021-02-05 osoitteesta <http://gpm.ruhosting.nl/avh/Paasi1.pdf>
- Paasi, A. (2002): Rajat ja identiteetti globalisoituvassa maailmassa. Teoksessa Taina Syrjämaa ja Janne Tunturi (toim.) *Eletty ja muistettu tila* (s. 154–176). Hakapaino Oy.

- Paasonen, S. (2014). Juhannustanssien nopea roihu ja Facebook-keskustelun tunneintensiteetit. *Media & Viestintä*, 37(4). <https://doi.org/10.23983/mv.62836>
- Pajukallio, O. (2021). GALUBIN sUuriM PULU EI PÄÄSE HALITUKSEEN : maahanmuuttovastaisten kielenkäytön parodiointi eräessä Facebook-ryhmässä. [pro gradu, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202103311787>
- Papacharissi, Z. (2004). Democracy online: Civility, politeness, and the democratic potential of online political discussion groups. *New Media & Society*, 6(2), 259–283. doi:10.1177/1461444804041444
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2019). Uusi kurssi kohti diskurssia. Vastapaino.
- Pilke, A. (2020, 2. huhtikuuta). *Osa oikeusoppineista näki Uudenmaan eristämisessä huomattavia ongelmia – Poliitikot sulkivat rajan silti*. Yle. Noudettu 2021-09-01 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-11287008>
- Pitkänen, K. & Kokki, R. (2005): Mennäänkö mökille? Näkökulmia pääkaupunkiseutulaisten mökkeilyyn Järvi-Suomessa. *Yliopiston sarjajulkaisut*. <http://urn.fi/URN:ISBN:952-458-701-7>
- Pitkänen, K., Adamiak, C. & Halseth, G. (2014). Leisure activities and rural community change. *Sociol Ruralis*, 54(2), 143-166. <https://doi.org/10.1111/soru.12023>
- Potter, J. (1996). Representing reality. Discourse, rhetoric and social construction. Sage publications.
- Potter, J. (2004). Discourse analysis. Teoksessa M. Hardy & A. Bryman (toim.), *Handbook of Data Analysis* (s. 607–624). Sage publications.
- Puro, J.-P. (2018). ”Ei meidän tarvitse huutaa toisillemme päin naamaa”. Blokkaminen poliittisen ja yhteiskunnallisen keskustelun jännitteenä. *Media & Viestintä*, 41(2), 123–150. <https://doi.org/10.23983/mv.73065>
- Puusa, A. & Juuti, P. (2020). Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa A., Puusa & P., Juuti (toim.). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*, (s. 73-83). Gaudeamus.
- Pälli, P. (2003). *Ihmisyryhmä diskurssissa ja diskurssina* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo. <http://urn.fi/urn:isbn:951-44-5580-0>

- Pälli, P. & Lillqvist, E. (2020). Diskurssianalyysi. Teoksessa M. Luodonpää-Manni, M. Hamunen, R. Konstenius, M. Miestamo, U. Nikanne & K. Sinnemäki (toim.) *Kielentutkimuksen menetelmiä I-IV*. Suomalaisen kirjallisuuden seura. DOI: <https://doi.org/10.21435/skst.1457>
- Quan-Haase, A. & Alyson L. Young (2014). The Uses and Gratifications (U&G) Approach as a Lens for Studying Social Media Practice. Teoksessa Fortner, R. S. & P. M. Fackler (toim.), *The Handbook of Media and Mass Communication Theory* (s. 269-286). John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9781118591178.ch15>
- Rahtu, T. (2004). Saako olla ironiaa? *Kielikello. Kielenhuollon tiedotuslehti*. Noudettu 2021-02-15 osoitteesta <https://www.kielikello.fi/-/saako-olla-ironiaa-2021-02-15>
- Ridell, S. (2011). *Elämää Facebookin ihmemaassa. Sosiaalinen verkostosivusto käyttäjensä kokemana*. Noudettu 2021-05-04 osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-8679-1>. Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Rinne-Koski, K. (2020). Monipaikkainen ja digitaalinen kuntalaisuus. Teoksessa S., Riukulehto & A., Haasio (toim). *Virtuaalinen kotiseutu*, (s. 143–170). Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Riukulehto, S. (2020). Kotiseutukokemus verkossa. Teoksessa S., Riukulehto & A., Haasio (toim). *Virtuaalinen kotiseutu*, (s. 12–37). Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Roberto, K.J., Johnson, A.F. & Rauhaus, B.M. (2020) Stigmatization and prejudice during the COVID-19 pandemic. *Administrative Theory & Praxis*, 42(3), 364–378, DOI: 10.1080/10841806.2020.1782128
- Saari, T. (2006). *”Aika paljo semmosta elämän harjoittelemista”*. Pro-tukipisteen tehostetun sosiaalityön ja tukiasumisen projekti. Polku omaan paikkaan. Loppuraportti. Noudettu 2021-03-18 osoitteesta <https://pro-tukipiste.fi/wp-content/uploads/2017/04/asumisprojekti-2006.pdf>
- Saarikoski, P. (2019). Modeemin surinaa puhelinlinjoilla – bbs verkkokeskustelukulttuurin kehittäjänä. Teoksessa J. Suominen, P., Saarikoski & E., Vaahensalo (toim.), *Digitaalisia kohtaamisia. Verkkokeskustelut bbs-purkeista sosiaaliseen mediaan* (s. 28–70). Gaudeamus.

- Saastamoinen, M. (2002). Yhteisöt epävarmuuden ajassa – yhteisöllisyyskeskustelun myöhäismoderneja virtauksia. Teoksessa P., Kuusela & M., Saastamoinen (toim.) *Polis ja kosmos. Kulttuurisen globalisaation suuntia* (s. 81–120). Sopi Jyväskylän yliopisto. Noudettu 2020-12-05 osoitteesta https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/47928/SoPhi72_978-951-39-6504-4.pdf?sequence=3
- Salminen, V-M. (2012). *Verkostot, paikallisuus ja eriarvoisuus* [väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. JYX. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-4678-4>
- Siltaoja, M. & Sorsa, V. (2020). Diskurssianalyysi johtamis- ja organisaatiotutkimuksessa. Teoksessa A., Puusa & P., Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*, (s. 219–238). Gaudeamus.
- Soine-Rajanummi, S. & Saastamoinen, M. (2002). Uusi paikallisuus, uusi vastuullisuus, uusi kontrolli - episodeja yhteisöjen Suomesta. Teoksessa Kuusela & M. Saastamoinen (toim.) *Polis ja kosmos. Kulttuurisen globalisaation suuntia* (s. 121–166). Sopi Jyväskylän yliopisto. Noudettu 2020-12-05 osoitteesta https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/47928/SoPhi72_978-951-39-6504-4.pdf?sequence=3
- Statista (2021). *Most popular social networks worldwide as of October 2020, ranked by number of active users*. Noudettu 2021-02-07 osoitteesta <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2020). *Kesämökit 2019*. Tilastokeskus. Noudettu 2021-02-09 osoitteesta http://www.stat.fi/til/rakke/2019/rakke_2019_2020-05-27_kat_001_fi.html
- Suominen, J. (2019). Johdanto. Teoksessa J. Suominen, P., Saarikoski & E., Vaahensalo (toim.), *Digitaalisia kohtaamisia. Verkkokeskustelut bbs-purkeista sosiaaliseen mediaan* (s. 6–27). Gaudeamus.
- Suominen, J. (2019). Nyyssit varhaisten netinkäyttäjien keskustelualueina. Teoksessa J. Suominen, P., Saarikoski & E., Vaahensalo (toim.), *Digitaalisia kohtaamisia. Verkkokeskustelut bbs-purkeista sosiaaliseen mediaan* (s. 71–98). Gaudeamus.
- Suoninen, E. (2016a). Kielenkäytön vaihtelevuuden analysoiminen. Teoksessa A., Jokinen, K., Juhila & E., Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja*

- käyttö (s. 43–62). Vastapaino. <https://www.elibrary.com/book/9789517685276>
- Suoninen, E. (2016b). Mistä on perheenäidit tehty? Haastattelupuheen analyysi. Teoksessa A., Jokinen, K., Juhila & E., Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö* (s. 86–116). Vastapaino. <https://www.elibrary.com/book/9789517685276>
- Suoninen, E. (2016c). Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen. Teoksessa A., Jokinen, K., Juhila & E., Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö* (s. 186–200). Vastapaino. <https://www.elibrary.com/book/9789517685276>
- Tanskanen, S-K. (2015). "Eipäs nyt puhuta omia". Metapragmaattiset kommentit opiskelijoiden keskustelupalstoilla. Teoksessa M-L., Helasvuo, M., Johansson & S-K., Tanskanen (toim.), *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen* (s. 42–60). Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Terkamo-Moisio, A., Halkoaho, A., & Pietilä, A.-M. (2016). Sosiaalinen media tieteellisessä tutkimuksessa - Tutkimuseettisiä näkökulmia. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 53(2). Noudettu 2021-02-01 osoitteesta <https://journal.fi/sla/article/view/56923>
- Terveyskirjasto (2021). *Uusi koronavirus (COVID-19)*. Noudettu 2021-03-27 osoitteesta <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01257>
- THL (2021a). *Ikääntyneet ja muut riskiryhmät – ohjeita koronavirusepidemian aikana*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Noudettu 2021-03-04 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/vakavan-koronavirustaudin-riskiryhmat/ikaantyneet-ja-muut-riskiryhmat-ohjeita-koronavirusepidemian-aikana>
- THL (2021b). *Koronaviruksen tarttuminen ja itämisaika*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Noudettu 2021-03-27 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/koronaviruksen-tarttuminen-ja-itamisaika>

- Tieteen termipankki (2021, 27. huhtikuuta): *Kirjallisuudentutkimus:ironia*. Tieteen termipankki. Noudettu 2021-04-27 osoitteesta <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:ironia>
- Tilastokeskus (2021, 7. helmikuuta). *Internetin käyttö medioiden seuraamiseen ja viestintään lisääntynyt*. Tilastokeskus. Noudettu 2021-02-07 osoitteesta http://www.stat.fi/til/sutivi/2020/sutivi_2020_2020-11-10_tie_001_fi.html
- Tuan, Y-F. (2006): Paikan taju: aika, paikka ja minuus. Teoksessa S. Knuuttila, P. Laaksonen & U. Piela (toim.) *Kalevalaseuran vuosikirja 85. Paikka. Eletty, kuviteltu ja kerrottu* (s. 15–30). Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Turunen, P. (2020, 9. huhtikuuta). Poliisi turhautui: Mökkihimoiset uusimaalaiset livahtavat rajan yli valvomattomista kohdista – ”Kyse on vakavista asioista”. *Ilta-Sanomat*. Noudettu 2020-CX-CX osoitteesta <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006469940.html>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) (2021). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019 (PDF). Noudettu 2020-11-30 osoitteesta <https://tenk.fi/fi/eettinen-ennakoarviointi/ihmistieteiden-eettinen-ennakoarviointi>
- Vainikka, E. & Harju, A. (2019). Anonyymien keskustelupalstojen julkisuus. Marginaaliin jääneiden vertaistukea ja yhteiskuntakritiikkiä. *Media & viestintä* 42(2), 99–121. Noudettu 2020-12-13 osoitteesta <https://doi.org/10.23983/mv.83374>
- Vakkilainen, H. (2020). Vaarallisia vieraita. ”Meidän” ja ”niiden” suhde postkoloniaalisena kohtaamisena : foucault’lainen diskurssianalyysi ja nettietnografia maahanmuuttovastaisesta Facebook-ryhmästä. [pro gradu, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202012285587>
- Valli, R. & Perkkilä, P. (2018). Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Valli, R. (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (s. 100–109). PS-kustannus.

- Valtioneuvosto (2020a). *Hallituksen tiedotustilaisuus 25.3.2020*. Noudettu 2021-03-24 osoitteesta <https://youtu.be/DsiAUCkISrs>
- Valtioneuvosto (2020b). *Liikkumisrajoitukset Uudellemaalle voimaan 28. maaliskuuta 2020*. Noudettu 2021-09-01 osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/liikkumisrajoitukset-uudellemaalle-voimaan-28-maaliskuuta-2020-klo-00-00>
- Valtioneuvosto (2020c). *Hallitus päätti Uudenmaan liikkumisrajoituksen kumoamisesta*. Noudettu 2021-09-01 osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/xx-1>
- Vihma, A., Hartikainen, J., Ikäheimo, H. & Seuri, O. (2018). *Totuuden jälkeen: Miten media selviää algoritmien ja paskapuheen aikana*. Kustannusosakeyhtiö Teos.
- VISK (2008a). § 797 Mitä ovat dialogipartikkelit? *Iso suomen kielioppi*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Noudettu 2020-03-12 osoitteesta <https://kaino.kotus.fi/visk/sisallys.php?p=797>
- VISK (2008b). § 199 ikkA-, UkkA- ja ikki-sanat: usein affektisia. *Iso suomen kielioppi*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Noudettu 2020-03-12 osoitteesta <https://kaino.kotus.fi/visk/sisallys.php?p=199>